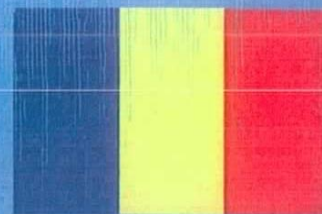

ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ
DIN
ROMÂNIA
Secția de Știință Militară

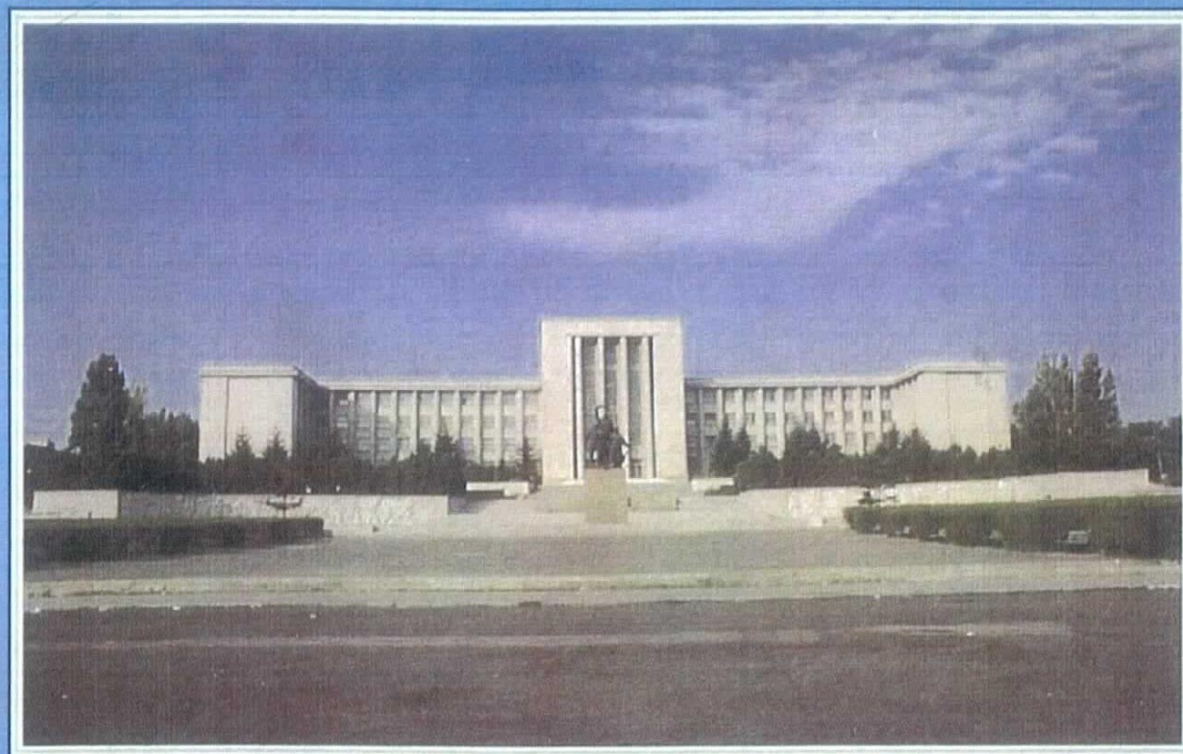

"În dezvoltarea sa, știința întâlnește - aceasta se va întâmpla și în viitor - momente și etape de specializare, care, uneori, nu numai că duc la separarea în părți, dar și la izolarea acestora. Omul de știință trebuie să știe că asemenea produse de izolare este necesar să fie transformate într-un tot unitar; aceasta este o trăsătură a omului de știință modern, animat de spiritul de înnoire, de creație".

"In its development, science meets - this will happen also in the future - specialization moments and phases, which, sometimes, not only that led to the separation in pieces, but even to their isolation. The science man must know that this kind of isolation products are needed to be transformed into an entire; this is a modern human researcher character animated by the renewal spirit of creation".

General prof. Univ. Dr. HC. Vasile CÂNDEA

Lucările congresului organizat cu ocazia aniversării
a patru decenii de la înființarea Asociației Oamenilor
de Știință din România, București, 22-24 mai 1996.

ACADEMIA OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ
DIN
ROMÂNIA
Secția de Știință Militară

REVISTA DE ȘTIINȚE MILITARE

STUDII MILITARE DE APĂRARE

CUPRINS

EDITORIAL

Strategie și integrare europeană

- General de brigadă (r) dr. Gheorghe VĂDUVA..... 1

DEZBATERI DE IDEI

Considerații geostrategice, geopolitice și de securitate privind Marea Neagră

- Contraamiral prof.univ.dr. Gheorghe MARIN..... 12

De ce avem nevoie astăzi de o nouă strategie euro-atlantică pentru regiunea Mării Negre?

- Contraamiral de flotilă (r) dr. Marius HANGANU..... 16

Unele probleme actuale privind înzestrarea armatelor europene

- Colonel prof. univ. dr. Benone ANDRONIC
- Colonel (r) prof.univ.dr.ing. Eugen SITEANU..... 21

Opinii privind evoluția procesului de creare a Identității Europene de Apărare și Securitate și influența acestuia asupra fenomenului militar

- General de brigadă drd. Cătălin ZISU..... 29

Opinii referitoare la modificările în plan conceptual în domeniul logistic, înainte și după aderarea la Alianța Nord-Atlantică

- Colonel dr. Liviu SCRIECIU..... 35

O nouă viziune asupra sintagmelor „centru de greutate al forței – momentul critic al acțiunii militare” aplicată în procedurile de operare pentru planificarea luptei

- Locotenent colonel .drd.prof.mil. Mihai NEAG..... 41

Considerații privind constituirea, organizarea și funcționarea Elementului de Sprijin Național (NSE) în operații de stabilitate

- Maior lector univ.drd. Bixi-Pompiliu MOCANU.....48

PREZENTARE DE CARTE

O nouă apariție în Editura Militară

- Profesor universitar dr. Florin CONSTANTINIU
- General (r.) prof.univ.dr. HC. Vasile CÂNDEA
- Colonel dr. Costinel PETRACHE..... 55

O nouă și interesantă lucrare de artă militară

- General (r) prof. univ. dr. Valentin ARSENIE..... 61

CRONICĂ

Extras din raportul de activitate al Academiei Oamenilor de Știință din România în anul 2004

- General (r.) prof.univ.dr. HC. Vasile CÂNDEA..... 64

COLEGIUL DE REDACȚIE

Președinte:

General (r) conf. univ. dr. Mihail POPESCU

Vicepreședinte:

General prof. univ. dr. Eugen BĂDĂLAN
General (r) prof. univ. cons. dr. Valentin ARSENIE

Membri:

General conf. univ. dr. Mircea MUREȘAN
General locotenent prof. univ. dr. Teodor CEARAPIN
General locotenent (r) prof. univ. cons. dr. Iulian TOPLICEANU
Contraamiral prof. univ. dr. Gheorghe MARIN
General de brigadă (r) prof. univ. cons. dr. Constantin ONIȘOR
General de brigadă prof. univ. dr. Viorel BUȚA
Colonel (r) dr. Constantin MOȘTOFLEI

Redactor – șef:

General de brigadă (r) prof. univ. cons. dr. Constantin ONIȘOR

Secretar general:

Colonel (r) conf. univ. dr. Emil ION

Secretariat tehnic:

Colonel (r) prof. univ. dr. Eugen SITEANU
Locotenent-colonel conf. univ. dr. Daniel DUMITRU

Redactor:

Daniela CICAN

Tehnoredactare computerizată:

Liliana ILIE
Bixi-Pompiliu MOCANU

Responsabil de număr:

Colonel prof. univ. dr. Benone ANDRONIC

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

Universitatea Națională de Apărare București,
Șoseaua Panduri nr. 68 – 72, sector 5

Telefon: 021/410.35.05

021/410.08.01/433

e-mail: arsenie_valentin@yahoo.com

I.S.S.N. 1582-7410

Responsabilitatea privind conținutul articolelor revine în totalitate autorilor.

Pentru o mai bună procesare a articolelor dorim respectarea următoarelor reguli de tehnoredactare:

1. Textul. Se introduce în Microsoft Word, folosind fontul Times New Roman și tastatura standard românească. Nu sunt acceptabile fonturile care au mapări neobișnuite (în care caracterele cu diacritice - ș, ț, ă, î și Ș, Ț', Ă, Î - înlocuiesc alte caractere - [,], @, ~, \, ;, ș.a.m.d.). Textul în limba română trebuie să aibă în mod obligatoriu diacritice. Articolul trebuie cules, pur și simplu, fără nici o altă formatare în afara sublinierilor, acolo unde este cazul, folosind bold și italic. Paragrafele vor fi delimitate de un Enter, părțile articolului fiind separate între ele prin două - trei paragrafe goale.
2. Ecuatiile. Indiferent de locul pe care îl ocupă în cadrul articolului, ecuațiile se introduc numai în Microsoft Equation Editor (la limită, se acceptă ecuații scrise de mână, numerotate și trimise separat de restul articolului).
3. Figurile. Sunt acceptate formatele vectoriale standard. În cazul figurilor produse cu o altă aplicație decât Microsoft Word (de exemplu în Corel Draw sau în AutoCAD), fișierele respectivelor aplicații vor fi trimise împreună cu restul articolului. Figurile trimise în format electronic vor fi desenate la dimensiunile la care vor fi tipărite, iar dimensiunea textului trebuie să fie între 8 și 12 puncte tipografice. Sunt acceptate și figuri desenate de mână, pe foi separate de restul articolului, cu condiția ca desenele să fie clare și să poată fi ușor identificat locul din cadrul articolului în care trebuie să se regăsească.
4. Imaginile. Imaginile scanate trebuie incluse atât în documentul Microsoft Word, cât și trimise separat. Nu se recomandă folosirea imaginilor preluate din Internet deoarece acestea nu satisfac cerințele necesare pentru tipărirea lor (având o rezoluție mult inferioară celei necesare pentru un tipar de calitate). Imaginile de calitate au o rezoluție de minimum 200 dpi. Pentru formatele JPEG și GIF urmăriți ca, în urma compresiei, calitatea imaginii să rămână rezonabilă.
5. Numerotarea. Ecuatiile, figurile, tabelele, titlurile din bibliografie vor fi numerotate cu cifre arabe, astfel:
 - între paranteze pătrate pentru bibliografie;
 - între paranteze rotunde pentru formule;
 - prin exponent, în cazul notelor de subsol;
 - precedate de denumire, în cazul observațiilor, figurilor, tabelelor etc.

Vă mulțumim
Redacția

Pentru publicarea de materiale promoționale în cuprinsul revistei, rugăm agenții economice și pe toți cei interesați să se adreseze redacției pentru a conveni forma de colaborare.

EDITORIAL

STRATEGIE ȘI INTEGRARE EUROPEANĂ

– General de brigadă (r) dr. Gheorghe VĂDUVA –

EUROPEAN STRATEGY AND INTEGRATION

– General brigadier (ret.) PhD Gheorghe VĂDUVA –

Intégration, c'est un concept complexe qui suppose une décision politique, une nécessité économique et une demande sociale. Mais ça ne suffit pas. On a besoin d'une méthode, c'est-à-dire d'un système cohérent de mettre en œuvre la décision politique. C'est la stratégie qui fait ça. Donc, la stratégie est un moyen, mais non pas seulement un moyen. Si la politique est très riche, la stratégie serait très complexe. La complexité de la stratégie vient, donc, de la richesse de la politique et, en même temps, d'un excellent savoir faire qui se trouve dans le cœur de la pensée stratégique et de la réflexion stratégique. La politique européenne de l'intégration dit quoi faire, comment le faire, avec quelles ressources et quel est le but final. La stratégie trouve et prépare les forces, les routes, les moyens, la méthode, le rythme et les opérations. Rien n'est possible sans stratégie. Mais la stratégie cherche et trouve toujours ses ressources et sa nourriture en politique, science, interdisciplinarité, pensée et en réflexion...

Voință și necesitate

Strategia și integrarea sunt două concepte care, aparent, nu au nici o legătură unul cu altul. Integrarea este o funcție de sistem, în timp ce strategia – ca teorie, metodă, practică și artă – reprezintă un instrument al politicii. Dar un instrument care își are funcțiile sale specifice și coordonatele sale inconfundabile. Strategia nu este o slugă a politicii, ci doar un instrument pe care ea îl poate folosi și trebuie să-l folosească. Acolo unde nu există strategie nu există nici metodă, nici acțiune eficientă. Strategia este un fel de matematică prin care se calculează și se pune în operă o decizie politică, dar și o artă a acestei acțiuni. Pentru că a pune în operă nu

înseamnă doar a îndeplini orbește, ci a crea, a proiecta, a construi, a găsi soluții, în limitele resurselor fixate de un decident. Europa nu este un continent oarecare. Și chiar dacă Harold F. Mackinder și alții privesc continentul european ca pe o peninsulă a Asiei, Europa este cu totul altceva decât un simplu apendice al celei mai mari platforme de uscat a planetei. Europa este un spațiu în care viața are rădăcini, în care cultura și civilizația au atins treptele cele mai înalte, în care omul a fost și a rămas, deopotrivă, măsura tuturor lucrurilor, dar și prima dintre victimele propriilor sale creații. Aici s-au făcut cele mai mari descoperiri științifice, dar tot aici, pe acest continent binecuvântat și, uneori, blestemat au proliferat marile invazii ale

popoarelor războinice din foaierul perturbator, care, deși au avut loc o parte dintre războaiele antichității, s-a dezvoltat un ev mediu tăcut și identitar, a proliferat închiziția, s-au derulat două războaie mondiale, a fost găsită energia nucleară și inventată bomba atomică, s-au dezvoltat crima, pirateria, ura și răzbunarea...

După cel de-al doilea război mondial, de o parte și de cealaltă a unui aliniament care fractura continentul european în două sisteme politice ireconciliabile – unul bazat pe o democrație liberală, celălalt bazat pe o „democrație” totalitară –, ostile și cu glonțul pe țevă, s-au acumulat cele mai mari și mai devastatoare cantități de forțe militare și mijloace de distrugere pe care le-a cunoscut vreodată omenirea. Europa a intrat într-un fel de echilibristică a terorii, în fiecare moment fiind posibilă declanșarea, pe teritoriul ei, a unui nou război, de data aceasta, a unui război nuclear, cu consecințe incalculabile. Totuși, unificarea continentului a început chiar în aceste condiții, punându-se în aplicare, sub protecția celui mai mare produs al expansiunii civilizației europene – Statele Unite ale Americii – un vechi vis al marilor bărbați europeni: unificarea continentului. Mai întâi, a Vestului. Se credea chiar că Vestul poate deveni unitar, datorită, pe de o parte, valorilor care definesc civilizația occidentală și, pe de altă parte, interesului Europei de Vest de a face un front comun – economic, în primul rând, dar și politic – în fața expansiunii marilor puteri economice ale lumii – Japonia și Statele Unite – și, pe plan politic, împotriva pericolului roșu.

Interessant este că, deși Statele Unite înțelegeau rațiunea uniunii economice a continentului (care devenea un concurent serios pe piața mondială pentru americani și japonezi), au sprijinit comunitatea europeană, mai bine chiar decât au făcut-o europenii înșiși. Să fi înțeles, oare, americanii, încă din primii ani de după război, că o entitate euro-atlantică puternică și responsabilă nu se poate realiza decât cu condiția ca Europa să fie

puternică, unitară, performantă și democratică? Cu siguranță că da. Pragmatismul american, simplitatea și buna măsură i-au ajutat foarte mult pe europeni. Iar dacă Germania și Franța, doi pivoți totdeauna, de-a lungul istoriei, rivali în configurarea strategică a spațiului european, și-au dat mâna, au făcut-o, probabil, și sub dubla presiune americană: ca aliat pragmatic, pentru care istoria și resentimentele nu trebuie să se constituie într-o piedică în calea progresului și afacerilor și, în același timp, ca partener de competiție cu care trebuie să te lupți, dacă vrei să câștigi un loc la masa celor puternici, dar pe care trebuie să-l respecti și să ai încredere în el.

Dincolo de aceste determinări concrete, marii vizionari ai Europei Unite, între care și Jean Monnet, și marii arhitecți ai edificiului comunitar european vedeau mult mai departe... Ei sperau și, mai mult, credeau că, într-o zi, Europa, de la Oceanul Pacific la Ural, de la Oceanul Arctic la Mediterana, Marea Neagră și Marea Caspică, va fi o singură entitate...

Prin Europa au fost trasate, de-a lungul timpurilor, multe linii de fractură; în 1500, în 1648, după păcile de la Westfalia, în 1918, după primul război mondial, în 1945, după cel de-al doilea, și nimeni n-a îndrăznit, până acum, să șteargă aceste linii, să le dea uitării sau să le arunce la coșul de gunoi al istoriei. Chiar și Samuel P. Huntington, în lucrarea sa atât de mult comentată și controversată, „*Ciocnirea civilizațiilor*...”¹, nu face altceva decât să tragă noi linii de fractură, de data aceasta, nu între entități politice, ca odinioară, ci între civilizații. De fapt, singura linie pe care o conturează cu claritate este cea care refragmentează Europa în două. Această linie pleacă din estul Mării Baltice, trece în zona vestică statele Baltice – Letonia, Estonia, Lituania, lasă la est, Belarus, separă apoi Ucraina Subcarpatică, locuită de minoritatea maghiară catolică, de restul Ucrainei, separă Transilvania de restul

¹ Samuel P. Huntington, CIOCNIREA CIVILIZAȚIILOR SAU NOUA ORDINE MONDIALĂ, Editura ANTET, 1997.

României, Croația de Serbia și partea din Bosnia și Herțegovina, locuită de croați, de cea locuită de sârbi și musulmanii bosniaci. Pe aici trece, după Huntington, linia care desparte, de cinci sute de ani, civilizația occidentală de cea ortodoxă.

Dincolo de subțietatea acestui mod simplist și excesiv de tranșant de a separa și de a opune civilizațiile, un astfel de raționament are în vedere unele particularități ale acestor zone, rezultate din marile confruntări de peste două milenii dintre Nord și Sud, dintre Est și Vest. Raționamentul lui Huntington poate fi dureros, mai ales pentru români, dar el se bazează, într-un fel pe o realitate dramatică, impusă de tragediile vremurilor trecute. Europa, care, odinioară, era vârful de lance în ofensiva frontierelor, schimbă radical conceptul de frontieră. Are astfel loc, în viziunea europeană, o triplă transformare a frontierei: de la frontiera-linie, care desparte și opune, la frontiera-linie care unește și integrează; de la frontiera-linie, care îngrădește și izolează, la frontiera-linie, care eliberează și comunică; de la frontiera-linie, care controlează, filtrează, limitează și protejează, la frontiera-suprafață care unește, reunește și integrează.

Filosofia, fenomenologia și fizionomia frontierelor europene sunt stufoase și labirintice. O analiză care își propune să nu scape nici un detaliu riscă să se împotmolească în esențe, o esențializare fără analiza detaliilor riscă să devină arbitrară și voluntaristă. De aceea, europenii se feresc să vorbească prea mult despre frontierele lor, mulțumindu-se să pună, deocamdată, după celebra Conferință de la Helsinki, un embargo asupra discuțiilor despre acest subiect. De aici nu rezultă că un astfel de subiect nu există. De aceea, la o analiză atentă a principalelor componente ale strategiei europene de integrare, se constată că europenii au luat toate măsurile pentru a rezolva, în timp, odată pentru totdeauna, marile probleme ale frontierelor.

Integrarea europeană, deși în esență ei este frontalieră, nu se reduce la filosofia

și fizionomia frontierei politice. Fără a neglija acest aspect, care, repetăm, este esențial, integrarea se prezintă ca o „construcție pe module“, ce vine deci din interiorul entităților existente, pentru că strategia europeană de integrare nu se constituie pe „principiul creuzetului“ în care se pune totul și apoi se amestecă, ci pe „principiul sudării“, prin atracție, a unor entități puternice, omogene, stabile și cu numeroase resurse interioare care interoperează și se assemblează. Procesul acesta nu se produce însă de la sine, ci este pus în operă printr-o strategie pe măsură.

Integrarea² se constituie în principala modalitate de realizare a Uniunii Europene. Ea reprezintă un proces foarte complex prin care statele edifică o nouă comunitate ce se dorește a fi de tip unitar, monolitic. Integrarea europeană nu este, deci, o simplă alăturare a părților, ci o nouă construcție ce se realizează prin aglutinarea și fuzionarea părților. Problema cea mai acută care se pune – cel puțin în această etapă – este dacă părțile rămân entități sau doar componente ale unei entități. Cu alte cuvinte, Europa Unită va fi o entitate de entități sau pur și simplu o entitate. Răspunsurile la această întrebare împart europenii în două. Unii văd o Europă fără frontiere, fără state politice, adică o Europă a regiunilor, o Europă federală, alții consideră că bătrânul nostru continent trebuie să devină o Europă a statelor, adică o entitate de entități. Deși pare o chestiune foarte simplă, filosofia integrării europene are o mulțime de subtilități peste care nu se poate trece dintr-o trăsătură de condei. Ea nu reprezintă voința unei singure persoane,

² Potrivit dicționarului de neologisme, *integrare* înseamnă: 1. acțiunea de a (se) integra; integrație. • reuniune a mai multor părți într-un singur tot. • fuzionare a unor întreprinderi economice. *Integrarea economică* = proces de intensificare a interdependențelor economice dintre diferite state ale lumii. 2. (mat.) determinarea integralei unei funcții sau a soluției unei ecuații diferențiale. 3. capacitate a sistemului nervos de a realiza interacțiunea între diferite părți ale organismului, ca și între acesta și mediul ambiant. A se integra înseamnă a intra într-un ansamblu ca parte integrantă; a se uni cu alte elemente formând un corp integral; a se încorpora. (fr. *intégrer*, lat. *integrare*)

chiar dacă ideea unei asemenea construcții a aparținut unui om, unui francez, lui Jean Monnet. Europeanii nu s-au înțeles niciodată pe deplin în nimic. Totdeauna au existat interese, orgolii și realități care au menținut mereu linii peste care nu se putea trece, zone delicate, zone riscante și zone conflictuale. Europa este mai mult un rezultat al confruntării decât al armoniei. Armonie deplină nu a existat niciodată și nu există nici acum în Europa. Dar, dincolo de toate acestea, lumea are nevoie de o entitate europeană puternică, matură și responsabilă, care să fie, alături de americani, un eșalon de avangardă în edificarea societăților informaționale ale secolului al XXI-lea. Deci unificarea continentului nu este doar produsul unor voințe, ci și o necesitate.

Strategia de integrare

Unii consideră că Uniunii Europene îi lipsește o viziune strategică de ansamblu asupra marilor probleme ale omenirii. De aici, și lipsa de atitudine în relațiile mondiale, în favoarea unei construcții interioare delicate și complicate. Neîndoindu-se, Europa trebuie să aibă un cuvânt de spus în marile probleme cu care se confruntă planeta, cum ar fi globalizarea, problemele sociale și de mediu etc. Europa nu se poate preface că nu vede aceste lucruri și nici nu poate trăi în afara lor. Ea trebuie să aibă o viziune comună și unitară în aceste mari probleme. Nu numai pentru că o cer împrejurările și chiar aliatul principal al Europei – Statele Unite ale Americii – ci mai ales pentru că Europa este și va deveni din ce în ce mai mult una dintre marile puteri mondiale. Dar, pentru a deveni așa ceva, ea trebuie să se reconstruiască în interiorul ei, să redevină cu adevărat o entitate care are un cuvânt de spus. Este adevărat, puterea europeană nu se construiește și nu se manifestă prin forță sau prin impunerea cu forța, ci printr-un complicat mecanism democratic și comunitar, dar se consideră că un obiectiv mondial de putere și dominare formulat cu claritate și pe termen lung ar constitui un liant pentru europeni,

care ar compensa, într-un fel, cedarea unor elemente ale suveranității naționale în favoarea unei puteri comune incommensurabile.

Strategia de integrare europeană (de fapt, un complex de strategii) preferă însă pașii mărunți, menajarea orgoliilor naționale și evitarea discuțiilor tranșante pe aceste teme extrem de sensibile pentru europeni. Nu numai pentru că europenii ar fi fragili și nu ar putea face față unor dispute de acest gen, ci mai ales pentru că o astfel de dispută se duce în spațiul extrem de subtil al valorilor, al vulnerabilităților și al mentalităților. Acesta este și motivul pentru care textele Constituției Europene au provocat atât de multe discuții, inclusiv respingerea textului prezentat în decembrie 2003³, pentru că existau încă unele puncte cu care nu toți europenii erau de acord. Principiile fundamentale ale construcției europene enunțate în preambul se referă la concurență, liber schimb și probleme monetare și sunt considerate valori cardinale pentru organizarea și evaluarea tuturor politicilor, tuturor deciziilor și strategiilor de înfăptuire. Marile probleme cu care se confruntă toate societățile occidentale (șomajul, pacea și securitatea socială) nu-și găsesc răspunsuri și soluții adecvate, iar acest lucru nu poate fi trecut cu vederea de către europeni, întrucât mișcările sociale au bulversat grav, de-a lungul secolelor, toate țările Europei. Totuși, nolens, volens, Europa se mulează pe realitatea unei mondializări liberale, dar acceptă cu greu politica și strategia americană de a interveni prin forță, fără a respecta dreptul internațional și regulile clasice ale dreptului războiului.

Europa acceptă și nu acceptă aceste realități. Uneori pare a se comporta ca un taler cu două fețe, alteori refuză pur și simplu să participe la acțiuni care i-ar aduce, probabil, profit și putere. „Conducătorii europeni par a fi paralizați

³ Constituția Europeană a fost aprobată de către Parlamentul European în ianuarie 2005, iar în momentul de față este supusă unui referendum în cadrul țărilor membre.

de o teribilă lipsă de imaginație. Pe fondul politicilor, ei urmăresc o mișcare dominantă economicistă, privatizatoare, pronunțând pe ici pe acolo discursuri lacrimogene despre «modelul social european», mai mult invocat decât apărut.⁴ Imediat după declanșarea acțiunii militare din Irak, din martie 2003, Europa părea împărțită în două, de o parte, cea aflată înapoia diplomațiilor germană, franceză și belgiană și, de cealaltă parte, Europa cea bolnavă de suivismul care atingea din nou Marea Britanie. Aceasta este o realitate, iar războiul din Irak nu a făcut altceva decât să o confirme. Nu războiul este cauza acestei divizări, ci complexitatea problemelor cu care se confruntă europenii în noua situație internațională, interesele și, mai ales, mentalitățile. Perioada care a urmat nu a dus la clarificarea lucrurilor și la nivelarea atitudinilor, pentru simplul motiv că o astfel de nivelare nu există, nu poate exista și nu trebuie să existe în Europa. Mai mult, se dezvoltă chiar două tendințe divergente care îngreunează punerea în operă a filosofiei lui Jean Monnet. Una este cea comunitară, care se dorește a fi din ce în ce mai unitară pe continent, iar cealaltă se compune din forța politică națională care, deocamdată, nu-și poate ceda prerogativele comuniunii. Prima este restrictivă și fără rezultate imediate, ci doar pe termen lung, cea de a doua este din ce în ce mai mult, în noile condiții, divergentă, sectaristă și contraproductivă. Există însă și o altă contradicție majoră, dar complementară atitudinii general-europene, în strategia de integrare: ortodoxia economică europeană înăbușă lupta împotriva șomajului și sărăciei și creează numeroase probleme țărilor membre. În noiembrie 2003, Germania și Franța au refuzat să aplice pactul de stabilitate bugetară și de creștere, pe care ele însele l-au propus cu 15 ani în urmă. Această atitudine reprezenta, de fapt, o tentativă de reluare a prerogativelor politice împotriva unei concepții

economice, chiar economiciste, europene extrem de restrictive și de greu de suportat chiar și de aceste țări. Dar, fără o astfel de concepție care impune reguli necesare construcției unitare a unei puteri economice europene, întreaga strategie de integrare devine caducă și ineficientă. Construcția europeană cunoaște un fel de maieutică modernă și austeră care naște (uneori cu forcepsul) din ce a fost ce va fi. Uniunea Europeană nu se dorește însă așa-ceva.

Esența strategiei europene de integrare este realizarea unității economice, politice, sociale, culturale, informaționale, de securitate și apărare a continentului, creșterea rolului Europei în lume și asigurarea funcționării eficiente a mecanismelor civilizationale europene. Ea se manifestă, deci, pe toate planurile și sub toate aspectele. Ca orice strategie dinamică și complexă, ea are trei mari dimensiuni, fiind, deopotrivă: strategie de integrare a forțelor; strategie genetică (de generare a mijloacelor); strategie operațională europeană.

Strategia de integrare a forțelor constă în conceperea și aplicarea unor principii de constituire a structurilor economice, politice, sociale, informaționale și militare care să asigure integrarea continentului. Ea se desfășoară pe două paliere: conceperea și realizarea unor structuri noi, deja integrate și integrante ale continentului (organisme, instituții, ramuri economice, bănci etc.), care corespund *ab initio* filosofiei integrative europene; reconfigurarea structurilor (economice, politice, sociale, educaționale, informaționale, culturale, militare etc.) existente, potrivit noilor principii și noilor exigențe ale filosofiei integrative europene.

Fiecare dintre aceste paliere are anumite particularități și, adesea, ceea ce este valabil pentru unul nu se poate aplica și în celălalt. Reacția negativă destul de frecventă a europenilor în legătură cu unele programe se datorează tocmai trecerii cu prea multă ușurință de la un palier la altul,

⁴ <http://www.monde-diplomatique.fr/cahier/europe/>.

încercând folosirea aceluiași metodologii și aceluiași instrumente.

Cel de-al treilea pilon⁵ al integrării europene este cel al securității, mai exact, al apărării, justiției, siguranței și afacerile interne. Aici intră o serie întreagă de domenii, cum ar fi chestiunile frontaliere precum politica de azil, imigrația, chestiunile care țin de criminalitatea transfrontalieră, terorismul, toxicomania și cooperarea judiciară în materie civilă, penală și din domeniul vămilor.

La 14 iunie 1985, au fost semnate la Schengen (Luxemburg), de către Austria, Belgia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Olanda, Portugalia și Spania, o serie de acorduri prin care se renunța la controlul frontierelor comune între țările participante, asigurându-se libera circulație a persoanelor rezidente sau acceptate să pătrundă în unul dintre statele semnatare. Aceste acorduri au fost completate cu o convenție, semnată la 14 iunie 1990, prin care se stabileau condițiile de aplicare și garanțiile. Ele au intrat în vigoare începând cu martie 1995, transpunând în relațiile frontaliere filosofia și fizionomia pieței comune, unde, se știe, nu pot exista nici frontiere interioare, nici restricții în ceea ce privește circulație persoanelor și bunurilor. La 25 martie 2001, au semnat aceste acorduri încă trei țări: Danemarca, Finlanda și Suedia. Norvegia și Islanda, care nu sunt membre ale UE; dispun, de asemenea, de un acord de liberă circulație cu vecinii lor nordici (Uniunea Pașapoartelor Nordice), care datează din 1957. În martie 2001, ele au aderat la spațiul Schengen, cu statut de țări asociale. În virtutea tratatului de la Amsterdam, au posibilitatea să adere la spațiul Schengen și Marea Britanie și Irlanda, precum și noile state membre. Astfel, țările acceptate în UE în primul val (Polonia, Ungaria, Cehia, Slovacia, Slovenia, Letonia, Estonia, Lituania, Creta și Malta) au devenit și membre ale spațiului Schengen.

Desigur, spațiul Schengen nu constă numai în abolirea controlului la frontierele interioare, ci și în introducerea unor reguli comune noi privind intrarea și sejurul celor care nu aparțin UE (vize, cereri de azil etc.), ceea ce presupune consolidarea securității acestui spațiu printr-o mai bună cooperare între serviciile naționale de poliție, jandarmerie și vamă, instituirea unui sistem informatic comun⁶ și printr-o colaborarea judiciară adecvată. Problema acordării vizelor și cea a emigrării țin de competența miniștrilor de resort care se reunesc într-un Consiliu.

Politica Europeană de Securitate și Apărare

Imediat după încheierea războiului, Franța, Marea Britanie, Belgia, Olanda și Luxemburg au semnat, la Bruxelles, în 1948, un tratat de alianță care prevedea, în esență, o asistență mutuală în cazul unei noi agresiuni în Europa. Se declanșase însă războiul rece, principalii beligeranți fiind Statele Unite și Uniunea Sovietică. Din acest moment a început bipolarizarea lumii. Chiar dacă o mulțime de țări erau și vor rămâne încă pentru multă vreme nealiniat, bipolaritatea se contura ca o caracteristică esențială a acelor ani. În aceste condiții europenii din Vest considerau că nu pot face față singuri amenințării sovietice. De aceea au solicitat protecția și sprijinul Statelor Unite. În aceste condiții, în 1949, la Washington, a fost semnat Tratatul Atlanticului de Nord, constituindu-se astfel o alianță defensivă, care pune în operă o organizație permanentă – Organizația Tratatului Atlanticului de Nord. În timpul războiului din Coreea, Organizația Tratatului Atlanticului de Nord era în curs de constituire, iar situația nu era deloc ușoară. Armata franceză era angajată în Indochina, Germania Federală nu dispunea de o armată, sovieticii aveau 170 de divizii, în timp ce europenii abia de reușeau să

⁵ Ceilalți doi piloni europeni ai integrării sunt: pilonul economic și pilonul politic.

⁶ SIS (Sistem de Informații Schengen, cu baza la Strasbourg).

încropească o duzină⁷. Situația a devenit și mai gravă, întrucât, din 1949, sovieticii s-au dotat cu arma atomică.

În septembrie 1950, Truman trimite întăriri americane, solicitându-le însă europenilor eforturi militare, inclusiv reînarmarea Germaniei. Dar europenii și îndeosebi francezii nu puteau admite așa ceva. Soluția a găsit-o Președintele Consiliului European, René Pleven. În octombrie 1954, el a propus, la sugestiile lui Jean Monnet, un plan care prevedea constituirea unei armate europene sub comandamentul unui ministru european al apărării, care să dispună de un buget comun. Toate țările, inclusiv Germania, urmau să trimită unități care să fie integrate în această armată. Acest plan nu era altceva decât transpunerea, în domeniul apărării, a proiectului Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO).

Tratatul care instituie Comunitatea Europeană de Apărare (CEA) a fost semnat la 27 mai 1952, la Paris, de către Belgia, Franța, Germania Federală, Italia, Luxemburg și Olanda, după doi ani de negocieri. Semnatarii își garantau, în cadrul Alianței Nord-Atlantice, asistență mutuală în caz de agresiune. Armata Europeană urma să aibă 40 de divizii, fiecare cu un efectiv de 13.000 de oameni de aceeași naționalitate. Toate țările, cu excepția Germaniei, dispuneau și de o armată națională, destinată să asigure apărarea proprie a teritoriilor lor de peste mări.

După 1950, situația internațională s-a ameliorat, iar amenințările asupra Europei Occidentale s-au diminuat, mai ales după moartea lui Stalin și a sfârșitului războiului din Coreea. În acest caz, reînarmarea Germaniei nu mai părea justificată, cu atât mai mult cu cât trupele franceze, angajate în Indochina, sufereau primele lor eșecuri. Această armată trebuia susținută cu oameni și material. Franța se temea că, în cazul reînarmării Germaniei, ea s-ar putea afla în inferioritate, ceea ce, pentru francezi, era

de neacceptat la doar cinci ani după încheierea celui de-al doilea război mondial. Suspiciunile erau foarte mari. Pe atunci circula un slogan: „*CEA reînarmează Germania și dezarmează Franța*”⁸. De altfel, era foarte riscant să se realizeze o comunitate europeană militară înainte de a se realiza una politică.

Deși, în decembrie 1953, John Foster Dulles, secretar de stat american, a amenințat Franța cu revizuirea politicii americane în Europa, francezii tot n-au ratificat acest tratat. El a fost respins definitiv de Adunarea Națională a Franței, la 30 august 1954, cu 319 voturi contra a 264. Problema reînarmării Germaniei Federale a început să se pună însă cu și mai multă acuitate. Cei șase semnatari ai tratatului asupra CEA s-au întâlnit, la 28 septembrie - 3 octombrie, la Londra, și, la 23 octombrie, la Paris, unde au decis să restabilească suveranitatea națională a Republicii Federale a Germaniei și să o integreze, împreună cu Italia, în Uniunea Occidentală, devenită Uniunea Europei Occidentale (UEO) și s-o admită în NATO, autorizând-o, totodată, să-și reconstituie armata.

Problema constituirii unei armate europene nu a fost însă complet abandonată, ci doar reformulată și repusă în alți termeni, pentru că și situația s-a schimbat radical, mai ales după încheierea războiului rece.

Cel de-al doilea pilon al Uniunii Europene este constituit din politica externă de securitate comună, care a generat, după summit-ul de la Nisa, politica europeană de securitate și apărare (PESA), constituind astfel și cel de-al treilea pilon al integrării. Ca urmare, a fost creat un corp de armată (Eurocorpul) la care au participat Belgia, Franța, Germania și Spania. Acest corp de armată urma să fie un fel de model al viitoarei armate europene sau, măcar, un nucleu experimental, o structură-pilot. Ulterior, după summit-ul de la Nisa, complementar NATO, a fost creată Forța de Reacție

⁷ Encyclopedie Hachette.

⁸ Encyclopedie Hachette.

Rapidă Europeană care, va avea, după ultimele dezbateri⁹ ale anului 2004, un număr de 13 grupuri tactice, fiecare cu 1.500 de oameni și va fi operațional în 15 zile. Patru dintre aceste grupuri vor fi naționale (britanic, francez, italian și spaniol), iar celelalte multinaționale, fiecare țară membră a UE contribuind cel puțin la constituirea unui grup tactic. Conceptul de grup tactic este complementar Forței de Reacție Rapidă a NATO, adică Forței de Răspuns a NATO (NRF). Potrivit precizărilor făcute de miniștrii apărării din țările UE, caracteristicile-cheie ale acestor grupuri trebuie să fie interoperabilitatea și eficiența. Grupurile tactice sunt deschise și țărilor candidate, precum și celor care nu sunt membre ale UE, dar fac parte din NATO¹⁰.

Pentru intensificarea și concretizarea colaborării dintre NATO și UE, în sensul accesului Uniunii la infrastructurile, comandamentele și la alte structuri și infrastructuri ale Alianței, s-au semnat, pe baza concluziilor summit-ului de la Washington, din primăvara anului 1999, o serie de acorduri cunoscute sub denumirea de *Berlin plus*. Acestea sunt: acord de securitate între NATO și UE; acord de asigurare a accesului UE la posibilitățile de planificare ale NATO pentru operații de gestionare a crizelor (CMO); disponibilitatea Alianței pentru sprijinirea CMO duse de EU; proceduri de angajare, supraveghere, retur și apel la NATO; mandat pentru SACEUR și opțiuni europene de comandă pentru NATO; aranjamente de consultare NATO în

contextul CMO și de folosire a posibilităților Alianței; sprijin reciproc.

În septembrie 2001, Parlamentul european a elaborat o rezoluție asupra stabilirii unei *politici europene comune în materie de securitate și de apărare* care includea misiunile tip Petersberg, adică misiuni umanitare, de evacuare, menținere a păcii, gestionare a crizelor, inclusiv misiuni de restabilire a păcii. După încheierea războiului rece, se manifestă tendința ca distincția dintre securitate și apărare să se estompeze. O politică eficientă de securitate și apărare trebuie să utilizeze atât mijloace civile, cât și mijloace militare, pentru a preveni și gestiona situațiile de criză care ar amenința valorile unui stat sau ale unui grup de state de tipul celui constituit de Uniunea Europeană.

În prezent, europenii se confruntă, între altele, cu trei mari provocări: nevoia de extindere a UE și de consolidare a spațiului european comun (economic, politic, social, cultural și militar), pe cei trei mari piloni (economic, politic, de securitate și apărare) și de acces la resursele energetice, de materii prime și la marile piețe de desfacere; solicitarea făcută europenilor de americani de a se implica mai mult în probleme de securitate și apărare, în sensul sporirii cheltuielilor militare și dotării forțelor armate cu o capacitate sporită de proiecție strategică; edificarea și punerea în operă, împreună cu NATO, a unui concept de securitate și apărare specific european. Soluțiile nu sunt simple. Orice construcție europeană trebuie să treacă prin furcile caudine ale entităților politice statale, să primească girul tuturor și, deseori, să fie supusă unui referendum. Și este normal să fie așa, de vreme ce continentul european are o istorie atât de bogată și o civilizație atât de complexă.

Europenii nu sunt lipsiți de solitudine. Dar deciziile se iau greu și se pun în aplicare cu dificultate. Progresele, în toate domeniile, sunt însă remarcabile și durabile, iar sensul evoluției europene este din ce în ce mai clar pentru toată lumea.

⁹ La 22 noiembrie 2004, la Bruxelles, miniștrii europeni ai apărării au decis ca, până în 2007, să constituie 13 grupuri tactice ale Forței de Reacție Rapide Europene. Aceste grupuri tactice au drept scop să asigure Uniunii Europene o capacitate de intervenție militară eficientă în cazul unor crize emergente. Ele se vor constitui într-o forță credibilă, coerentă și cu posibilitate de desfășurare rapidă, în măsură să ducă, singură pe toată durata sau doar în faza inițială, operații importante. (Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, DINAMICA PARTENERIATELOR, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004, p. 66.

¹⁰ http://www.french.xinhuanet.com/french/2004-11/23/content_49758.htm

Politica Europeană de Securitate și Apărare (PESA) s-a născut, pe de o parte, din nevoia acută de a avea un concept european, complementar celui euro-atlantic, de securitate și apărare și, pe de altă parte, din trebuința de putere, dictată de noile pericole și de numeroasele amenințări reale sau potențiale. Și chiar dacă s-a crezut, la un moment dat, că, după destrămarea Uniunii Sovietice și dispariția comunismului de tip sovietic, totalitar și provocător, Europa nu mai este amenințată de nimeni și de nimic, s-a constatat, îndeosebi după intensificarea acțiunilor teroriste, că Europa este la fel de vulnerabilă, ca oricare altă entitate civilizată, la noile amenințări. De aceea, s-a revenit, într-un fel, dar pe alte coordonate, la un raționament cât se poate de corect: *nu există și nu poate exista o unitate deplină a continentului, fără un concept de securitate și apărare pe măsură, adică fără cel de al treilea pilon, alături de cel economic și de cel politic, pe care să se sprijine un astfel de edificiu, cel de securitate și apărare*. Europa nu putea încredința la infinit americanilor sarcina securității și apărării continentului, în condițiile în care Europa Unită este la fel de puternică din punct de vedere economic și financiar ca Statele Unite.

Ca urmare a impulsului de la Saint-Malo, a celor discutate la summit-ul NATO de la Washington din primăvara anului 1999 și a intrării în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, președinția germană a comunității din primul semestru al anului 1999 a luat inițiativa desfășurării unor lucrări pe această temă. Astfel, cei cincisprezece, cu ocazia summit-ului de la Köln din 3-4 iunie 1999, au trecut la o primă etapă în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor politicii externe de securitate comună (PESC) și la definirea progresivă a unei politici de apărare comune. Numai adoptând o astfel de politică, Uniunea Europeană putea să aibă un rol important pe scena internațională. Statele membre au decis să doteze UE cu mijloacele și capacitățile necesare pentru a-și asuma responsabilitățile pe care le presupune o

politică europeană în materie de securitate și apărare (PESA). Se viza în mod deosebit crearea capacității Consiliului de a fi în măsură să ia decizii în ceea ce privește prevenirea conflictelor și misiunile de gestionare a crizelor (misiuni „Petersberg“), misiuni umanitare și de evacuare, misiuni de menținere a păcii, misiuni de restabilire a păcii).

Președinția finlandeză a UE a prezentat șefilor de state și de guverne două rapoarte referitoare la securitate și apărare. Acestea fuseseră avizate de Consiliul Afacerilor Generale din 7 decembrie 1999. Pe această bază au fost create, în cadrul Consiliului, noi structuri politice și militare: Comitetul Politic și de Securitate (COPS); Comitetul Militar și Statul Major. Aceste structuri permit UE să asigure orientarea politică și strategică necesară planificării și conducerii operațiilor tip „Petersberg“.

Obiectivul global (Headline Goal) pe care și l-au fixat statele membre era acela ca, în 2003, să fie în măsură să desfășoare, în 60 de zile și pe o durată de cel puțin un an, o Forță de Reacție Rapidă Europeană (FRRE) de valoarea unui corp de armată, având, pentru componenta terestră, valoarea de 50.000 – 60.000 de oameni, pe baza mijloacelor puse la dispoziție de fiecare țară.

Totuși, în pofida declarațiilor de complementaritate dintre FRRE și NRF, dintre politica europeană de securitate și apărare și conceptul strategic NATO, unele paralelisme și chiar suprapuneri sunt inevitabile. Probabil că unele dintre statele membre vor participa atât în cadrul Alianței, cât și în cadrul FRRE cu aceleași forțe. Deși se pare că NRF și FRRE sunt modelele de armate ale viitorului (unul, euro-atlantic, celălalt, european get-beget), liniile directoare ale strategiilor și structurilor de forțe pentru secolul al XXI-lea nu sunt încă definitive, ci doar conturate.

Summit-ul de la Feira a permis definirea principiilor și modalităților de angajare care să permită statelor membre NATO, dar care nu fac parte din UE; și altor țări candidate să contribuie la gestionarea militară, de către Uniune, a

crizelor și conflictelor. Tot aici au fost stabilite și principiile de consultare cu NATO în probleme militare în patru domenii: probleme de securitate; obiective în termeni de capacități; modalități care să permită UE să aibă acces la mijloacele NATO; definirea mecanismelor de consultare permanentă.

Arhitectura mecanismelor de luare a deciziilor și de conducere a operațiilor se prezintă, la ora actuală, în Europa, astfel:

- *Comitetul Politic de Securitate (COPS)*, compus din reprezentanți permanenți cu rang de ambasadori, care are competența de a trata ansamblul problemelor PESA. În cazul unor operații militare de gestionare a crizelor, sub autoritatea Consiliului, va exercita controlul politic și va stabili direcția strategică a acestora;

- *Comitetul Militar* se compune din șefii de state majore ale armatelor, reprezentanți prin delegații lor permanenți. El acordă aviz militar și formulează recomandări destinate COPS furnizează instrucțiuni militare pentru Statul Major al UE. Președintele Comitetului Militar asistă la sesiunile Consiliului când se iau decizii cu implicații în domeniul apărării;

- *Statul Major* are competențe militare în folosul PESA, îndeosebi în ceea ce privește conducerea operațiilor militare de gestionare a crizelor, conduse de UE. Este însărcinat cu alerta rapidă, analiza situațiilor și planificarea strategică pentru misiuni tip „Petersberg”, inclusiv cu identificarea forțelor europene naționale și multinaționale.

Abia după ce aproape toate aceste determinări în ceea ce privește PESA au fost clarificate, Uniunea Europeană a elaborat o *strategie europeană de securitate*¹¹ (care pune în aplicare PESA), întregindu-se astfel cel de-al treilea pilon al integrării, cel de securitate și apărare.

¹¹ L'Institut de l'Etudes de Sécurité de l'Union Européenne, *Une Europe sûre dans monde meilleur. Stratégie européenne de sécurité*, Décembre, 2003.

După ce a fost reales, președintele Bush și-a exprimat intenția de a întări relațiile dintre UE și SUA îndeosebi în ceea ce privește marile probleme internaționale ale momentului, cum ar fi Orientul Apropiat, Irak și Iran¹². De aceea, prima vizită importantă în străinătate (după realegerea sa ca președinte al Statelor Unite) a fost efectuată, recent, la Bruxelles.

Integrarea europeană este una de tip foarte complex, prin care se urmărește realizarea, *de facto* și *de jure*, o evoluție de la fragmentarea europeană la unitatea europeană, de la statele politice europene, aflate mai tot timpul în conflicte și războaie, la o entitate europeană integrată complex – economic, politic, social, educațional, informațional, militar etc. – care va fi cu totul altceva decât a fost Europa secolelor anterioare. Dar integrarea europeană trebuie să fie și o integrare de securitate, în toate planurile. Integrarea euro-atlantică este, în esența ei, cel puțin până în acest moment, o integrare de securitate. Ea continuă Tratatul de la Washington din 1949, dar vremurile s-au schimbat. Se deschid orizonturi noi, apar provocări noi și determinări noi. În perspectivă, renașterea puternică a continentului asiatic, necesită, dezvoltarea fără precedent a Uniunii Europene profilează o construcție de securitate pe trei mari piloni – SUA, UE și Asia – de unde rezultă că între acești trei piloni trebuie să existe relații puternice de parteneriat, care să echilibreze situația internațională și să asigure controlul și gestionarea crizelor și conflictualității. Aceste noi raporturi au început prin parteneriatele strategice dintre marii actori (SUA, UE, Rusia, China, India, Japonia) și va continua, probabil, prin crearea de mari entități care se vor integra în procesul de globalizare.

Contrastele rezultă din unele disfuncționalități, din paralelisme ce nu pot fi evitate (în această etapă), din prejudecăți și din conflictualitatea unora dintre interese privind accesul la resurse, puterea și

¹² <http://www.courrierinternational.com/AFP/>

credibilitatea. Lumea nu este totuși unitară. Ea nu a reușit încă să iasă din starea de haos și, probabil, procesul de reazăzare completă a relațiilor internaționale pe principii democratice va mai dura.

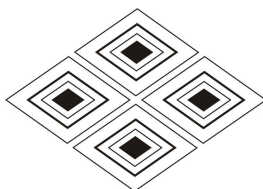
Unele concluzii

1. Politica europeană de unificare a continentului într-o entitate integrată economic, politic, social, educațional, informațional și militar, cu o mare diversitate de culturi, sprijinită pe trei piloni – economic, politic, de securitate și apărare – implică o strategie adecvată, care nu poate fi decât o strategie integrală, complexă și pe termen lung. Construcția europeană este dificilă și îndelungată, dar realizările sunt foarte mari și se așteaptă ca, în final, adică în epoca societății de tip informațional, Uniunea Europeană să devină cea mai puternică și cea mai influentă putere mondială, la paritate cu Statele Unite ale Americii, constituindu-se în cel mai puternic stâlp de susținere a civilizației mondiale.

2. Procesul integrării este non-linear, dinamic și complex. Cerințele și exigențele integrării nu sunt acceptate cu ușurință de statele politice naționale și nici de populații. Totuși, la ora actuală, UE este deja cea mai puternică entitate economică și de piață din lume, dispune de o Constituție, aprobată de Parlament și supusă, în prezent, unui referendum european, de o Politică Europeană de Securitate și Apărare (PESA) și, corespunzător acesteia, de o *strategie de*

securitate europeană. Uniunea Europeană aplică o strategie a parteneriatelor și buneii vecinătăți, urmărind extinderea spiritului european și crearea unei centuri de securitate, bazată pe relații economice, politice, sociale, culturale și militare stabile și non-conflictuale. Integrarea României în UE reprezintă un obiectiv strategic deopotrivă național și european. Odată cu acceptarea țării noastre în comunitatea europeană, se încheie o etapă îndelungată din istoria României, caracterizată prin nesiguranță, teamă, adesea izolare, rapturi teritoriale pe seama noastră și obositoare cicluri de tranziție, și începe una de construcție și de solidaritate europeană.

3. Deși problemele care țin de frontiere au fost și sunt unele dintre cele mai complexe pentru continentul european, în momentul de față, are loc o reproiectare și o reconstrucție a acestui concept, pornind de la extinderea frontierelor economice, informaționale și de securitate (spațiul Schengen). În viitor, problemele frontierei europene nu vor dispărea, dar dezvoltarea economică fără precedent a continentului, ridicarea zonelor sărace și a celor periferice vor face caducă și fără sens milenara bătălie pentru frontierele politice. Strategia europeană de securitate, document extrem de important pentru consolidarea entității europene de securitate, se va regăsi din ce în ce mai substanțial în toate documentele de planificare și conducere naționale și europene.

DEZBATERE
DE IDEI

CONSIDERAȚII GEOSTRATEGICE,
GEOPOLITICE ȘI DE SECURITATE
PRIVIND MAREA NEAGRĂ

– Contraamiral prof. univ. dr. Gheorghe MARIN –

GEOSTRATEGIC, GEOPOLITIC AND SECURITY
CONSIDERATIONS REGARDING
THE BLACK SEA

– Rear Admiral University Professor PhD Gheorghe MARIN –

The end of the 20th century was full of events that determined deep changes in all areas concerning the social existence, including the security environment.

At global level, the changes supervened after the Cold War, the direct and open confrontation between East and West marked the world, especially the European area.

The important changes that took place in the security environment at international level have determined the turn from a bipolar system to a univocal one, to a multipolar one, as specialists assert. This makes the future world architecture to be based on a multiple pillars system.

At continental level, namely, the European one, this process has been marked by the German Wall Fall and the Germany's re-unification, the Soviet Union and the Federal Socialist Republic of Yugoslavia's implosions that determined the appearance of new independent states. Therefore, Europe has 'enriched' with new states, conflicts, risks and threats for the existence of nations and European people.

În zona de proximitate a României, s-au înregistrat modificări spectaculoase în planul reconfigurării raportului de forțe la scară regională, prin apariția și dispariția de pe arena internațională a unor state și redesenarea unor frontiere. Mai multe state au trecut din sfera de influență sovietică în cea occidentală, ca urmare a proceselor de lărgire a NATO și UE și a altor forme noi de colaborare precum parteneriatele sau implicarea în operațiile de menținerea păcii și umanitare. S-a creat, treptat, o nouă linie geopolitică în Europa, între Marea Baltică și Marea Neagră, care trece pe frontierele de

est ale Estoniei, Letoniei, Lituaniei, Poloniei, Slovaciei, pe frontierele de nord-est ale Ungariei și de nord și est ale României. Astfel, o parte a țărilor est europene rămân în afara acestui spațiu, chiar dacă unele manifestă opțiuni pro-occidentale.

Între mediul de securitate, succint prezentat, și fenomenul militar actual există o legătură reciprocă incontestabilă, fără de care nu ar fi posibilă găsirea soluțiilor ori a pârgurilor pentru rezolvarea crizelor și conflictelor, pentru ținerea sub

control a situațiilor posibil conflictuale sau postconflict.

Marea Neagră nu s-a „manifestat” niciodată, ca un factor generator de crize, dar, analiza pe care v-o propun ține seama de un context mult mai larg, de vecini, de interese politice ori economice, de mediu și de conflictele latente care pot degenera în situații greu de controlat.

Marea Neagră – importanță geostrategică

Analiza istorică demonstrează, iar analiștii politici și militari întăresc prin studiile lor, că întreg spațiul românesc se situează la răscrucea marilor zone geostrategice europene și mondiale. Totodată, dispunerea sa în spațiu îi conferă accesul omnidirecțional spre zonele interioare ale Europei și Orientului Mijlociu, până la periferia acestora.

Marea Neagră, în plan strategic, are o semnificație europeană. Ea delimitează falia est-vest separând astfel Europa de Asia și stabilind „marginile Europei”. Se poate spune chiar că apartenența noastră la civilizația europeană occidentală este legată în mare măsură de statutul strategic al Mării Negre. Istoricul Gheorghe Brătianu referindu-se la Marea Neagră, a afirmat că *„încă din epoca medievală contactul românilor cu occidentul nu s-a făcut atât dinspre Europa Centrală, cât, mai ales, dinspre Sud-Est, pe calea mării”*.

Datorită valorii sale strategice se poate considera că acțiunile destinate intrării României în structurile europene și euroatlantice, nu pot fi concepute fără potențialul Mării Negre. Se adevărește, așadar, că destinul României se hotărăște, din nou, în Marea Neagră.

Uriașul rezervor de petrol din Caucaz face ca Marea Neagră să fie o prelungire a Mării Mediterane și, implicit a Atlanticului. Zona Mării Negre va constitui, cu siguranță, un nou orizont geopolitic al țării noastre. Proiectul transportului petrolului se articulează după o logică mondială și regională favorizând România, situată între Europa de Sud-Est, Europa Centrală și Orient.

Corelând aspectele, succint prezentate mai sus, cu faptul că la

litoralul românesc al Mării Negre întâlnim obiective cu semnificație strategică precum: zonele portuare, maritime și fluviale; canalul Dunăre-Marea Neagră; platformele de foraj și exploatare maritime, considerăm că Marea Neagră reprezintă un spațiu de interes strategic, cu rol important în existența statului român și în definirea rolului României, în această poziție extrem de favorabilă, ca pol de securitate și ca ancoră a stabilității zonale.

Marea Neagră – evaluare geopolitică

Ca urmare a caracteristicilor situației geopolitice actuale, se constată un interes crescând al marilor puteri pentru bazinul Mării Negre. Dimensiunea relațiilor dintre statele care au interese majore în acest spațiu este dată de cooperarea economică și militară.

Țările riverane Mării Negre nu sunt membre ale Uniunii Europene. Dintre acestea numai România și Bulgaria au încheiat acorduri de aderare, în perspectiva anului 2007, la Uniunea Europeană, iar Rusia, Ucraina și Georgia au încheiat acorduri de parteneriat și cooperare cu Uniunea Europeană.

Cu o populație totală de aproape 200 de milioane de locuitori (la începutul mileniului trei), zona Mării Negre reprezintă o piață foarte largă pentru exporturile Uniunii Europene. De exemplu, într-una din cele mai importante piețe din zonă, Turcia, anual importurile din țările Uniunii Europene reprezintă peste 50 la sută din total. Totodată, se constată că interesele fundamentale ale Occidentului sunt promovate, în bazinul Mării Negre, de către Turcia.

Statele riverane Mării Negre (România, Turcia, Bulgaria, Federația Rusă, Ucraina și Georgia) sunt interesate în crearea unui climat de stabilitate și securitate, în care să se deruleze proiecte de cooperare și dezvoltare economică și socială.

Organizația de Cooperarea Economică a Mării Negre (OCEMN), creată în 1992, include ca state membre cu drepturi depline și Albania, Armenia, Azerbaidjan, Grecia și Republica

Moldova. Alte șapte state: Austria, Egipt, Israel, Italia, Polonia, Slovacia și Tunisia au statut de observatori.

Organismul decizional al OCEMN este Consiliul Miniștrilor Afacerilor Externe, al cărui secretariat internațional are sediul permanent la Istanbul. Acesta este privit, în primul rând, ca un experiment cu scopul de a pregăti extinderea Uniunii Europene și de a antrena în acest sens țările candidate.

Aspectele cooperării militare în zonă încă nu au fost abordate la nivelul statelor din regiune, ci numai prin planuri de securitate bilaterale sau trilateral. O speranță într-o reglementare normală o poate aduce Organizația de Cooperarea Economică a Mării Negre, în cadrul căreia s-au inițiat o serie de măsuri pentru normalizarea situației din această zonă și de cooperare, pe multiple planuri, între toate statele membre.

Merită a fi subliniate relațiile militare bilaterale și multilaterale cu statele riverane Mării Negre, inclusiv cele cu țările vecine: Bulgaria, Ucraina și Moldova, dar și proiectul Grupului de cooperare navală în Marea Neagră (BLACKSEAFOR) cu participarea României, Bulgariei, Georgiei, Federației Ruse, Turciei și Ucrainei.

Cu toate evoluțiile pozitive ale relațiilor internaționale, îndeosebi cu statele vecine, istoria confirmă că vecinătățile geografico-politice ale României ne-au influențat de multe ori destinul.

În geopolitica Europei, România a înțeles foarte bine necesitatea de a folosi, cât se poate mai bine, ansamblul diplomatic propriu, pentru depășirea diferendelor teritoriale sau frontaliere, a crizelor sau conflictelor posibile.

Marea Neagră - zonă de stabilitate și securitate regională

Făcând o evaluare politico-strategică a Mării Negre, deducem că elaborarea unor posibile inițiative ale României pe tematica stabilității și securității în regiunea Mării Negre are loc într-un mediu internațional care a suferit schimbări esențiale, mai ales în ultimul deceniu. Aceste schimbări impun o nouă

abordare a problematicii securității regionale ținând seama de cel puțin două elemente definitorii:

- propulsarea Mării Negre în contextul unei conjuncturi internaționale cu evoluție rapidă în prim planul preocupărilor strategice de interes global;

- redefinirea spațiului strategic al Mării Negre prin racordarea sa firească la o regiune mai largă (Asia Centrală și Orientul Mijlociu) care tinde să capete o nouă dinamică prin transformări politice și economice de amploare.

Mutațiile petrecute în regiune în ultimii ani, dau măsura efortului necesar pentru punerea la punct a unor orientări politice mai fin nuanțate, pragmatic funcționale și în același timp principiale, în concordanță cu interesele României pe termen mediu și lung.

Aceste mutații au început odată cu sfârșitul "războiului rece" și au continuat pe timpul extinderii NATO, lărgirii Uniunii Europene și preluării de către aceasta a responsabilităților în Balcani. La dinamizarea colaborării regionale au contribuit într-o măsură semnificativă îmbunătățirea relațiilor dintre Grecia și Turcia, noul statut de parteneriat al Federației Ruse și Ucrainei în relațiile cu NATO, UE și SUA, precum și consecințele geopolitice și strategice ale schimbării de regim din Irak. Pe plan militar, situația din bazinul Mării Negre se caracterizează printr-o relativă stabilitate. Rolul forțelor navale tinde să se modifice, de la misiuni clasice la misiuni de gestionare prin cooperare a riscurilor și amenințărilor asimetrice tot mai frecvente, mai ales în ultimii ani.

În aceste condiții, Bazinul Mării Negre capătă noi percepții și dimensiuni în ecuația stabilității regionale, determinate pe de o parte de interesele economice ce se interferează în zonă, iar pe de altă parte evoluția evenimentelor politico-militare din proximitatea acesteia. Controlul și gestionarea acestui spațiu multidimensional reprezintă în momentul de față și va reprezenta, pe de o parte, o provocare de orgolii și interese, iar pe de altă parte o colaborare a eforturilor pentru realizarea și materializarea unor concepții

și proiecte de întărire a securității.

Amplificarea fenomenului terorist, diversificarea modalităților de producere a actelor teroriste și creșterea letalității acestora, îndeosebi în rândul populației civile, determină o nouă abordare și evaluare a riscurilor și amenințărilor la adresa stabilității și securității regiunii.

În această regiune a Mării Negre riscurile asimetrice capătă o tot mai mare importanță în condițiile evoluției către un sistem de relații și interdependențe la nivel global. Dezvoltarea rețelelor teroriste și a crimei organizate transfrontaliere a traficului de persoane, de armament, materiale radioactive și strategice, constituie serioase amenințări la adresa securității și stabilității regionale și globale.

Acțiunile care periclitează siguranța sistemelor naționale de comunicații și a infrastructurii de transport afectează inclusiv capacitatea de luptă a componentei militare statale.

Riscuri noi, precum migrația ilegală, apariția unor fluxuri masive de refugiați și producerea, deliberată sau nu, de catastrofe ecologice, afectează direct stabilitatea internă a statelor și starea de securitate a populației din bazinul Mării Negre.

Persistența problemelor de natură economică, financiară și socială, determinate de prelungirea stării de tranziție și de întârzierea aplicării reformelor structurale în unele state riverane Mării Negre, poate genera disfuncționalități în dezvoltarea capacității defensive credibile a acestora și în îndeplinirea angajamentelor internaționale în domeniul militar. Trebuie luate în considerare, de asemenea, fragilitatea infrastructurii informaționale, deficiențele în protecția informațiilor clasificate,

menținerea unor surse de conflicte sociale potențiale, precum și posibilitatea producerii unor dezastre naturale. În acest context Armata României și în speță Forțele Navale trebuie să adopte o nouă viziune asupra gestionării acestor riscuri și amenințări asimetrice prin realizarea unor noi structuri ce să posede o pregătire deosebită adaptată situațiilor contemporane. Opțiunea creării Forței Navale Multirol capabile să îndeplinească atât misiuni navale tradiționale, cât și misiuni potrivit riscurilor și amenințărilor asimetrice va trebui să devină realitate într-un timp cât mai scurt. Se impune realizarea unui sistem global de securitate prin integrarea zonei Mării Negre și prin cooptarea unui număr cât mai mare de țări chiar și de pe alte continente.

Prin poziția sa, România își poate promova interesele proprii în Zona Extinsă a Mării Negre, având în vedere statutul de membru NATO și de existența unui orizont ferm de accedere la Uniunea Europeană. Mai mult, în calitate de viitor membru cu drepturi depline al acestor organisme, România are posibilitatea și datoria să contribuie, inclusiv prin elaborări conceptuale și inițiative proprii, la cristalizarea unei viziuni strategice la nivel regional. Este oportun ca operațiunile concrete în această direcție să fie rezultatul unor consultări sistematice cu partenerii din NATO și în viitor din UE.

Din cauza dinamicii transformărilor geopoliticii la nivel continental și regional, statutul Mării Negre se află într-o continuă evoluție existând interese și controverse legate de factorii decizionali din această regiune și modalitățile de acțiune ale acestora.

BIBLIOGRAFIE

GHEORGHE I. BRĂTIANU - „Marea Neagră” - Editura Meridiane - București 1998, vol. I, cap. I.

Cdor. ION BĂLĂNESCU - „Puterea maritimă ca factor de civilizație și de apărare națională” - Supliment la BMM nr. 7 / 1990 - Editura CMM.

SIMION MEHEDINȚI - „Legăturile noastre cu Dunărea și Marea” - Supliment la BMM nr. 1 / 1990 - Editura CMM - Constanța.

Col. prof. univ. dr. CONSTANTIN ONIȘOR - „Poziția geopolitică a României la Marea Neagră” - comunicare la simpozionul: Geopolitica la Marea Neagră – Constanța 29.05.1999.

DE CE AVEM NEVOIE ASTĂZI DE O NOUĂ STRATEGIE EURO-ATLANTICĂ PENTRU REGIUNEA MĂRII NEGRE?

– *Contraamiral de flotilă (r) dr. Marius HANGANU* –

WHY DO WE NEED TODAY A NEW EURO-ATLANTIC STRATEGY FOR THE BLACK SEA AREA?

– *Rear Admiral (ret.) PhD. Marius HANGANU* –

In the last 15 years the geopolitical and geostrategical changes over the Eastern Europe made from this world's range an important one and not by less times brought in the first level biggest sized world-wide events.

The most important actors aren't, as we might be expecting, neither this space's states and neither the Black Sea but NATO and UE. These, indirect involved into the Eastern Europe events, wished and still wish a stability atmosphere in this area. The efforts of the either independent or conjugated organizations brought to the projection and then consolidation and supporting of democracy in the most part of the eastern half European area.

As a result of these efforts resulted a more democratic and prosperous Europe where is also integrated its eastern range which still remains in the economic and democratic clarifications' period.

Includerea regiunii extinse a Mării Negre în sistemul euro-atlantic poate consolida baza acestuia și totodată poate proteja sistemul împotriva multor amenințări viitoare la adresa păcii și stabilității. Aici avem în vedere marile probleme care pot constitui amenințări pentru lumea europeană și anume: imigrația ilegală, traficul de droguri și chiar traficul de ființe umane. În acest sens, Marea Neagră devine o parte a frontului, ba chiar eșalonul întâi, pentru combaterea acestora. Regiunea Mării Negre constituie una din rutele cheie pentru introducerea heroinei pe piețele europene și a tehnologiei de amenințare ale Al Qaeda și al altor grupări teroriste.

În plus există în zonă „conflicte mocnite” (latente) și anume: Transnistria, Osetia de Sud, Alhazia și Nagorno – Karabah. Aceste zone conflictuale sunt apreciate, și pe bună dreptate, ca centre de transport pentru arme, narcotice și victime ale traficului de ființe umane, reprezentând un mediu propice pentru crima organizată la nivel transfrontalier și pentru terorism.

Se poate aprecia că regiunea Mării Negre se află în centrul zonei unde NATO și UE proiectează stabilitate în vederea unui spațiu extins dincolo de cel european, spre Orientul Mijlociu. În primul rând NATO este interesată de o astfel de extindere, deoarece misiunile pe care și le-a propus în Afganistan sunt mai multe ca în perioada de început (2001) ca și cele

din Irak, ceea ce presupune o strategie pe termen mai lung decât cel prevăzut inițial.

Aceasta poate duce la concluzia că regiunea Mării Negre, cu toate problemele ei, va fi extinsă și presiunea asupra ei va fi schimbată, în sensul că poate trece de la **zona periferică** (de graniță) a Europei la **zona centrală** a strategiei occidentale. Sau, cu alte cuvinte, Marea Neagră poate deveni interfața dintre Europa și Orientul Mijlociu. Astfel Marea Neagră adună, vrând – nevrând, tot cortegiul de probleme din Orientul Mijlociu și chiar de dincolo de el, probleme foarte grele cum ar fi terorismul, drogurile ș.a.

Instaurarea unei societăți democratice în zona Caucazului și dincolo de Caspica va fi foarte greu de realizat și, până când mecanismul democrației nu va intra în funcțiune, racilele ancestrale de aici nu vor dispărea.

La aceste considerente, care fac să fie realizată strategia Mării Negre, se mai adaugă și resursele deosebite de hidrocarburi care se află în spațiul la est de Marea Neagră și nevoia Europei de a apela la acestea.

Rutele folosite în prezent pentru transportul materiilor prime din aceste zone spre Europa sunt întortochiate și chiar riscante (respectiv folosirea Bosforului) și o Mare Neagră stabilă, sigură, va permite un transport direct și renunțarea în timp la conducta Baku – Tbilisi – Ceyhan sau la conductele care traversează Ucraina.

Am putea analiza rolul statelor riverane la Marea Neagră în ecuația securității și strategiei zonale, însă studiile în această direcție sunt numeroase și destul de amănunțite.

Poate este necesar să ne aplecăm puțin asupra spațiului lichid adică Marea Neagră ca atare, încercând să ne lăsăm influențați mai puțin de ce se petrece pe uscat, în zona limitrofă.

Marea Neagră, la o primă privire, nu oferă prea multe elemente contradictorii, care să mute centrul atenției din spațiul litoral spre zona de apă. Dar realitatea este alta. Chiar dacă este considerată mare închisă (de unii mare semiînchisă), Marea Neagră asigură ieșirea statelor riverane la Oceanul Planetar. Deci menținerea libertății de navigație este unul din punctele cheie ale politicii maritime a fiecărui stat riveran. Bogățiile, așa puține cum sunt în subsolul mării sau în coloana de apă, au importanța lor.

Petrol, gaze naturale, gazolină sunt hidrocarburi ce se extrag deocamdată numai din platoul continental al României, dar cercetările continuă și în platoul continental al Bulgariei și Turciei.

Peștele capturat în Marea Neagră este de dimensiuni mici și nu poate fi considerat ca aliment de bază pentru nici unul din statele riverane, dar totuși el este important pentru o parte a populației atât ca hrană, cât și ca îndeletnicire.

Există în subsolul și pe fundul Mării Negre destule resurse de metale rare necesare unei industrii performante, metale ce se pot extrage chiar din nisip.

Sunt studii, efectuate la Institutul de Cercetări Marine din Constanța, asupra modului de producere a energiei electrice cu ajutorul vântului și valului.

Instalațiile de prospectat fundul mării și extragerea hidrocarburilor pot fi folosite pentru producerea acestui gen de energie (cu ajutorul vântului și valului).

Dar nu numai aspectele economice sunt importante pentru spațiul maritim al Mării Negre. Trasarea limitelor zonelor până unde au anumite drepturi legale statele riverane (platoul continental și zona economică exclusivă) este un proces de durată al cărui rezultat nu poate fi prefigurat.

Lupta pentru supremație în zona Mării Negre este interesantă privită mai ales prin prisma ultimelor evenimente.

Implicarea celor doi actori principali (Turcia și Rusia) și mai ales porțile pe care și le-au deschis reciproc pentru colaborare este de analizat.

Astfel, dorința celor două state de a prelungi operațiunea NATO „Active Endeavour” (OAE) din Marea Mediterană în Marea Neagră sub numele de „Black Sea Harmony” (BSH) arată clar care sunt năzuințele acestor state.

Rusia, sentimentală și dornică de a-și prelungi dominația anilor '80 – '90 și la acest început de mileniu, simte că nu are suflu, că-i fuge terenul și încearcă să se agațe de orice acțiune colaborativă, mizând pe tradiție și numărul de nave dominant în Marea Neagră. Turcia, chiar dacă nu are baze în Marea Neagră, profită de extinderea NATO în zonă, de reducerea drastică a litoralului Rusiei la Marea Neagră și de nesiguranța Ucrainei ca putere maritimă și aruncă în luptă toate atuurile pentru a transforma din nou Marea Neagră, din „nașe more” în „lac turcesc”, ca în vremurile bune ale imperiului Otoman. La acestea se adaugă și creșterea, aproape în mod exponențial, a importanței zonei Caucazului, chiar dacă este o zonă frământată de conflicte și de deznădejde, în ecuația Europei și a NATO. Adăugând la toate acestea „faptul” că majoritatea populației din zona Caucazului este musulmană vedem că aspirațiile Turciei de a deveni lider în Marea Neagră nu sunt lipsite de o bună motivație, iar rezultatele se văd.

S-au vehiculat în luările de poziție ale analiștilor politici și strategilor diferite idei pentru argumentarea faptului că Marea Neagră a devenit din nou importantă printre care și refacerea „drumului mătăsii”.

Toate motivațiile trebuie căutate în lupta pentru supremație „pentru putere” care în final devine lupta pentru dominația economică și ideologică.

Unii analiști au adus chiar argumente de ordin moral. Adică, Occidentul are obligația de-a îndepărta pagubele unei jumătăți de veac de separatism și comunism și, de a face Estul Europei la fel de democratic și sigur ca cealaltă jumătate vestică a continentului.

Dacă ar trebui să exprimăm în câteva cuvinte care sunt punctele sensibile ale zonei Mării Negre, putem spune că își au originea atât în interior, cât și în exterior și ele ar putea fi:

- concepția regională externă și internă pentru căile de transport și acces la resursele energetice din regiunea caspică;
- instabilitatea politică națională absentă într-o serie de state din regiune;
- intensificarea influenței geopolitice a instituțiilor internaționale și a altor state care în încercarea de a-și rezolva diferendele și de a-și satisface propriile interese ajung să le ignore pe cele locale;
- conflictele nerezolvate și potențialul lor de escaladare și de răspândire;
- incapacitatea regiunilor de a crea noi structuri și mecanisme eficiente de întărire a securității și apărării, precum și incapacitatea instituțiilor internaționale de a veni cu soluții eficiente și coerente în cazul unor conflicte acute.

Alianța Atlanticului de Nord începe să joace un rol cheie în stabilizarea și apărarea zonei Mării Negre. Importanța regiunii Mării Negre a fost recunoscută simbolic prin alegerea Istanbulului ca locație a următorului summit NATO. Întâlnirea ar trebui să reafirme planurile de acceptare a Croației, Albaniei și Macedoniei – țări învecinate cu zona Mării Negre. Perspectivele actuale și viitoare de

lărgire a NATO vor transforma în mod decisiv nivelul de apărare în regiune, deoarece nu numai partea sudică din zona Mării Negre va fi luată sub controlul direct al NATO în domeniul apărării, ci și cea vestică. Această zonă se învecinează cu Ucraina și va deschide posibilitatea unor oportunități mai largi de cooperare internațională. Totodată, zona va deveni importantă pentru politica occidentală în Orientul Mijlociu. Decizia Ucrainei de a permite forțelor NATO accesul în spațiul său aerian a reprezentat o contribuție semnificativă pentru pace și pentru actualul proces de reconstruire a Afganistanului.

Pe lângă cele menționate se mai poate adăuga faptul că principala sarcină a Alianței este de a susține pacea și stabilitatea în zonă. Crearea unor forțe multifuncționale de pace în sud-estul Europei (MPFSEE) ar trebui să contribuie considerabil la creșterea siguranței și stabilității în regiunea Mării Negre. Deși aceste forțe includ numai baze terestre, ele au dezvoltat o cooperare intensă cu instituțiile euro-atlantice.

Sosirea NATO în zonă ar putea ajuta la îmbunătățirea climatului economic în regiune, deoarece ameliorarea condițiilor de securitate conduc de obicei la condiții economice mai solide. De asemenea NATO poate contribui la păstrarea și regenerarea mediului înconjurător prin sprijinirea implementării programelor științifice și tehnologice locale internaționale.

În trecut, statele din Caucaz au folosit programe precum *Parteneriatul pentru pace* și *Dialogul mediteranean* ca instrumente importante în cooperarea lor cu NATO. Totuși, deși *Parteneriatul pentru pace* s-a dovedit a fi un instrument de acțiune eficient, *Dialogul mediteranean* a scos la lumină multe dezavantaje.

Referindu-ne la rolul Uniunii Europene în regiune, UE a conceput și a început să implementeze programele ATCSE (Asistență tehnică pentru Comunitatea Statelor Independente), TRACECA (Culoarul de transport trans-european) și INOGATE (proiect pentru resursele de petrol și gaz), ceea ce subliniază importanța zonei Mării Negre. UE a conceput o strategie specială pentru o Europă mai largă care cuprinde, *inter alia*, cele trei națiuni din Caucaz.

Se remarcă faptul că Moldova nu a beneficiat recent de nici o atenție politică deosebită din partea Uniunii Europene, în ciuda gravelor ei probleme politice, sociale și economice. O imagine atât de negativă a fost cauzată probabil de criza din Transnistria care nu poate fi descrisă decât ca o țară fantomă. Ucraina continuă să participe la eforturile de soluționare a conflictului, în ciuda faptului că întâlnirile prelungite s-au dovedit de multe ori ineficiente. S-a sugerat că *Misiunea specială* a UE ar putea fi capabilă să influențeze procesul în mod hotărâtor. Dar, în acest caz, misiunea Uniunii Europene ar trebui să facă față trupelor rusești aflate în Transnistria.

Bazele politicii UE pentru Caucazul de Sud au fost elaborate în anul 1999. De atunci, activitatea UE s-a concentrat pe următoarele aspecte:

- intensificarea dialogului politic cu cele trei țări din sudul Caucazului;
- sprijin pentru OSCE în Osetia de Sud;
- asistența pentru refacerea regiunii din Azerbaidjan afectată grav în timpul controlului său de către trupele armeniene;
- sprijinirea monitorizării OSCE a graniței dintre Georgia și Cecenia, prin acordarea de asistență tehnică grănicerilor georgieni;

- sprijinirea reconstrucției centrului energetic de pe râul Ingur.

În noiembrie 2002, la Praga, aliații NATO au celebrat al 53-lea an de eforturi dedicate construirii unui sistem de securitate stabil și pașnic pentru Europa Centrală și de Nord. Întâlnirea la vârf de la Praga a fost o adevărată realizare a cărei deplină importanță continuă să fie evaluată și în ziua de azi.

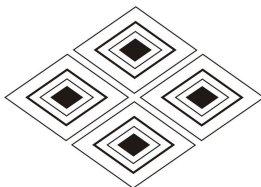
Probabil că pentru a desăvârși Uniunea Europeană este nevoie să se concentreze atenția asupra părților sudice și răsăritene ale Europei. Aderarea României și a Bulgariei la NATO – și în cele din urmă și la UE – conduce la ideea că etapa finală a făuririi unei Europe cu adevărat unite a început într-adevăr. Prin decizia sa de la Praga, NATO cuprinde practic întreaga comunitate a Mării Negre, fie prin apartenența directă la alianță, fie prin relații speciale cu Rusia și Ucraina.

În timp ce alianța dintre Statele Unite și Europa Occidentală a fost construită pe alianța maritimă atlantică și pe responsabilitățile de după război din Mediterană, probabil că arhitectura viitoare a securității în Europa de est se va baza pe trei mări: Baltica, Adriatica și Marea Neagră. După cum am amintit mai sus, democrațiile baltice și nordice au desăvârșit cu prisosință edificiul unui sistem de securitate baltic durabil.

Deja se derulează eforturi pentru „a exporta” modelul baltic în democrațiile de pe coasta dalmată, cu scopul de a pune temelia unui sistem de securitate adriatic.

Pasul următor este, după cum sugerează unii experți, crearea unui sistem de securitate al Mării Negre care să includă Turcia, Bulgaria, România, Georgia și Ucraina ca membri ai structurilor euro-atlantice și Rusia ca partener separat, dar de încredere. Acest terț sistem maritim ar urma să fie legat de sistemul de securitate al Mării Baltice prin intermediul Ucrainei și Poloniei și să traseze astfel arhitectura vastă a securității europene de la Marea Baltică la Marea Neagră.

În concluzie, procesele de lărgire a NATO și UE ridică următoarea problemă cheie referitoare la regiune: este Marea Neagră capabilă să devină o prelungire a spațiului „Euro-Atlantic” sau va rămâne doar o graniță sudică împărțită între spațiul euro-atlantic și un grup de conglomerate geopolitice asiatice? E greu de imaginat că o astfel de întrebare își va afla răspunsul prea repede. Totuși, nu este greu să prevezi în următorii ani o creștere semnificativă în regiune. Și, bineînțeles, nu există nici o îndoială asupra faptului că o perioadă prelungită de dezvoltare economică va avea efecte asupra viitorului regiunii Mării Negre. Așa cum sublinia Bruce Jackson, președintele Proiectului pentru Democrații în Tranziție, în cuvântarea ținută în fața Senatului SUA, chiar în ziua vizitei președintelui României, Traian Băsescu în SUA: „*Telul este de a face Marea Neagră o a doua Mediterană în ceea ce privește securitatea, comerțul și cooperarea politică*”.

UNELE PROBLEME ACTUALE PRIVIND ÎNZESTRAREA ARMATELOR EUROPENE

– Colonel prof. univ. dr. Benone ANDRONIC –
– Colonel (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU –

SOME ACTUAL PROBLEMS REGARDING THE EUROPEAN ARMIES ENDOWMENT

– Colonel University Professor PhD Benone ANDRONIC –
– Colonel University Professor PhD Engineer Eugen SITEANU –

An army's endowment policy has as a goal the elaboration of some principles and concepts, rules of actions and reactions into the crisis management, as well for war and armed conflict, over them to substantiate a generative strategy (of endowment) coherent and by great breadth. It hints over the politic support the conception and realization of some outfits for a big time horizon. The policies as well as the genetic strategies (of generation the necessary means for an army) start from a evaluations and previsions set over the politic-strategical situation and take into account the numerous constrains and other countable factors, conforming with the security necessities of a state.

For understanding how it must be done the endowment there is necessary to be known the principles and factors which should be took into account and must lead to the elaboration of a viable endowment policy on a period between 15 and 20 years.

Starting from the elaborated pattern for a horizon of 15 to 20 years and integrating the constrains over the predictable human and financial resources, as well as the technologies and multinational medium evolution it is necessary an army's configuration and functions reference pattern to which to be done a continuous reference.

Politica de înzestrare a armatei are drept scop de a concepe și apoi de a realiza echipamentele pentru următorii 20 de ani. Ea nu se poate elabora decât pe bază de previziune și de continuitate între existent și nevoile viitoare ale armatei noastre înglobând și anticipând factorii și constrângerile dimensionate atât în funcție de factorii politici și organizatorici, cât și de resurse.

Este deci nevoie să se cunoască și să se aplice unele principii și factori care să conducă la elaborarea politicii noastre de înzestrare. Apoi se va prezenta, pentru

fiecare misiune (funcție operațională) subliniată de Statul Major General al Armatei, politica urmărită și consecințele pe un orizont de timp scurt, mediu sau lung în materie de înzestrare. Datele și concluziile la care se va ajunge trebuie luate în considerare cu prudență. Într-adevăr, planurile de înzestrare variază în mod continuu în funcție de constrângeri, în special financiare, sau de unele oportunități, dar ele trebuie să aibă în vedere orizontul în care se transformă și se folosește o armată. Nu este suficient să spunem: "atât putem, atât facem". Nu

doar planul se face în funcție de resurse, ci și resursele se cer căutate și realizate în funcție de plan, adică de ceea ce trebuie neapărat făcut. Planul de înzestrare este cel care influențează bugetul pentru apărare pentru fiecare dintre armate, căci bugetul trebuie dimensionat pentru a susține un plan de înzestrare. Un nivel prea scăzut poate duce la diminuarea capacității de apărare (capacității de luptă a armatei), la întârzierea realizării unor programe sau a unor livrări prevăzute.

Plecând de la modelul elaborat pe un orizont de 15-20 de ani și integrând constrângerile asupra resurselor umane și financiare previzibile, precum și evoluția tehnologiilor și mediul multinațional, birourile de sinteză asigură, în folosul forțelor, punerea la dispoziție a sistemelor de arme, de informare și comunicare și a altor mijloace.

În scopul asigurării armatei cu armamente și tehnică militară performante, astfel încât ea să poată îndeplini toate misiunile încredințate, parlamentul trebuie să elaboreze și să aprobe bugetul pentru înzestrarea armatei pe o perioadă de 4-5 ani, asigurându-se astfel posibilitatea creării unei baze solide pentru producerea sau achiziția de tehnică militară și de armamente.

Înzestrarea forțelor se bazează de regulă pe o lege. Francezii folosesc pentru aceasta legea de programare militară. Spre exemplu, Legea de programare militară 2003-2004, adoptată în ianuarie 2003, permite accelerarea modernizării forțelor, cu accent pe realizarea a acelor mijloace care să permită o mai bună evaluare a situației (lansarea de sateliți Helios II, dezvoltarea de avioane fără pilot etc.), protecția forței (al doilea portavion, avioane A 400 M, nave de transport și de comandament), precum și mijloace de acțiune în profunzime (Rafale, elicopter Cuogor MK2, rachete de croazieră) și dezvoltarea cercetării în domeniu.

Legea programării militare 2003-2008¹ urmărește realizarea a trei obiective militare:

- restabilirea disponibilității materiale;
- modernizarea echipamentelor și pregătirea viitorului, pentru a face față amenințărilor și care să permită Franței să joace un rol de motor în construcția politică europeană de securitate și apărare;
- consolidarea profesionalismului forțelor armate prin ajustarea efectivelor, în special a celor dedicate securității interioare, și garantarea atractivității profesiei militare.

Programarea înzestrării armatei române trebuie să se facă, de asemenea, pe o perioadă care este mereu orientată spre realizarea unui model al armatei 2015.

Dar apar mereu modificări, schimbări și rectificări pe termen scurt sau mediu față de obiectivele inițiale ale modelului 2015. De aceea, este normal să apară schimbări în planificarea echipamentelor noi ce sunt prevăzute în această lege de programare.

Programele de înzestrare trebuie să țină seama și de învățăminte reieșite din criza din Kosovo, Afganistan, Irak etc. și de alte crize și conflicte, mai ales de cele generate de vulnerabilitățile și amenințările asimetrice, de genul celor care se referă la fenomenul terorist.

Legea apărării și examinarea strategiei de înzestrare și, corespunzător, programelor de înzestrare stau la baza evoluției armatei pentru a atinge modelul proiectat. El este în coerență cu alegerile făcute în materie de dimensiune și de resurse acordate apărării. Planificarea stabilită până în 2015 trebuie să permită înzestrarea unei armate profesioniste în condiții acceptabile pe plan operațional.

Politica de înzestrare a oricărei armate europene vizează, de asemenea,

¹ http://www.defense.gouv.fr/sites/Loi_de_programation_militaire_2003-2008, 17. 09. 2004.

construcția progresivă a unei politici europene de armament cu scopul de a realiza *obiectivul politic al continentului* în materie de securitate și apărare. Ea derivă din politica europeană de securitate și apărare (PESA) și asigură punerea în aplicare a acestui concept și în domeniul înzestrării, mai ales prin crearea unei agenții europene de armamente.

Statele UE caută sistematic să realizeze programe în cooperare. În septembrie 1998, acest demers a reușit să fie semnat de patru participanți (Franța, Germania, Anglia și Italia). De altfel, se asistă în permanență la o mulțime de reuniuni și contacte între țările europene, fie la nivel de stat, fie la nivelul firmelor (companiilor).

O nouă întâlnire este în curs de pregătire. Este un exercițiu dificil căci este vorba despre măsurarea intervalelor de timp previzibile. De asemenea, este necesară confirmarea sau evaluarea datelor de bază de intrare în peisajul geopolitic sau geostrategic. În plus, se va adapta modelul de armată estimat de noi cu consecințele eventuale asupra planurilor noastre de înzestrare.

Cum am arătat, politica de înzestrare a armatei are ca scop de a concepe, apoi de a realiza echipamente pentru următorii 20 de ani. Ea nu se poate realiza decât făcând apel la continuitatea între existent și nevoile viitoare ale armatei, luând în considerație și anticipând, atât cât este posibil, factorii și constrângerile dimensiunii atât în termeni politici, cât și organizaționali.

Se poate spune că această politică de înzestrare este în principal rezultatul confruntării între necesitățile armatei pe 15 - 20 de ani și resursele ce-i sunt alocate. Ea se concretizează prin elaborarea unui plan de înzestrare, prin funcții operaționale și pe tipuri de echipament.

Definiția politicii de înzestrare și a planului de înzestrare ce decurge din aceasta este deci rodul unui proces iterativ

în mod regulat reînnoit, în cursul căruia trebuie în mod sistematic să fie realizate opțiuni.

Capacitățile de luptă (capacitatea de apărare) și contractul operațional constituie baza de plecare a raționamentului. În statele UE, Carta albă a apărării, mereu în actualitate, definește 6 scenarii. Primele cinci sunt considerate ca dimensionând înzestrarea forțelor. Al 6-lea este ceva mai mult. În contextul actual și previzibil, când statele UE nu mai intervin singure în afara Alianței Nord-Atlantice sau a Apărării europene și când Rusia nu mai constituie o reală amenințare, iar inexistența unei noi amenințări face să dispară riscul unui conflict major, aceasta permite întărirea capacităților noastre de apărare la nivelul dorit și în timp oportun.

Altele sunt, acum, realitățile și prioritățile în ceea ce privește mediul de securitate și apărare asociată acesteia.

Analiza evoluției amenințării permite definirea capacităților de apărare (luptă) necesare, conducând la un model al armatei de referință, care, la ora actuală, este modelul 2015 și care se concretizează în machete succesive.

Urmează apoi confruntarea acestui model cu resursele alocate sau prevăzute, pentru a defini echipamentele realizabile, eforturile necesare în unele domenii sau de a face alegerile ce se impun, conducând astfel la definirea unei politici de înzestrare. Această politică va evolua în funcție de dinamica amenințărilor, de cerințele de securitate, de caracteristicile mediului și bineînțeles de resurse. Dar, dacă există astăzi o politică și un plan de înzestrare, ele nu vor mai fi valabile mâine și încă mai puțin poimâine. În particular, în contextul actual, politica de înzestrare este sub constrângeri bugetare extrem de dure.

Să privim cu atenție primele 10 bugete militare ale lumii, în miliarde USD și vom înțelege maniera de alocare a

resurselor pentru apărare².

În acest context, politica de înzestrare a armatei este susținută prin trei axe directoare:

- modificarea echipamentelor cu prețuri mici și la niveluri considerate suficiente;
- o reducere a spectrului mijloacelor militare (platforme comune și modulare, repunerea în discuție a conceptelor, abandonarea unor capacități);
- exploatarea gradelor de libertate (oportunități tehnologice, cumpărări pe eşaloane, satisfacerea nevoilor operaționale imediate pe teatrele de operații).

Reducerea armatei este un punct de referință, parcurile de tehnică și materiale, sistemele de arme și stocurile de muniție nu au cunoscut de mult o astfel de reducere și sunt considerate încă cu mult peste nevoile actuale pentru a satisface capacitățile cerute de integrarea în Alianță.

Adaptarea la noile cerințe cere încă o restructurare accelerată și sistematică. Armata se redimensionează pentru a se pune în conformitate cu modelul de referință 2007. Această remarcă se aplică în mod drastic tancurilor, pieselor de artilerie, aeronavelor de luptă, deși unele sunt încă performante.

Această diminuare a nevoilor cantitative de echipamente în serviciu se însoțește de o mărire a parcurilor în rezervă ale căror cheltuieli de mentenanță sunt imposibil de suportat. Eliminarea echipamentelor inutile, excedentare, fie că se va face prin dezmembrare sau vindere ori prin cedare, nu este și nu va fi ușoară.

Ne aflăm la intersecția mai multor generații de tehnică, între noile sisteme care sunt și cele ce vor fi foarte curând puse în serviciu precum și a celor cărora le prelungim viața.

Intervalul de timp necesar achiziției de noi sisteme de arme depinde în mod direct de ciclurile de dezvoltare și de fabricație a programelor de armament.

Evoluția planurilor de înzestrare rezultă din punerea în ecuație a mai multor factori care lasă în fiecare an, pe timpul elaborării legii bugetului, o marjă de manevră decizională foarte restrânsă.

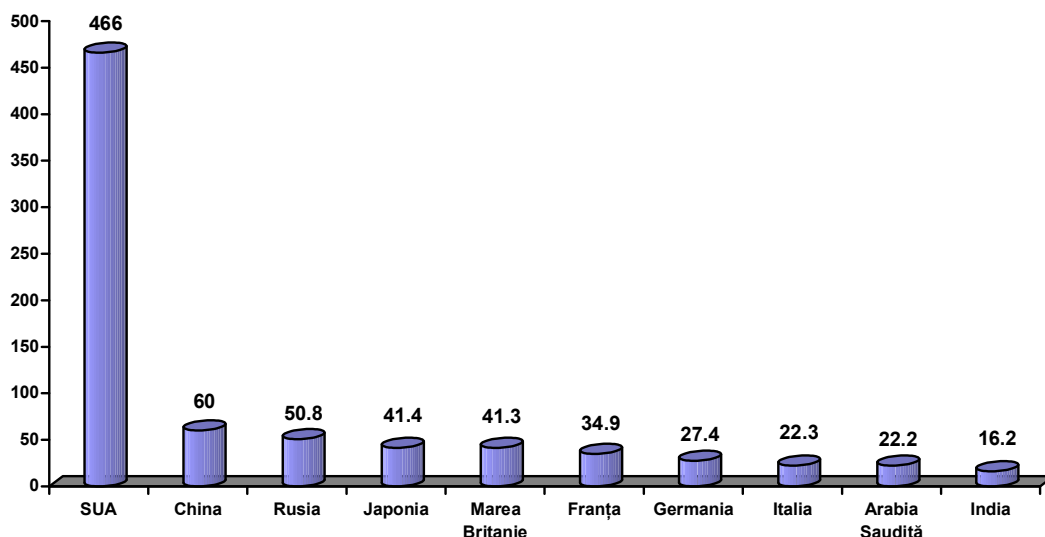
Acești factori sunt:

- modelul armatei de referință;
- restructurarea fără precedent a industriei;
- constrângerile și dificultățile cooperării;
- marja de manevră care crește în timp ce orizontul se îndepărtează;
- prețul înaltei tehnologii (amânările, costurile, durata de viață) și greutatea din trecut și afacerile lansate.

Se a începe examinarea *modelului armatei* cu structura de forțe 2007. Corespunzător învățămintelor trase din crizele din Kosovo, Irak și Afganistan, o asemenea structură este necesară și constituie o prioritate.

Procesul de transformare a armatei române se înscrie în efortul de transformare al OTAN și în cel de materializare a cerințelor PESA.

² Sursa: Center for Arms Control and Non-Proliferation (<http://64.177.207.201/static/budget/annual/fy05/world.htm>), Global Security.org (www.globalsecurity.org/military/world/spending.htm), CIA - The World Factbook 2004 (<http://www.cia.gov/cia/publications/factbook/docs/notesanddefs.html#2067>).

În conformitate cu Legea nr. 63/2000, în Ministerul Apărării Naționale s-a implementat *sistemul de planificare, programare, bugetare și evaluare*, compatibil cu cele existente în statele membre OTAN. Acest sistem își propune o evaluare a resurselor umane, materiale și financiare destinate armatei pe termen lung, într-o concepție integrată pe bază de programe.

Sistemul de planificare, programare, bugetare și evaluare cuprinde activități ciclice care îmbină elaborarea centralizată a directivei de planificare a apărării și evaluare, cu programarea și gestionarea descentralizată a programelor. Deciziile în domeniul planificării apărării se iau în cadrul Consiliului de Planificare a Apărării, condus de către ministrul apărării naționale, iar sistemul este gestionat de către Direcția Planificare Integrată a Apărării, din cadrul Departamentului pentru Integrare Euroatlantică și Politica de Apărare.

Din anul 1999, în Ministerul Apărării Naționale se aplică *Sistemul integrat de management al achizițiilor pentru apărare* (SIMAPA), un sistem

modern de management al programelor de achiziții, care introduce concepția de finanțare pe programe de achiziții. Este primul de acest tip utilizat în administrația de stat, similar celor utilizate în țările membre OTAN (inclusiv cu SPPA – Sistemul Periodic de Planificare a Armatelor).

Prin utilizarea noului concept SIMAPA se identifică și se stabilesc atât nevoile și cerințele de noi arme, cât și prioritățile privind necesarul de resurse, se coordonează și se controlează procesul de achiziții.

Obiectivele în domeniul înzestrării, pe termen mediu (2005-2008), au în vedere:

- asigurarea echipamentelor militare necesare realizării obiectivelor de parteneriat asumate de România;
- continuarea și finalizarea programelor majore de înzestrare a armatei destinate operaționalizării și consolidării structurii de forțe;
- continuarea și finalizarea programului informatic a noii structuri de forțe;

- inițierea și angajarea programelor de securizare a obiectivelor militare;

- finalizarea programului de dotare a Forțelor Navale cu nave de luptă de tip fregată;

- continuarea dotării cu mijloace de protecție individuală și colectivă și mijloace de vedere și observare pe timp de noapte;

- angajarea de noi programe de înzestrare pentru modernizarea sistemelor de luptă aeriană, dezvoltarea capacităților de detectare și distrugerii minelor, mărirea puterii de foc și precizie;

- inițierea unor programe de achiziții destinate Forțelor Speciale.

În politicile de înzestrare ale armatelor europene se remarcă următoarele tendințe:

- 1) continuarea eforturilor pentru proiectarea, producerea, dezvoltarea sistemelor de informații și de comandament. Capacitățile mijloacelor de comandament trebuie să corespundă noilor cerințe (ale Războiului bazat pe Rețea) și să se adapteze la structurile modulare;

- 2) mărirea mobilității prin achiziționarea unor mijloace de luptă care să poată fi ușor deplasate în teatrele de operații;

- 3) continuarea unui plan de înzestrare în domeniile de informații, punându-se accent între altele și pe dezvoltarea de avioane fără pilot;

- 4) îmbunătățirea protecției personalului;

- 5) achiziționarea unor vehicule de luptă performante (mare mobilitate și putere mare de foc);

- 6) achiziționarea unor elicoptere și avioane de luptă performante în orice condiții de timp (atât ziua, cât și noaptea precum și pe orice vreme) etc.

Acest model de armată trebuie să asigure utilizarea a mii de oameni în cadrul Alianței Nord-Atlantice, precum și a mii de angajați în operații multinaționale, pe o durată lungă de timp.

Restructurarea industriilor naționale este un factor de care trebuie ținut seama, cu atât mai mult cu cât acestea vor trebui integrate în UE.

Reducerea capacităților industriale ca efect al integrării europene, va conduce la diminuarea exporturilor și deci la limitarea resurselor financiare disponibile pentru înzestrarea armatelor. Vor trebui rapid identificate acele capacități industriale ce se vor putea integra pentru a se asigura pentru nevoile de înzestrare ale armatelor un volum minim de activități industriale capabile să permită o oarecare autonomie statelor UE.

La nivelul UE, industriașii ar trebui să pună în comun resursele și competențele într-un cadru concurențial și care să permită aplicarea cerințelor politicii europene de apărare și securitate. În această direcție, s-au parcurs deja pași mari. Multe firme și companii europene au fuzionat sau au creat noi structuri care să permită realizarea noii politici europene de securitate și apărare privind înzestrarea armatelor.

Astfel, companiile AEROSPAȚIAL și DASA au creat împreună EUROCOPTER pentru producerea de elicoptere, MATRA și BAC au creat împreună compania MATRA Bac Dynamic, TOMSON CSF (Brandt Armament) și DASA au fuzionat și a rezultat compania TDA. A urmat fuziunea dintre TH/CSF DASSAULT și ALCATEL și a rezultat firma AEROSPAȚIALE (electronică militară). A fuzionat de asemenea AEROSPATIALE Rachete și MATRA. A luat ființă și EADS

(Compania Aerospațială Europeană de Apărare).

În luna aprilie 2001, s-a încheiat un acord între EADS, BAE sistem și FINMECCAMICA pentru fuzionarea activităților de producere de rachete și sisteme de rachete în cadrul societății MBDA. Aceasta se prezintă acum, ca o referință mondială în materie de sisteme de rachetă. Ea este singura întreprindere aptă să răspundă la toate cerințele și nevoile forțelor aeriene, terestre și navale (rachete Aster, Exocet, ASRAAM, ASMP, Meteor, Milan, SCALP, Polifem).

Cu toată rămânerea în urmă a industriei europene de armamente și sub presiunea foarte severă a industriei americane, ea va trebui să se restructureze cât mai repede posibil și să găsească cele mai performante modalități de a oferi echipamente armatelor din UE. Multe dintre aceste societăți europene fac parte, împreună cu cele americane, din consorții menite să aplice o nouă strategie – cea a operațiilor bazate pe rețea- în producția de armament. Spre exemplu, Network Centric Operations Industry Consortium (NCOIC) grupează 28 de societăți din care 20 sunt americane, iar celelalte opt europene sau americano-europene.

Într-o Europă Unită, nu se va putea reuși realizarea acestui deziderat decât prin cooperare industrială și realizarea unor programe de înzestrare a armatelor după o concepție unică.

Dincolo de acordurile de circumstanță legate de realizarea unui program comun european pentru producerea de armamente, se pare că succesul va veni prin derularea unor programe în cooperare, bazate pe acorduri politice menite să limiteze costurile foarte ridicate.

Pentru armatele europene prima cooperare a fost cea franco-germană în

1963. În anii 1960-1970 a fost o altă cooperare franco-britanică (elicopterele GAZELLE și PUMA, SUPERFRELON, LINX și JAGUAR) care nu a rezistat însă în timp. Anglia este un partener esențial al Franței, cooperează și cu Italia, cu Țările de Jos și cu Belgia. Cooperarea dintre Franța și Germania este puternică și cu legături bine formalizate.

OCCAR (Organismul european de cooperare în materie de armamente) ar trebui să asigure cooperarea fructuoasă a țărilor europene ce ar dori să participe.

Totodată, pentru a fi eficace, o cooperare nu se poate face decât în condițiile în care există o punere de acord continuă între state.

♦ Prima condiție ar fi armonizarea metodelor de achiziție. Este dificultatea fundamentală, pentru a nu pune în discuție programele; spre exemplu: punerea în discuție a programului vehiculului blindat al infanteriei sau TIGRE pentru care au fost definite 3 variante pentru 2 națiuni (chiar 4 versiuni pentru o a 3-a țară).

♦ A doua ar fi rezolvarea simultaneității nevoilor. Adică ce și cum ar trebui făcut pentru convergența nevoilor în specificațiile militare și în ce orizont de timp. Singura soluție este de a decide, sesizând oportunitățile, atunci când acestea se prezintă (exemplu, LECLERC și LEOPARD).

♦ A treia condiție este voința politică de a reuși. Trebuie o voință puternică și o mare determinare a factorilor de decizie din diferite țări. Turbulentele legi de programare franceze 1997-2002 sunt doar un exemplu pentru a ne aminti de această dificultate și că rezultatele cooperării nu sunt întotdeauna probatorii.

♦ A patra condiție este partajul industrial și principiul „dreptului retur”,

principiu care nu este clar prevăzut în OCCAR.

Marja de manevră crește pe măsură ce orizontul se îndepărtează.

Pe termen scurt, marja de manevră este nulă: ea este rezultatul legii planificării înzestrării armatei pe circa 5 ani și a realizării programului anual. Constrângerile financiare au fost cele care, în ritmul ciclului de concepție și fabricație a sistemelor de arme, au indus perturbații calendaristice și costuri ce au generat o gestiune încordată: în termen de plată, reducerea disponibilității de credite și întâzieri în operațiile de investiții, și de aceea marja este aproape nulă pe termen scurt.

În perspectivă, armata ar trebui să poată degaja o marjă de manevră mai mare pe măsură ce orizontul se îndepărtează, dacă ea urmărește logica sa în probleme de înzestrare, ținând seama că ea trebuie să-și consolideze necesarul său plecând de la un sistem de forțe mai coerent și de înaltă tehnologie. Trebuie într-adevăr notat că pentru unele programe și pentru un orizont mai lung armata poate lansa comenzi globale pe termen lung, lăsând și o marjă de manevră pentru viitor.

Prețul înaltei tehnologii este un factor ale cărui efecte, din nefericire, suntem departe de a le prevedea și ameliora. Greutățile trecutului nu trebuie să fie neglijate când vorbim de marja de manevră. Durata realizării unui echipament se situează în general între 10 la 20 de ani. Spre exemplu XL, a fost proiectat în Franța în 1982 și a fost lansat în producție în 1990. TIGRU a fost proiectat în 1974, lansat în 1987 și a intrat în producție în 2003, iar prima escadrilă operațională va înzestra armata franceză abia în 2006.

Consecințe:

- realizarea echipamentelor este legată de decizii luate cu ani înainte;
- lipsă de suplețe;
- necesitatea de a gestiona deprecierea.

În paralel factorul cost al înalte tehnologii, se situează la valori prea înalte, iar necesitatea reducerii considerabile a țintei în noile sisteme impune schimbarea cantității în calitate ceea ce este de înțeles. Ea nu va fi acceptată în cazul când reduce capacitatea operațională.

Alte îngrijorări sunt: costul mentenanței în special pentru noile sisteme; costul susținerii anuale a unui tanc LECLERC este de 350 000 euro.

Costul necesar echipamentelor ALAT și a mentenanței lor va fi de 3 milioane de euro, a șasea parte din bugetul de investiții al armatei de uscat franceze.

Plecând de la aceste situații, achiziția noilor echipamente ale armatelor europene pe perioadele actuale de programare este limitată și lentă.

În fiecare stat trebuie să fie votată și aprobată o lege a înzestrării armatei (pe o perioadă de circa 5 ani) și trebuie actualizată în fiecare an. Ea constituie un instrument fiabil.

Totuși, încă de pe timpul elaborării unei asemenea legi, sub efectul constrângerilor financiare din fiecare stat european, puține dezvoltări au putut fi lansate. În aceste condiții, evoluția calitativă a echipamentelor nu este satisfăcătoare, fiind mult încetinită față de progresul tehnologiilor disponibile, ele se depreciază înainte de a ajunge în serviciu, iar alții (americani) se echipează cu echipamente de ultimă oră.

**OPINII PRIVIND EVOLUȚIA PROCESULUI
DE CREARE A IDENTITĂȚII EUROPENE DE APĂRARE
ȘI SECURITATE ȘI INFLUENȚA ACESTUIA
ASUPRA FENOMENULUI MILITAR**

– General de brigadă drd. Cătălin ZISU –

**OPINIONS ABOUT THE EVOLUTION OF THE DEFENCE
AND SECURITY EUROPEAN IDENTITY CREATION PROCESS
AND ITS INFLUENCE OVER THE MILITARY PHENOMENON**

– General Brigadier Catalin ZISU –

Although the dynamics of late political and military events rolled up rather fast, it didn't always match the military analysts' forecasts or public opinion's expectations. Under those international terms, a series of actions emerged, aiming the need of main global power centers to control factors that can trigger major economical, political or religious crisis.

Those actions' influences over warfare are highlighted by society's own processes' evolution, which inflicts finding a wide range of possible solutions to those new challenges. In other words, warfare remained and it will always be on the same rate of changes as society, or as security environment.

Thus, no one was surprised by UE's willing to develop its own identity of defense and security, capable of adequate interventions during global or regional crisis, not even American partners among NATO.

Viața internațională de la începutul acestui secol și mileniu, pare a fi intrat într-o perioadă extrem de complexă și contradictorie ca urmare a mutațiilor intervenite în lume după încheierea războiului rece și după evenimentele de la 11 septembrie 2001, evenimente care au marcat declanșarea războiului antiterorist la nivelul maxim, cel global.

Dispariția uneia din cele două superputeri, care au influențat mediul internațional de securitate în ultimii cincizeci de ani a condus la multiplicarea centrelor de putere și în același timp la

scăderea influenței fostei Uniuni Sovietice în ecuația puterii, având în vedere că rezultatul acesteia este dat de potențialul militar.

În acest sens, mediul de securitate a cunoscut, în ultimii cincisprezece-douăzeci de ani, transformări esențiale, la nivel global, regional și local, ceea ce a condus la modificarea acestuia din punct de vedere geopolitic și geostrategic, cu influențe neașteptate asupra fenomenului militar. În aceste condiții, tendințele de evoluție în plan geopolitic și geostrategic au arătat cu claritate că amplificarea și continuarea

acestor fenomene și procese conduc la apariția altora noi.

Conflictele desfășurate în ultima perioadă, pe continentul nostru, au arătat cu claritate că organizațiile internaționale de securitate (ONU, OSCE) nu dispun de mijloace credibile de a găsi soluții la noul tip de crize care au apărut și s-au dezvoltat ca urmare a încheierii războiului rece, singura în măsură să contribuie la rezolvarea unor astfel de situații complexe fiind Alianța Nord-Atlantică.

Rămânând singura organizație cu capacitate credibilă de a gestiona crize la nivel global, NATO își adaptează continuu strategiile de acțiune la condițiile concrete oferite de noile tipuri de conflicte și, drept urmare a potențialului uman și material de care dispune, a reușit să intervină acolo unde situația a cerut-o sau a impus-o.

Având la bază principiul prezenței oportune în zona de conflict și ținând cont de necesarul de forțe și mijloace solicitate de nevoile operaționale ale unui teatru de operații, s-a putut constata că unora dintre statele europene ale NATO, le lipsesc o serie de capacități pentru a putea interveni eficient și rapid. Astfel de deficiențe s-au constatat îndeosebi în privința capacităților de transport strategic, a capacităților de recunoaștere, de supraveghere și de cercetare la nivel strategic și operațional.

În aceste condiții, dorința Uniunii Europene de a-și forma și dezvolta o identitatea proprie de securitate și apărare, credibilă și recunoscută, care să poată interveni în mod corespunzător în situații de criză la nivel regional și global nu a mai mirat pe nimeni, nici măcar pe partenerii americani din cadrul NATO.

Ca urmare a acestor deficiențe, s-au dezvoltat o serie de inițiative pe linia recuperării decalajelor constatate, îndeosebi în comparație cu SUA și astfel au apărut o serie de concepte, care să justifice dorința europenilor de a-și dezvolta posibilitățile de acțiune, ca urmare a potențialului economic de care dispun aliații europeni din NATO. Consider că această dorință a reieșit în

evidență, ca urmare a experienței participării forțelor țărilor membre ale UE la soluționarea situațiilor de criză și conflict apărute la nivelul continentului european în ultima perioadă.

Evoluția inițiativelor pentru formarea identității proprii de apărare și securitate europene a fost declanșată la mijlocul anilor '80, când s-a discutat pentru prima oară de Conceptul de Identitate Europeană de Securitate și Apărare (IESA), care s-a materializat la summit-ul NATO de la Roma din 1991.

Un prim pas în această direcție a fost făcut odată cu desfășurarea summit-ului NATO de la Washington, din luna aprilie 1999, unde s-au formulat opinii în legătură cu rolul ce trebuie jucat de țările europene, care pot avea o contribuție mai importantă la dezvoltarea capacităților de intervenție ale Alianței în viitor. S-a avut în vedere, în primul rând, capacitatea UE de a se implica în executarea unor acțiuni militare în mod independent, necesitatea întăririi capacității de intervenție a UE, avându-se în vedere spectrul larg de misiuni pe care aceasta le poate angaja, precum și măsurile de restricționare în vederea folosirii forțelor puse atât la dispoziția NATO și UE, în același timp. În aceeași măsură, s-a insistat pentru implicarea în operațiunile desfășurate de UE, pentru gestionarea crizelor, a țărilor care nu fac parte din organizație, dar care fie sunt în curs de aderare fie au depus cereri în acest sens.

Atingerea obiectivelor stabilite prin cadrul general de realizare a IESA va depinde în mare măsură de felul în care se realizează unitatea țărilor membre, precum și a celor care și-au exprimat dorința de a adera la UE, precum și de posibilitatea folosirii în comun a capacităților de care dispune în acest moment Alianța Nord-Atlantică. În acest moment, eforturile depuse în direcția întăririi legăturii dintre cele două organisme converg către ideea de întărire a legăturii transatlantice, pentru a nu se ajunge la disoluția Alianței.

Ca o prioritate de prim ordin, având în vedere apartenența sau nonapartenența la UE și NATO a unor state europene, au

fost luate măsuri pentru adoptarea unor criterii care să permită acestor țări să aibă un cuvânt de spus în interiorul structurilor de decizie a celor două organisme. Se știe în momentul de față că Suedia, Irlanda și Finlanda sunt membre UE, dar nu fac parte din NATO; dintre cele 11 state acceptate la negocieri cu UE, doar trei sunt membre NATO (Cehia, Ungaria și Polonia), iar două state NATO-Norvegia și Turcia, nu sunt membre ale UE.

Un alt concept care a fost dezvoltat în direcția dobândirii identității europene de apărare și securitate este reprezentat de PESAC (Politica Europeană de Securitate și Apărare Comună). Acesta reprezintă a altă inițiativă, în dorința de realizare a unei capacități militare a acestei organizații, de a putea gestiona crizele care apar, prin mijloace militare și nemilitare, în strânsă legătură cu NATO.

Acest nou concept a fost formulat cu ocazia reuniunii Consiliul European de la Koln (iunie 1999), el fiind ulterior dezvoltat. La baza elaborării acestui concept, stau prevederile Tratatului UE privitoare la modalitatea de realizare a politicii externe și de securitate comune organizației.

Conform prevederilor PESAC, sunt luate în calcul mai multe acțiuni între care regăsim dorința UE de dezvoltare a unei capacități de decizie politico-militară autonomă, desfășurarea și conducerea unor acțiuni militare sub autoritatea UE și reacție în crizele internaționale, acolo unde forțele Alianței nu sunt angajate.

PESAC are în vedere îndeplinirea misiunilor din gama acțiunilor militare altele decât războiul (MOOTW), modalitățile de gestionare militară a crizelor, înființarea structurilor de conducere strategică, a forțelor UE de genul Comitetului Politic și de Securitate, Comitetului Militar și Statului Major, precum și gestionarea unor aspecte care țin de cauzele apariției crizelor politico-militare și care nu au în vedere folosirea mijloacelor militare.

Tot cu prilejul reuniunii de la Koln au fost stabilite și unele cerințe pentru statele ale

căror armate pot fi implicate în realizarea prevederilor PESAC, cum ar fi: capacitatea de proiecție; sustenabilitatea; interoperabilitatea; flexibilitatea; mobilitatea etc.

În acest sens, au fost luate în calcul dezvoltarea unor capacități militare europene mai eficiente, care vor putea fi dezvoltate în viitor, pe baza capacităților naționale și multinaționale existente. După realizarea acestor capacități, forțele puse la dispoziția UE, vor putea acționa în operațiuni desfășurate și conduse de Uniune în cadru multinațional, pentru managementul crizelor, desfășurate cu sau fără a recurge la facilitățile oferite de NATO.

Pentru a atinge dezideratele propuse, statele membre ale UE au stabilit o serie de obiective de ordin politico-militar care prevăd ca, până în 2003, acestea să fie în măsură să disloce rapid și apoi să susțină forțe capabile pentru întregul spectru de misiuni de tip MOOTW, iar nivelul la care acestea să poată acționa să fie cel puțin operativ (corp de armată).

Forțele destinate acestui tip de operațiuni vor trebui să aibă capacitate de autosustenabilitate mărită, cu capacitățile necesare de conducere, control și informații, de sprijin logistic, sprijin de luptă și, la cerere, elemente aeriene și navale.

O altă cerință pe linia capacităților necesare acestor forțe este cea care prevede ca statele membre să fie în măsură să disloce în întregime forțele în timp de 60 de zile și să asigure, în cadrul acestora, susținerea unităților și subunităților cu grad ridicat de flexibilitate și de disponibilitate. Pentru a fi în măsură să îndeplinească acest obiectiv, statele membre vor trebui să fie în măsură să asigure forțe și mijloace pe baza regulii 1-3 (o unitate în teatrul de operații, una în pregătire și cea de-a treia la refacere), pentru a asigura continuitatea cerințelor operaționale.

Măsurile luate de unele state membre ale UE au în vedere: dezvoltarea și coordonarea mijloacelor militare de monitorizare și avertizare timpurie; deschiderea comandamentelor naționale întrunite existente pentru ofițerii din alte

state membre; întărirea capabilităților de reacție rapidă ale forțelor multinaționale europene existente; înființarea unui comandament european de transport aerian strategic; creșterea numărului de unități și mari unități care să poată fi dislocabile cât mai urgent, în termene de timp cunoscute de toate țările membre; întărirea capacităților de transport maritim strategic.

Tot în această direcție se preconizează invitarea țărilor candidate și a celor care nu sunt încă membre, să participe la dezvoltarea capabilităților militare europene. Se consideră că astfel se realizează o eficiență crescută a modalităților de ducere a operațiunilor militare conduse de U.E. și în același timp se dezvoltă capacitatea de răspuns a țărilor europene, membre ale NATO.

Continuând pe aceleași coordonate, trebuie subliniată o altă inițiativă în domeniu, menită să contribuie la realizarea unui cadru general de apărare comună a UE, care să țină cont de capabilitățile NATO.

Conform acestei inițiative, constituirea Apărării Comune Europene (ACE) s-ar putea realiza relativ ușor prin folosirea în comun a forțelor și mijloacelor NATO și UE. Există însă și alte opinii, în care este luată în calcul, existența unei complementarități între UE și NATO, care ar avea un impact puternic în strângerea legăturilor transatlantice.

Trebuie menționat că au fost identificate o serie de restricții diverse, plecând de la resursele ce trebuie asigurate celor două organizații pentru realizarea acestui obiectiv comun. În acest sens, apar o serie de constrângeri bugetare, datorate faptului că statele UE cheltuiesc pentru apărare, în medie, doar 2% din PIB față de SUA, care alocă, de regulă, 3,2 % din PIB în acest scop.

În același timp, se manifestă o serie de constrângeri în domeniul sprijinului logistic, determinate de nivelul capacităților militare de care dispun statele membre NATO față de cele puse la dispoziție de SUA. Pe măsura creșterii nevoii de independență acțională a UE în

domeniul militar, se observă o anumită reținere, iar în unele cazuri chiar o împotrivire din partea SUA, în legătură cu posibilitatea folosirii capabilităților NATO într-o posibilă acțiune autonomă a UE, în care diferențele existente în domeniile informaticii, transportului strategic și cel al structurilor de comandament sunt esențiale în acest moment.

Un alt domeniu în care apar diferențe de opinie între NATO și UE, vizează interesele geopolitice și geostrategice ale celor două organizații, pe de o parte și cele ale SUA, de cealaltă parte, în care se manifestă un spațiu mic de manevră și o arie de responsabilitate restrânsă pentru UE, în comparație cu dorința acesteia de a se manifesta la nivel regional și global.

Având în vedere cele prezentate, apare ca benefică atenuarea poziției NATO vis-a-vis de dorința UE de a-și dezvolta o capacitate militară credibilă și capabilă să intervină în managementul crizelor regionale și globale și în aceeași măsură trebuie subliniată dorința NATO de a se realiza coordonarea acțiunilor cu UE, pentru evitarea suprapunerilor în domeniu.

Plecând de la acest punct, România ca țară membră a NATO și viitoare membră a U.E., poate deveni un punct de reper, în plan regional, în dorința U.E. de realizare a Identității și Politicii Europene de Securitate.

În acest sens, țara noastră are o serie de argumente, printre care se pot enumera poziția sa geostrategică, în flancul sudic al NATO, apropierea spațială de zonele bogat petrolifere din zona Caucazului și legăturile sale tradiționale cu spațiul ex-sovietic.

Conștientă de aceste atuuri, pe măsura derulării procesului de integrare europeană, țara noastră a intensificat și eforturile pe linia managementului forțelor ce vor putea fi puse la dispoziția UE, probabil în 2007, care, vor trebui să aibă o capacitate sporită de dislocare

Consider că elementele înaintate ale acestei forțe trebuie să poată fi dislocate în teatrul de operații într-un termen foarte scurt (probabil 7-14 zile), deci fără o pregătire

concretă referitoare la misiunea ce va trebui îndeplinită.

Plecând de la acest fapt, sunt de părere că, la pregătirea viitoarelor structuri ce vor fi puse la dispoziția UE, se va pune accent pe următoarele aspecte: gradul de pregătire a forțelor; nivelul ridicat de coeziune al unităților; existența unor capacități sporite pe linia adaptabilității la situațiile din teatrele de operații și obținerea unui grad de flexibilitate mărită, care să le permită să facă față dificultăților ce pot apare în ceea ce privește îndeplinirea întregului spectru al misiunilor posibile.

În acest sens, armata română este în curs de realizare a unor schimbări structurale la nivelul forțelor sale, care vor trebui să fie în măsură să îndeplinească cerințele operaționale conform angajamentelor asumate de țara noastră.

Structura acestor unități va impune respectarea unor cerințe ca modularitate și flexibilitate mărită, cu posibilitatea extinsă de adaptare, în funcție de natura misiunilor și condițiilor, cu posibilitatea utilizării în comun a resurselor avute la dispoziție pe baza informațiilor transmise în timp real, datorită rețelilor de senzori existente și a procedurilor de conducere și acțiune comune.

Din punct de vedere al dotării cu tehnică și armament, majoritatea specialiștilor militari este de părere că forțele pe care țara noastră le va putea pune la dispoziția UE, vor trebui să dispună de tehnică de luptă, echipată cu sisteme moderne de comunicație, pentru a putea face față cu succes concepției războiului în rețea. Celelalte echipamente, armamente vor trebui realizate din materiale care să permită transportul lor pe calea aerului și să poată fi utilizate imediat după dislocarea în zona de operații. În același timp, această forță va trebui să fie capabilă să poată duce acțiuni de luptă în condițiile în care un potențial adversar are acces la tehnologiile de vârf, care îi vor permite să ducă acțiuni militare în cele patru medii de confruntare (terestru, aerian, maritim și cosmic).

În ceea ce privește eventualele pericole, la care astfel de structuri pot fi supuse, există opinii, conform căreia *"la viitoarea structură de forțe vor fi luate în considerare următoarele riscuri specifice: riscul managementului forței-rezultă din problemele ce pot afecta abilitatea de a recruta, instrui, echipa și menține suficient personal necesar susținerii operativității forței, concomitent cu îndeplinirea sarcinilor operaționale; riscul operațional-provine din factorii care modelează abilitatea de a atinge obiectivele în conflicte pe termen scurt sau alte situații neprevăzute; riscul provocărilor viitorului . provine din problemele ce pot afecta abilitatea de a investi în noile capacități și de a dezvolta noi concepte operaționale necesare pentru a face față oricărei situații pe termen mediu și lung; riscul instituțional-rezultă din factorii ce afectează abilitatea de a pune la punct practici manageriale care utilizează eficient resursele și promovează exploatarea eficientă a organismului militar"* [1].

Gama de operații pe care această forță va fi chemată să le îndeplinească este destul de largă, în opinia noastră, dar considerăm că prin eforturi conjugate atât din partea factorilor de decizie, dar mai ales din partea celor care vor încadra aceste structuri, acestea vor putea fi îndeplinite în bună măsură.

Sunt de părere că pentru a realiza o structură flexibilă, puternică, capabilă să realizeze misiunile pentru care a fost constituită, este neapărat necesar să se pornească în primul rând de la cel care reprezintă baza acesteia, și anume soldatul.

Pașii făcuți în această direcție, la nivelul celei mai importante categorii de forțe din armata României, vin în sprijinul afirmației de mai sus.

Astfel, sistemul individual de luptă avansat în viziunea Statului Major al Forțelor Terestre al armatei României urmărește să proiecteze un viitor soldat, un infanterist care să funcționeze ca un sistem autonom. Altfel spus, *"nevoile esențiale de înzestrare ale infanteristului se articulează*

în jurul funcțiilor principale ale acestuia în lupta terestră: agresivitatea, supraviețuirea, cercetarea, comunicarea, susținerea și mobilitatea" [2]. Conform cerințelor viitorului câmp de luptă, "soldatul sistem" pe care să fie proiectat trebuie să reprezinte o adevărată provocare pentru producătorii de tehnică militară, care vor trebui să depună toate eforturile pentru miniaturizarea echipamentelor specifice ale acestuia, iar concomitent să urmărească, ridicarea nivelului tehnologic al acestora. Conform proiecției de forțe viitoare, programul de dezvoltare a "soldatului sistem" va trebui să se deruleze în scopul creării sistemului "infanterist cu echipamente și legături integrate" [3].

Prin programele de înzestrare aflate în derulare și cele viitoare, se preconizează ca pentru soldatul mileniului III să fie realizată o gamă largă de echipamente și sisteme de armament care să îi permită acestuia să facă față cerințelor câmpului de luptă extins și fluid.

Astfel, sunt luate în calcul: un nou tip de echipament de luptă cu posibilități sporite de protecție, care să asigure un confort termic sporit și capabilități de sinteză și prelucrare a informațiilor primare provenite din mediul extern; realizarea unor căști de protecție dotate cu sisteme și tehnologii de vizualizare prin viziera căștii; expertiză în comandă și sinteză vocală; evaluare multicriterială; introducerea în

componența materialului din care este realizată ținuta de luptă a unor elemente (exoschelete), care să asigure capacitate sporită de efort; capacitate de observare în domeniul undelor radar digitalizate și razelor în spectru infraroșu etc.

În concepția Statului Major al Forțelor Terestre, introducerea "soldatului sistem" se va realiza gradual, în funcție de anumite considerente de ordin operațional și financiar, începând cu forțele destinate NATO, forțele de generare și cele de sprijin. Conform acestui program, se dorește ca, până în anul 2014, să existe echipată cu acest tip de echipament o brigadă mecanizată, în anul 2017, o brigadă de vânători de munte, iar, până în anul 2020, să existe și un cadru de divizie, toate aceste forțe urmând să facă parte din cele puse la dispoziția Alianței Nord-Atlantice.

Pentru România, perioada post-aderare este esențială în realizarea intensivă a Forței Obiectiv. Datele tehnice sunt cunoscute, ele constituind "punctele obligatorii de trecere" până în anul 2007. Văzut prin prisma abordării militare, România va avea statutul unei țări de graniță atât a NATO, cât și a UE și de aceea, țara noastră va trebui să continue efortul de integrare în structurile militare euro-atlantice, pentru continuarea reformei armatei, în conformitate cu standardele statelor membre.

BIBLIOGRAFIE:

1. Colectiv de autori, coordonator gl.lt.dr. Eugen Bădălan, "Concepte strategice și operative de actualitate", Editura Centrul Tehnic Editorial al Armatei, București, 2004, p. 34.
2. Gl.lt. dr. Eugen Bădălan, "Sistemul individual de luptă avansat în viziunea Forțelor Terestre", Revista Gândirea militară românească, nr.5, Editura Statului Major General, București, 2004, p.60.
3. Ibidem, p. 63.

OPINII REFERITOARE LA MODIFICĂRILE
ÎN PLAN CONCEPTUAL ÎN DOMENIUL LOGISTIC,
ÎNAINTE ȘI DUPĂ ADERAREA LA ALIANȚA NORD-ATLANTICĂ

– Colonel dr. Liviu SCRIECIU –

OPINIONS ABOUT THE MODIFICATIONS
INTO THE LOGISTIC DOMAIN CONCEPTUAL PLAN,
BEFORE AND AFTER THE ADHERING
TO THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION

– Colonel PhD Liviu SCRIECIU –

Because of the need to apply the NATO standards to military laws, regulations and instructions, I believe publishing Joint Operations Logistic Support Doctrine in 2003 had been a major step in delimiting logistic domains. According to this document, logistics involves two separates sides, one tight up to production (acquisition) and the other to consumption (operational). Once this doctrine published we consider that interferences between those two had been, if not eliminated, at least reduced to a lower level.

In this respect, if production logistics involves research, development, testing, evaluation, production and end user's implementing of major weapon systems, operational logistics includes a wide range of activities, most of them regarding supply, transportation, maintenance or medical and infrastructure operations needed in combat.

Schimbările în domeniul militar, care au fost declanșate de începerea procesului de aderare a țării noastre la structurile europene și euroatlantice, s-au manifestat la toate nivelele, cel al domeniului conceptual fiind printre cele mai vizate, având în vedere blocul politico-militar din care a făcut parte țara noastră.

La fel ca în celelalte domenii ale științei militare, cel al logisticii a parcurs un drum frământat în care și-au făcut loc foarte multe idei în legătură cu felul în care trebuie "să arate" logistica română, felul în care aceasta trebuie să se manifeste, astfel încât să poată sprijini în mod realist efortul forțelor luptătoare.

Încă de la început, trebuie subliniat faptul că, regulamentele și instrucțiunile actuale din domeniu, consideră *logistica*

militară drept un complex de măsuri și activități desfășurate în timp de pace și la război, într-o concepție unitară, pentru cercetarea și realizarea producției de război, pregătirea economiei și teritoriului pentru apărare, înzestrarea și aprovizionarea forțelor destinate ducerii acțiunilor militare, mentenanța tehnicii și echipamentelor militare, asigurarea infrastructurii, a asistenței medicale și serviciilor de sănătate și de altă natură necesare efortului de apărare.

O asemenea definiție, ar fi putut crea nu cu mult timp în urmă anumite nedumeriri. Are *logistica* sarcina să se ocupe de cercetarea și realizarea producției de război? De asemenea, este necesar ca *logistica* să fie implicată în pregătirea economiei și teritoriului pentru apărare?

În acest moment, o dată cu armonizarea, în mare parte, a legilor și regulamentelor militare din domeniu cu cele existente în cadrul NATO, consider că, departajarea atribuțiilor logisticii pe două mari domenii funcționale, cel al producției și cel operațional a lămurit în mare parte aceste semne de întrebare și a eliminat suprapunerile ce existau până nu demult între diferitele direcții, departamente, comandamente, și alte structuri organizatorice cu atribuții în domeniu.

Un pas important în delimitarea acelor două domenii, l-a constituit ordinul ministrului apărării naționale cu nr. M 33/08.04 1999 prin care a fost aprobată aplicarea obligatorie a „Instrucțiunilor seria 1000 privind sistemul integrat de management al achizițiilor pentru apărare” - SIMAPA. În acest mod, Ministerul Apărării Naționale a creat un sistem clar și de actualitate pentru management-ul achizițiilor similar cu cele existente în NATO la acea oră.

Conform acestui sistem, achiziția cuprinde: cercetarea, dezvoltarea, testarea, evaluarea, producția și instalarea la unitățile operative a sistemelor de armament necesare acestora. Tot aici este inclus și service-ul necesar pe toată durata de exploatare.

Tot în această idee, trebuie să realizăm o distincție clară între diferitele paliere implicate la realizarea unui astfel de sistem de arme. În opinia mea, acestea pot fi grupate astfel: *latura administrativă*, care include Președintele țării, Consiliul Suprem de Apărare a Țării și Guvernul cu ministerele implicate, cel al apărării naționale și cel de finanțe; *latura legislativă*, care cuprinde Parlamentul cu toate comisiile sale implicate în aprobarea și derularea unui astfel de proiect; *latura executivă* care înglobează toate întreprinderile subordonate industriei naționale de apărare precum și cele externe cu care se derulează anumite contracte.

Apariția Doctrinei pentru Sprijinul Logistic al Operațiilor Întrunite S.M.G./PF-4,

în anul 2003, consider că, a fost un alt pas în încercarea de delimitare a domeniilor funcționale a celor două mari componente ale logisticii. Conform definiției logisticii din acest document, aceasta cuprinde după domeniile pe care le guvernează, două aspecte distincte, primul legat de producție (achiziție) iar cel de al doilea de consum (operațional). Odată cu apariția acestei doctrine, consider că interferențele create între cele două domenii chiar dacă nu au fost eliminate, au fost reduse foarte mult.

Celălalt mare domeniu al logisticii, conform doctrinei, îl reprezintă partea de consum, denumită și logistică operațională, care include un spectru larg de activități, cele mai multe pe linia aprovizionării cu materiale, transportului, mentenanței și infrastructurii necesare trupelor în luptă. Conform doctrinei, „*logistica de consum – cunoscută și ca logistica operațională, este partea logisticii care se ocupă de aprovizionarea și recepția produselor, depozitarea, transportul, exploatarea, mentenanța și disponibilizarea materialelor. Ea include: gestionarea stocurilor, procurarea sau constituirea facilităților, monitorizarea mișcării, raportarea logistică, inclusiv a fiabilității și a defecțiunilor, respectarea standardelor de siguranță pentru depozitare, transportul și manevra materialelor, precum și protecția mediului*”- 1 -.

Având în vedere cele prezentate până în acest moment, sunt de părere că, ar fi necesară o definiție mai scurtă și mai cuprinzătoare a *logisticii*, care ar putea fi aceasta: „Ansamblu coerent de activități prin care trupele sunt asigurate cu tot ceea ce le este necesar pentru instruire și pentru ducerea acțiunilor militare”.

Din această definiție, rezultă faptul că, *logistica* reprezintă un ansamblu coerent de activități având menirea să asigure multilateral trupele. De asemenea, definiția aceasta, sugerează ideea că *logistica* aparține trupelor, care sunt puse în situația să ducă acțiuni militare. Desigur, ea nu exclude activitățile similare

complementare care aparțin altor organe ale statului. De aceea, putem concluziona că pregătirea economiei și teritoriului pentru apărare, cercetarea pentru realizarea producției de apărare etc. reprezintă module acționale cu mare încărcătură de decizie politică, fiind preponderent atribute ale statului. Ca atare, sunt de părere că, prin *logistică* se face legătura între activitățile fundamentale ale statului în domeniul producției, înzestrării și deservirii și se rezolvă din interior întregul spectru de necesități ale militarilor, unităților și marilor unități.

Aceste considerente mă îndreptătesc să susțin acele opinii care consideră a fi corectă sintagma de *logistică a trupelor* și mai puțin corectă sintagma de *logistică a operațiunilor (acțiunilor)*. Conform acestei percepții, *logistica* este a batalionului, a brigăzii, a diviziei, etc. în multiple forme de luptă iar formulările de tipul: *logistica apărării*, *logistica în operația ofensivă* etc., sunt foarte largi și nu scot în evidență eșalonul implicat în acțiune, creându-se în mod eronat imaginea că *logistica* nu este legată de o structură militară dată, ori este evident faptul că, într-o anumită formă de luptă, *logistica* unei brigăzi este foarte diferită de *logistica* unui batalion. În acest sens, la realizarea *logisticii trupelor* își aduc contribuția organe centrale ale statului, iar *logistica trupelor* constituie responsabilitatea structurilor organizatorice logistice proprii.

Un prim aspect al complicității proces logistic, este dat de asigurarea tuturor bunurilor necesare forțelor armate și punerea lor la dispoziția acestora în cantitățile corespunzătoare, la locul și la momentele dorite. Acest proces complementar se realizează printr-un sistem unitar de aprovizionare, transport, distribuție-evacuare, care trebuie să fie astfel alcătuit și organizat, încât să poată asigura integral și la timp necesitățile forțelor armate.

Alături de ansamblul militar al activităților de aprovizionare, *logistica* se

definește și prin ample procese de mentenanță, asistență medicală, de asistență veterinară, de asistență psihosocială și culturală etc.

Ca atare, putem afirma că *logistica militară* poate fi definită și ca „proces complex prin care trupele sunt aprovizionate cu toate materialele necesare și le sunt asigurate toate formele de asistență-tehnică, sanitară, veterinară, psihologică, religioasă, culturală etc”. Din această perspectivă, *logistica* trebuie înțeleasă ca pe un organism, în care sistemul logistic îi exprimă latura anatomică, iar procesele logistice, definesc fiziologia acestuia.

Odată cu înmulțirea traducerilor despre *logistica* unor armate străine, în strânsă legătură cu demersurile românești pentru integrarea NATO, dar și după ce acest lucru s-a petrecut, au apărut o serie de referiri la sintagma *suport logistic*.

În cadrul acestei problematice se întâlnesc referiri de genul: *"Integrarea conceptelor de logistică și operaționale în timpul planificării asigură suportul logistic în timpul acțiunii"* sau *"Efectivele, tehnica, echipamentul și stocurile, trebuie să se deplaseze rapid și în mărimi suficiente pentru a sprijini operațiunile de luptă ...În timpul deplasării, unitățile de sprijin logistic trebuie să se protejeze pe ele însele și să asigure suportul logistic unităților combatante"* -2-.

În același timp, în Regulamentul *logisticii acțiunilor militare*, din 1999, se regăsesc formulări de genul: *"Șeful structurii logistice... răspunde de realizarea gradului de suport logistic ordonat"* -3- sau repartitia materialelor se face în funcție de... gradul de suport logistic -4-.

Doctrina pentru sprijinul logistic al operațiilor într-unite SMG/PF-4, nu face referire la scoaterea din uz a acestui termen și de aceea consider că, el este de actualitate și trebuie înțeles în conformitate cu cerințele luptei și operației. Utilizarea

concomitentă a trei termeni foarte apropiați ca rezonanță, „sprijin logistic”, „susținere logistică” și în fine, „suport logistic”, considerăm că poate crea nedumerire dacă spre exemplu, aș încerca să explic ce reprezintă fiecare, unui militar dintr-o armată a Alianței Nord-Atlantice, care nu cunoaște decât unul singur, cel de „*suport logistic*”. Folosirea termenului „*suport logistic*” necesită un efort conjugat de explicare a sensului și semnificației sale.

Consider că, în viziunea actuală, *suportul logistic* exprimă potențialul tehnico-material, de servicii și de asistență de care dispune un sistem militar, la un moment dat, pentru pregătirea și ducerea unei acțiuni militare.

Suportul logistic al unei mari unități (unitate) este dat de gradul de înzestrare cu materiale și de dotare tehnică, de posibilitățile proprii de transport, mentenanță, infrastructură, asistență medicală, de comunicații etc. Acesta se realizează în conformitate cu ordinele de sprijin logistic ale eșalonului superior, dându-se, astfel, posibilitatea fiecărei structuri militare să-și planifice acțiunile militare având la bază propriul nivel de suport logistic.

Din acest moment, logistica fiecărui sistem militar nu mai poate fi considerată un lucru facil, care se rezolvă numai de eșalonul superior. De acum, probleme serioase se ridică pe plan logistic atât pentru eșalonul superior, cât și pentru eșaloanele subordonate implicate în acțiuni militare. Eșaloanele superioare sunt obligate să planifice riguros acțiunile militare având la bază principiul suportului logistic propriu. Acesta va obliga eșalonul superior ca atunci când stabilește o misiune, să stabilească și gradul de suport logistic în care misiunea se poate realiza.

La rândul său, eșalonul subordonat, din moment ce a primit misiunea, și își cunoaște gradul de suport logistic propriu, adică limitele logistice în care-și planifică acțiunea militară în mod independent, răspunde direct de modul în care s-a încadrat în limitele

stabilite de eșalonul superior. De aceea, se produce o mutație calitativă în a privi orice sistem militar, care poate fi caracterizat prin: forțe, misiune și *suport logistic*.

Din acest punct de vedere, gradul de suport logistic exprimă gradul de dotare tehnică, de înzestrare cu materiale și de asigurare cu capacități de asistență în cadrul căruia oricare eșalon militar este proiectat să îndeplinească o misiune de luptă.

În acest mod se schimbă complet viziunea de pregătire și ducere a acțiunilor militare. Din acest moment, eșalonul superior poartă în continuare răspunderea pentru realizarea suportului logistic propriu al eșalonului subordonat care, după caz, poate cuprinde suportul normat și un anume suport logistic complementar.

Conducerea acțiunilor militare, prin prisma *suportului logistic*, face să crească răspunderea comandanților față de propriile elemente de logistică. Înțelegând că acestea sunt elementele de logistică pe care le are la dispoziție pentru executarea ordinului, orice comandant se va îngriji prioritar de propriul său *suport logistic*, devenit fundament pentru conceperea și fundamentarea propriilor acțiuni militare. În acest sens, comandanții vor fi primii interesați să stabilească cele mai bune raioane de dispunere pentru toate elementele de logistică, în sensul de a le asigura paza, protecția și forța de muncă necesară.

Dacă până acum, toate regulamentele militare stipulau faptul că eșalonul superior răspunde de ajungerea materialelor la eșaloanele subordonate, indiferent de mijloacele de transport folosite, în continuare, în baza filozofiei *suportului logistic*, se poate stabili că eșalonul subordonat, care are nevoie de anumite materiale, poate să le transporte cu mijloacele sale de transport goale, dintr-un anumit loc sau de la un anumit loc până unde este nevoie de ele.

Având în vedere, natura activităților procesului logistic, *suportul logistic* devine un sistem de referință atât în realizarea globală a logisticii trupelor, cât și în planificarea acțiunilor militare.

Suportul logistic constituie, astfel, elementul fundamental, de referință, în stabilirea necesarului de aprovizionat și în determinarea capacităților de asigurare, fiind, în aceeași măsură, criteriu de referință în proiectarea acțiunilor militare pentru îndeplinirea misiunilor de luptă.

Alături de sintagma *suport logistic*, au început să fie des utilizați în ultima perioadă de vreme, și termenii *sprijin logistic* și cel de *susținere logistică*. În legătură cu acestea, din unele traduceri rezultă: „Operațiunile de proiectare a forțelor necesită un *sprijin logistic corespunzător, de la planificarea inițială la nivel strategic și până la sprijinul efectiv al soldatului din tranșee*” -5- sau „*Distrugerea sistemului de sprijin logistic al inamicului și protejarea celui propriu sunt cele mai importante aspecte ale campaniilor și ale operațiilor majore*” -6-.

Pe această linie, încercând să scoată în evidență rolul logisticii în desfășurarea cu succes a acțiunilor militare, regulamentele SUA consemnează: „*În timp ce operațiunile de luptă și cele logistice pot varia ca intensitate, operațiunile de luptă putând să intre chiar în perioada de relativă inactivitate, operațiunile logistice – nu. Comandanții folosesc acest prilej pentru a spori capacitățile de sprijin logistic. Când intensitatea luptei scade, unitățile de sprijin logistic al luptei își refac capacitățile, în timp ce continuă sprijinul logistic al unităților luptătoare*” -7-.

La rândul său, L-1, Regulamentul logisticii acțiunilor militare are în cuprinsul capitolului șapte, intitulat: „Sprijinul logistic ce poate fi acordat celorlalte forțe din sistemul național de apărare”, prevederi regulamentare care prevăd că, sprijinul logistic al unităților aparținând acestora

componente ale sistemului național de apărare se realizează, după caz, fie de către eșaloanele lor superioare, fie, la cerere, de către eșaloanele cărora le sunt temporar subordonate.

În aceste condiții, consider că, *sprijinul logistic* reprezintă un ansamblu de măsuri și activități prin care eșalonul superior întărește, din punct de vedere logistic, temporar, gradul de suport logistic al eșalonului subordonat. Astfel, acesta poate sprijini logistic marile unități (unitățile) subordonate, folosind potențialul logistic propriu sau ordonând redistribuiri de materiale, forțe și mijloace de pe o direcție de acțiune pe alta. De aceea, se poate afirma că, atunci când marile unități (unitățile) luptătoare, își concentrează toate forțele pentru a repune în starea de funcționare tehnica deteriorată de la unități (subunități), înseamnă că se realizează sprijinul logistic al unităților (subunităților), deoarece le potențează capacitatea de mentenanță.

Desigur, procesul general de asigurare a nevoilor multilaterale ale forțelor angajate în acțiuni militare trebuie să aibă un caracter planificat, pornindu-se de la planurile naționale și ajungându-se până la planurile strategice, operative și tactice. În principal, planificarea sprijinului logistic trebuie să asigure mobilizarea și utilizarea cât mai eficientă a tuturor resurselor tehnico-materiale și de servicii destinate luptei armate. Totodată, ea trebuie să se bazeze pe o riguroasă fundamentare științifică compusă din studii și sinteze, calcule tehnico-economice, modele matematice dinamice, balanțe și din ale instrumente euristice, pentru a se putea stabili corect relațiile dintre scopurile stabilite și mijloacelor necesare realizării lor, relațiile dintre surse și nevoi, precum și relațiile de condiționare imediată dintre aprovizionare și distribuție.

Planificarea sprijinului logistic, la fel ca planificarea luptei sau operației, cuantifică efortul logistic pe etape distincte a căror parcurgere asigură atingerea obiectivelor finale stabilite prin ordine

logistice. În acest proces, pentru fiecare moment, eșalonul superior prevede niveluri de efort logistic proprii structurilor directe acționale, la care eșalonul superior se integrează stabilind intervenții proprii.

Prin asemenea intervenții, eșalonul superior face dovada că știe când, unde și cu ce trebuie să intervină și dovedește că este în măsură să desfășoare activități logistice de refacere urgentă a capacității de luptă a unităților și subunităților din subordine. Totodată, folosirea înțeleaptă a posibilităților de sprijin logistic are efecte evidente în obținerea succesului militar cu pierderi minime și menținerea eșaloanelor subordonate într-o permanentă capacitate ridicată de luptă.

Pe cale de consecință, demersul meu, încearcă să aducă argumentări în direcția revenirii la sintagma de *logistica trupelor*, în general, și de *logistică* a unităților și marilor unități (*logistica batalionului*, *brigăzii*, *diviziei* etc.) în particular.

De aceea, consider că "Doctrina pentru sprijinul logistic al operațiilor întrunite – SMG/PF-4" din 04.08.2003 introduce anumite nelămuriri, deoarece din ea rezultă că tot ceea ce face o anumită unitate sau mare unitate, atât pentru sine, cât și pentru structurile subordonate constituie *sprijin logistic*.

Conform acestui document, *logistica* este definită ca o punte care leagă resursele

economiei naționale cu forțele luptătoare, reprezintă știința planificării susținerii forțelor operaționale și executării mișcării și se ocupă cu: proiectarea și dezvoltarea, achiziția, depozitarea, transportul, distribuția, mentenanța, evacuarea și controlul tehnicii și materialelor; transportul personalului; achiziția sau construcția, mentenanța, repartizarea și exploatarea facilităților; achiziția sau furnizarea serviciilor; sprijinul cu servicii medicale de sănătate -8-.

Deoarece, în această definiție, apare ideea că *logistica* este "o parte care leagă resursele economiei naționale cu forțele luptătoare", mulți teoreticieni consideră că *logistica* se află undeva la nivel superior, la nivel național, în timp ce la nivelul trupelor nu ar trebui să se mai vorbească de *logistica trupelor*, ci de *sprijin logistic al trupelor*.

Noi considerăm că, sintagma care definește cel mai bine ansamblul activităților destinate pentru asigurarea trupelor, cu ceea ce le este necesar pentru trai și luptă este *logistica trupelor* care se realizează într-un sistem integrat de *sustinere logistică*, dat de subsistemul completărilor (acesta dând imaginea *suportului logistic*) și de subsistemul intervenției logistice a eșalonului superior – în anumite momente ale desfășurării acțiunii militare (acesta dând imaginea *sprijinului logistic*).

BIBLIOGRAFIE:

1. Doctrina pentru sprijinul logistic al operațiilor întrunite, S.M.G./P.F.-4, București, 2003, p. 7.
2. FM 100-5, Cartierul General, Departamentul trupelor de uscat, Washington, 1993, p. 5.
3. Regulamentul logisticii acțiunilor militare, L-1, București 1999, p.13.
4. Idem, pag. 12.
5. FM 100-5, Cartierul General, Departamentul trupelor de uscat, Washington, 1993, p. 1.
6. Ibidem, p. 2.
7. Ibidem, p. 5.
8. Doctrina pentru sprijinul logistic al operațiilor întrunite, SMG/P.F.-4, București, 2003, p.18.

O NOUĂ VIZIUNE ASUPRA SINTAGMELOR
"CENTRUL DE GREUTATE AL FORȚEI -
MOMENTUL CRITIC AL ACȚIUNII MILITARE"
APLICATĂ ÎN PROCEDURILE DE OPERARE
PENTRU PLANIFICAREA LUPTEI

– Locotenent-colonel profesor militar drd. Mihai NEAG –

A NEW VISION OVER THE SYNTAGMS
'FORCE'S WEIGHT CENTRE - CRITICAL MOMENT
OF THE MILITARY ACTION' APPLIED IN THE OPERATION
PROCEDURES FOR THE FIGHT PLANNING'

- – Lieutenant Colonel Mihai NEAG –

As a structural analyses instrument of the enemy and of the friends troops, "the force center point" and "the critic moment" in the military action assure a systematical image of the enemy and also of the friendly forces, as well as using the optimum forces and means available, in order to read the goals.

În plan teoretic, raporturile dintre sintagmele de centrul de greutate al forței/momentul critic al acțiunii militare imprimă o notă particulară a acestui cuplu. Definirea clară a celor două sintagme constituie punctul de plecare în analiza acestora și a raporturilor ce se creează între acestea, atât în cadrul concepției unei acțiuni militare, cât și în desfășurarea acesteia.

Se poate spune că, în definirea celor două sintagme, trebuie avut în vedere că ostilitățile în câmpul de luptă modern reprezintă o confruntare atât a forțelor și mijloacelor, dar și a inteligenței umane. Totodată, impactul inteligenței artificiale asupra sistemelor de armament și acțiunilor militare determină o nouă configurație a centrului de greutate al unei forțe și

impune noi măsuri pentru rezolvarea momentelor (situațiilor) critice a forțelor proprii sau pentru aducerea în asemenea momente (situații) a forțelor inamicului.

Centrul de greutate al forței a fost adoptat în terminologia militară în primul război mondial datorită importanței sale în planificarea unei lupte, bătălii sau operații. Regulamentele militare îl definesc ca fiind "acea caracteristică, posibilitate, obiectiv/zona/localitate din care o forță militară, o națiune sau o alianță/coaliție își obține/menține libertatea de acțiune, forța sau voința de luptă".

Clausewitz descrie centrul de greutate ca fiind "locul (centrul) vital al întregii puteri și mișcări, de care depinde totul. Acesta este punctul împotriva căruia

toate energiile noastre ar trebui să fie dirijate".

Potrivit Regulamentului FM 100-5 american centrul de greutate este denumit și centru de gravitate și este definit ca fiind *"sursa întregii puteri și mișcări de care depinde totul. Este acea caracteristică, capacitate sau loc anume, din care inamicul, forțele proprii, o națiune sau alianță își trag libertatea de acțiune, tăria fizică și psihică și voința de a lupta. El există la nivelurile strategic, operativ și tactic ale războiului.*

Sintagma de *centru de greutate al forței* este folosită ca instrument analitic, pe timpul planificării obiectivelor acțiunii militare, determinând comandantul și statul său major să gândească aplicarea puterii de luptă a forțelor proprii asupra inamicului și stabilirea modului de menținere a propriului *centru de greutate*.

Așadar, trebuie să se urmărească în principal protejarea centrului de greutate propriu, respectiv, anihilarea centrului de greutate al inamicului prin masarea efectelor operațiilor proprii împotriva acestuia.

Deoarece centrul de greutate al forței nu se alege, ci se determină prin evaluarea factorilor situației, se impune ca analiza centrului de greutate al inamicului să se facă continuu, atât pe timpul pregătirii, cât și pe timpul desfășurării acțiunilor militare, el putând fi dezvoltat sau schimbat, după caz. Trebuie să se țină cont atât de potențialul general al inamicului și forțelor proprii (economic, moral - politic, demografic, tehnico-științific, militar), cât și de factori cum ar fi: condițiile geoclimatice, situația politico-militară internațională, trăsăturile comportamentale, doctrina adversarului, tradițiile militare, elementele de cultură națională cu impact asupra manifestării moral volitive etc. Cunoașterea și analiza temeinică a tuturor factorilor reprezintă condiția necesară a determinării realiste a centrelor de greutate. Este necesar să se țină seama de totalitatea factorilor, de corelația lor, și

totodată de ponderea diferită pe care unii dintre aceștia o pot avea într-o situație dată.

Dobândirea libertății de acțiune în toate formele de acțiune militară se materializează prin crearea condițiilor necesare ca acțiunile forțelor proprii să se poată desfășura potrivit planurilor elaborate, fără a fi îngădite, influențate determinant de către inamic sau de alți factori. De aceea, pentru determinarea naturii și stării centrului de greutate al unei mari unități (grupări de forțe) de nivel operativ sau strategic, este necesar să se cunoască de către comandantul și statul major, în permanență, nu doar compunerea de luptă și modul de acțiune al adversarului, ci și premisele dezvoltării acestora într-un anume sens, desfășurându-se continuu acțiuni de dejucare a posibilelor planuri ale sale; să se execute cea mai ingenioasă manevră de forțe și mijloace, pentru obținerea celor mai bune succese, pe cele mai corespunzătoare linii de operații (direcții de orientare a eforturilor) și prin cele mai potrivite procedee de luptă.

Element fundamental pentru planificarea unei acțiuni, centrul de greutate determină pe comandantul marilor unități operative și statul său major să oprească propriile surse de putere și să acționeze cu mult spirit de prevedere pentru generarea acelui context care să limiteze cât mai mult posibil, punerea în valoare a resurselor de care dispune inamicul.

Centrul de greutate poate fi abstract - atunci când *vizează* moralul trupelor - și trebuie determinat prin separarea și generalizarea însușirilor caracteristice ale forței: voința națională, structura unei alianțe/coaliții, opinia publică, tăria scopului politic etc. Centrul de greutate poate fi concret, desemnând latura *palpabilă, vizibilă* a forței: gruparea de forțe, rezervele, structura de comandă, sprijinul logistic, elemente de infrastructură etc.

La nivel operativ și/sau strategic, prin determinările pe care le creează, centrul de greutate al forței are o importanță

covârșitoare. El este elementul central în jurul căruia se configurează sistemul integrat al dispozitivului trupelor și procedeele de luptă adoptate care să permită cea mai fezabilă exprimare a puterii militare, având la bază câteva elemente definitorii, care pot să contribuie decisiv la coerența, antropia, controlul permanent al dinamicii bătăliilor, operației și campaniei, la realizarea și menținerea sinergiei.

Între acestea, cele mai reprezentative pot fi considerate:

- cunoașterea în timp real a situației tactice și operative concrete și adoptarea celei mai adecvate forme de manevră care în urma loviturilor date să perturbe stabilitatea și funcționalitatea centrului de greutate al forței inamicului;

- existența capacității informaționale și manageriale de a descoperi aspecte aparent sau real *ascunse* ale situației și intențiilor inamicului și a descifra mecanismul formulării raționamentelor sale, pentru a-i devansa în acțiune și, asemeni artelor marțiale, a-i anticipa direcțiile de efort și a le exploata convenabil amplificării forței proprii;

- definirea elementelor esențiale generatoare ale antropiei, ale aspectelor de integralitate și stabilitate procesuală, cu valoare în autoreglarea sistemului forțelor proprii angajate în conflict (centru de greutate abstract);

- desfășurarea acelor acțiuni care contribuie la menținerea calităților (trăsăturilor, caracteristicilor) fundamentale ale centrului de greutate, concomitent cu afectarea profundă și ireversibilă a celor mai sensibile constituente de sistem ale inamicului, pentru destabilizarea centrului de greutate al grupării de forțe a acestuia;

- sustragerea forțelor proprii din stereotipurile provocate de inamic, generarea/impunerea unor cursuri nefavorabile acțiunilor adversarului ceea ce contribuie, la dobândirea și menținerea inițiativei și, în final, la protejarea centrului de greutate propriu.

Importanța stabilirii centrului de greutate, în cadrul concepției, este aceeași cu determinarea obiectivului (misiunii) operației, elementelor de care depinde voința și posibilitățile ce i-ar permite adversarului să se exprime operațional, unitar și coerent.

Este cunoscut faptul că domeniilor artei militare le sunt specifice în planul practicii, niveluri de acțiune în care atingerea scopurilor se realizează prin intermediul operațiilor și luptelor. În acest context, apreciem că, centrul de greutate al unei forțe poate fi, în funcție de nivelul acțiunilor militare, a spațiului și timpului de desfășurare, la nivel operativ sau strategic.

În fâșiile de acțiune ale marilor unități operative și ale unor grupări de forțe de valoare strategică, nu sunt circumscrise doar conjunctural centre de greutate de rang corespunzător. Tocmai existența reală a acestora îndeamnă la o atitudine pragmatică în definirea direcțiilor de acțiune, forme de manevră și mutarea forțelor angajate în operație, în fâșia de acțiune a unei grupări strategice de forțe, centrul de greutate va cuprinde (va viza) cel puțin un obiectiv politico-militar, după cum în fâșia unei forțe de valoare operativă vom întâlni unul sau mai multe obiective ce definesc centrul de greutate de importanță operativă. Pentru înțelegerea problematicei centrului de greutate, privit prin corelația dintre centrul de greutate, scopul și amploarea acțiunii ofensive sau de apărare, este necesar să le departajăm în funcție de importanța și mărimea lor. *Centre de greutate strategice*, pot fi considerate anumite porțiuni ale teritoriului unui stat, care au o importanță deosebită în determinarea succesului operațiilor: zone industriale sau agroindustriale; zone geografice cu o poziție determinată pentru acțiunile de ansamblu; complexe hidroenergetice și de navigație de mare extindere; localități cu un rol deosebit, în special capitale sau centre urbane cu mare pondere economică și industrială, îndeosebi

cele cu rol major în industria de apărare și în asigurarea anumitor nevoi vitale ale unei țări etc. Remarcăm deci că, raportat la amploarea spațială globală a operației strategice, centrul de greutate al unei forțe poate fi de suprafață sau relativ punctual.

În 1973, în ziua Marii Iertări evreiești (Yom Kippur), egiptenii și sirienii se lansează în asaltul Peninsulei Sinai și respectiv al înălțimilor Golan. Egiptenii dobândesc un incontestabil succes inițial, reușind să forțeze Canalul Suez și să aducă în zonă un număr impresionant de forțe, realizând astfel un centru de greutate de importanță strategică la est de canal. Sirienii recuceresc o mare parte a Podișului Golan realizând un centru de greutate al forței pe o adâncime de aproximativ 10-15 km pe un aliniament de importanță strategică.

Cele două centre de greutate realizate pe două fronturi diferite, la o depărtare de aproximativ 500km, erau concepute, din punct de vedere strategic, pentru a dispersa forțele israeliene.

Pe frontul egiptean Israelul își constituie o puternică grupare de forțe (centru de greutate) pe care o infiltrează la vest de canal, prin intervalul dintre cele două armate egiptene cu scopul de a afecta hotărâtor și prin surprindere centrul de greutate al forțelor egiptene. Pe frontul sirian acțiunea prin surprindere a tancurilor israeliene, sprijinite de aviație, a destabilizat ireversibil centrul de greutate al grupării siriene. Scopul strategic al armatei israeliene în acest război a fost menținerea cu orice preț a Canalului Suez precum și a Podișului Golan.

La nivel operativ centrele de greutate sunt date de posibilitățile grupărilor de forțe care se opun direct ofensivei sau forțelor din apărare, în anumite spații de pe direcțiile operative. Totodată centrul de greutate al forței poate fi determinat și de anumite obiective din zona de acțiune: centre politico-administrative, industriale (locale sau zonale); noduri orografice de foarte mare importanță; raioane din teren ce au

determinări esențiale asupra acțiunilor, sistemelor de comandă și control, etc.

Centrele de greutate pot fi particularizate în manifestarea lor de: localități, munți și zone împădurite, cursuri de apă și zone cu lucrări de hidroameliorații, culturi înalte, care influențează gruparea, întrebuintarea și conducerea forțelor precum și capacitățile de susținere logistică.

Observăm astăzi, extinderea folosirii unor procedee de acțiune nonviolente, cum sunt: blocada, embargoul, sancțiunile economice, izolarea internațională a unor state, dezinformarea și destabilizarea internă, pentru atingerea unor scopuri strategice sau pentru preîntâmpinarea unor conflicte armate iminente, prin neutralizarea centrului de greutate al forței respective ca urmare a acțiunii indirecte. Așa cum s-a arătat anterior, centrul de greutate al forței poate fi abstract. *"Voința de a lupta reprezintă decizia fermă de a acționa pentru atingerea scopului final dorit. Menținerea unei puternice voințe de a lupta, contribuie decisiv la obținerea victoriei. Anihilarea voinței inamicului de a lupta, constituie un obiectiv permanent al operațiilor".*

Evenimentele produse în lumea de astăzi scot în evidență, cu și mai multă acuitate, viitorul războiului *ascuns*, purtat împotriva subconștientului oamenilor aflați într-un câmp vast (de regulă, o regiune, continent sau chiar întregul mapamond). Astăzi lupta pentru starea de spirit este mult mai importantă decât lupta pentru resurse materiale și nu datorită faptului că cele din urmă nu sunt dorite, ci tocmai datorită faptului că *prețul militar* al dobândirii lor poate fi mult mai redus sau chiar neexistent.

Determinarea centrului de greutate al forței își păstrează rolul decisiv în planificarea unei acțiuni, rol conferit de faptul că el se înfățișează ca un ansamblu de conexiuni, într-o permanentă schimbare, în funcție de componentele situațiilor, având

propria sa dezvoltare. Istoria războaielor dovedește extinderea sferei centrului de greutate al forței, care se dezvoltă sub aspectul exprimării faptice, amplitudinii și al consistenței, direct proporțional cu condițiile în care se acționează.

Momentul (punctul) critic al acțiunii militare reprezintă *"momentul în care o forță nu-și mai poate menține puterea de luptă pentru îndeplinirea misiunii și se poate manifesta în orice acțiune militară"*

Din perspectiva provocării unui asemenea moment inamicului, precum și al evitării unei asemenea circumstanțe în ceea ce privește forțele proprii, momentul critic devine un reper fundamental în planificarea acțiunii militare.

Arta planificatorului constă în capacitatea lui de a stabili modalitățile de aducere a forțelor adversarului (inamicului) în punctul critic și de a evita, pe cât posibil, ajungerea forțelor proprii în acest punct. Arta comandantului de a menține controlul asupra celui mai favorabil curs și a coordona acțiunile constă în determinarea corectă a evoluției acțiunii către punctul (momentul) critic, intervenția oportună pentru a exploata contextul nefavorabil în care a fost adus inamicul și a evita aducerea forțelor proprii într-o asemenea situație.

Momentul critic poate să apară în orice formă de operație (luptă) și în orice situație a forțelor proprii din ofensivă sau apărare. Important este a prevedea aceste momente pentru găsirea soluțiilor optime de conducere a forțelor implicate în acțiune, îmbinarea armonioasă a problemelor curente cu cele de perspectivă, determinarea evoluției sistemului condus reprezintă o sarcină prioritară a comandantului și statului major care trebuie să analizeze fiecare situație în parte, multilateral și cu mult spirit de prevedere, pentru a adopta decizia optimă în vederea evitării momentelor critice ce pot apărea. La sporirea caracterului dinamic și realizarea efectelor decisive ale acțiunilor militare moderne contribuie preocuparea adversarilor de a se surprinde reciproc, de a se

aduce în momente critice, utilizând de mijloace și tehnologii tot mai rafinate.

La aducerea inamicului într-un moment critic contribuie o serie de factori, cum ar fi: rapiditatea în acțiune, cercetarea eficientă, înșelarea inamicului, aplicarea unor lovituri neașteptate, asigurarea acțiunilor, și protecția forțelor proprii, schimbarea frecventă a formelor și procedeele de acțiune.

Pentru aducerea forțelor adverse într-un moment critic este necesar a se prelua și menține inițiativa concomitent cu îngrădirea libertății de acțiune a adversarului. Locul inițiativei celor două părți, în care un rol important îl deține inventivitatea comandanților și cea a trupelor, diversifică și particularizează și mai mult acțiunea trupelor, în fiecare situație, impunând adoptarea unor procedee de acțiune originale, pe cât posibil neașteptate de adversar.

Condițiile dificile în care se desfășoară în prezent acțiunile de luptă determină ca fiecare acțiune să fie un fenomen nerepetabil, cu propriile particularități. Drept urmare, fiecare confruntare este unică prin locul și momentul angajării, prin concepție, manevră, mod de execuție a focului și prin nenumărate alte elemente specifice. Acum, mai mult ca oricând, în arta militară este de actualitate reflecția teoreticianului militar francez F. Foch, potrivit căruia *"La război nu există decât cazuri particulare; totul este deosebit, nimic nu se repetă. Pe același teren, în aceleași circumstanțe de timp și de loc va trebui să se procedeze în mod diferit"*.

Preocuparea pentru diversificarea procedurilor de acțiune și scoaterea luptei armate din tipare rigide, prestabilite constituie una din premisele esențiale ale evitării momentelor critice în care ar putea ajunge forțele proprii.

Momentul critic se poate identifica atât în ofensivă cât și în apărare, în ofensivă, momentul critic este acea secvență acțională, desfășurată într-un anumit timp și loc, când (unde) puterea de luptă (forța) a

atacatorului nu mai este superioară celei a apărătorului. Astfel spus s-a realizat o egalizare a raportului de forțe în aceste situații (momente) de apărare atacatorul riscă foarte mult să fie contracarat și înfrânt. Arta atacatorului, la toate nivelurile, constă în a realiza obiectivul principal înainte de a atinge punctul (momentul) critic.

Acțiunile ofensive la nivel strategic și operativ pot atinge momentul critic din mai multe motive. Lungirea excesivă a căilor de comunicații, deplasarea neorganizată a resurselor de aprovizionare lipsită de mijloace de transport ori epuizarea prematură a stocurilor, pot reprezenta tot atâtea premise de aducere a forțelor proprii în momente critice. Nevoia de a destina o mare parte a forțelor pentru a proteja liniile de comunicații împotriva atacurilor forțelor de cercetare - diversiune, teroriste, sau a forțelor care acționează la flancuri poate diminua avantajul cantitativ și calitativ al forțelor. De asemenea, pierderile suferite de atacator pot schimba raportul de forțe. Acestea pot constitui un alt grup de premise nefavorabile.

În apărare, momentul critic este atins atunci când apărătorul nu mai are capacitatea de a executa contralovitura (contraatac) sau de a manevra cu succes forțele. Arta apărării constă în a duce atacatorul către momentul critic, apoi de a-l lovi când el și-a epuizat rezervele, și-a consumat resursele și este în imposibilitatea de a contracara cu succes riposta. Cea mai mare amenințare la adresa forțelor aflate în ofensivă o reprezintă rezervele din adâncime ale apărării, care pot contraataca. Posibilitatea de acțiune a acestora, capacitatea lor ofensivă, poate crea pentru atacator un moment critic, nimicirea sau producerea de pierderi cât mai mari, întârzierea (oprirea) și diseminarea grupării de ofensivă.

Totodată, zădărnicierea ripostelor ofensive ale apărării, prin respingerea și nimicirea grupării de contralovitura (contraatac), creează pentru forțele din apărare un moment critic cu consecințe importante

asupra fizionomiei luptei. Epuizarea psihică și *prăbușirea* moral-volitivă în ofensivă și apărare reprezintă una dintre cele mai grave situații, în care cu greu se pot evita situațiile critice.

Indiferent de formele acțiunilor militare care se desfășoară, pentru preîntâmpinarea momentului critic, se impune sincronizarea sprijinului logistic cu acțiunile forțelor luptătoare. Planificatorii logistici trebuie să prevadă consumul resurselor și reîmprospătarea lor în funcție de timpul și spațiul în care se desfășoară acțiunea militară. Pentru a permite comandantului să-și realizeze obiectivele înaintea atingerii momentului critic, logistica trebuie să răspundă cerințelor acțiunii, asigurând resursele necesare. Sprijinul logistic devine astfel, unul dintre cei mai importanți factori ai etapizării marilor operații sau unei campanii și definește prioritățile pentru categoriile de forțe armate și sprijinul de toate felurile.

Potențialul de luptă (P) al unei forțe este influențat de o serie de factori (fi): terenul, vremea, anotimpul, mobilitatea, vulnerabilitatea, surpriza, gradul amenajării genistice a terenului, gradul de pregătire de luptă (instruirea), starea morală a personalului, capacitatea de conducere și sprijinul logistic. Relația ar putea fi exprimată astfel:

$$P = U \times \sum fi, \text{ unde:}$$

P = potențialul de luptă al unității sau marii unități.

U = utilitatea globală ponderată a acelei unități sau mari unități.

$\sum fi$ = factori corespunzători condițiilor câmpului de luptă, pentru un timp oarecare.

Factorii enumerați, prin valorile lor, amplifică potențialul de luptă când

$\sum fi > 1$, nu vor avea nici o influență când $\sum fi = 1$ sau vor diminua valoarea atunci când $\sum fi < 1$. În acest din urmă caz, când fiecare factor va avea o limită inferioară, chiar dacă este diferită de zero, se va considera că unitatea sau marea

unitate se află într-un moment critic, pentru că nu va putea îndeplini o misiune de luptă. Afirmatia nu trebuie să deranjeze, din moment ce, în practică, cazul poate fi exemplificat prin câteva exemple: lipsa totală a mijloacelor de transport sau de luptă când se dorește, spre exemplu, trecerea la ofensiva din mișcare, îmbarcat sau desant; lipsa muniției, alimentelor sau a carburanților; dezgheț puternic și apariția unor catastrofe locale sau pe arie extinsă, avalanșe de zăpadă peste trupe și tehnică, și exemplele pot continua.

Forțele care desfășoară acțiuni ofensive pot crea, forțelor din apărare, momente critice, declanșând prin surprindere ofensiva, executând lovituri în momente și locuri în care nu se așteaptă, prin deplasarea rapidă a rezervelor și transformarea acestora în detașamente înaintate pentru a surprinde rezervele inamicului în raioanele de dispunere, prin introducerea în luptă a unor forțe aeropurtate, aeromobile sau speciale pentru angajarea forțelor care se apără în adâncime.

"A realiza în mod deliberat surprinderea adversarului se deosebește fundamental de surprinderea întâmplătoare care și ea este destul de frecventă în operația și lupta modernă".

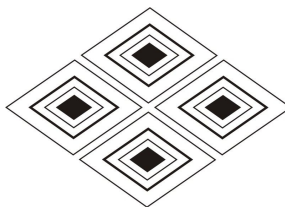
Pornind de la acest adevăr verificat în practică, surprinderea poate avea efecte majore pentru crearea de momente critice inamicului prin modificarea semnificativă a situației, a raportului de forțe, a inițiativei și a libertății de acțiune atât în ofensivă cât și în apărare.

Evitarea momentelor critice se poate realiza printr-o ordonare corectă a activităților propuse, sesizarea și preîntâmpinarea nepotrivirilor, realizarea armonizării și sincronizării activităților, păstrându-se totodată o proporționalitate între acestea. Rolul major al prognozei permite o mai mare siguranță în stabilirea dinamicii acțiunii, furnizând conducătorilor soluții alternative (variante) de urmat.

Pe baza prevederii se planifică acțiunile viitoare, indiferent de amploarea acestora și se organizează acțiunile, forțele și mijloacele pentru îndeplinirea obiectivelor propuse, încă de la început, trebuie avut în vedere faptul că acțiunea unei forțe trebuie astfel condusă, încât scopurile propuse să se realizeze cu pierderi cât mai puține și în timpul planificat, găsindu-se pentru aceasta căi și metode de evitare a momentelor critice, dar în același timp pentru crearea unor asemenea momente inamicului.

BIBLIOGRAFIE:

1. AN-2 - *Regulamentul general pentru conducerea acțiunilor militare*, București, Editura militară, 1988, p.28.
2. FM. 100-5, *Operațiuni*, p. 33.
3. Carl von Clausewitz, *Despre război*, București, Editura Militară, 1982, p.59.
4. Arsenie V., Sîrbu C., *Surprinderea în lupta armată*, București, Editura Militară, 1993, p.21.
5. Văile P., *Spațiul de luptă fluid*, Revista Gândirea Militară Românească, 1/1996, p.89.

CONSIDERAȚII PRIVIND CONSTITUIREA, ORGANIZAREA ȘI FUNCȚIONAREA ELEMENTULUI DE SPRIJIN NAȚIONAL ÎN OPERAȚII DE STABILITATE

– *Maior lector univ. drd. Bixi- Pompiliu MOCANU* –

CONSIDERATIONS OVER THE NATIONAL SUPPORT ELEMENT CONSTITUTION, ORGANIZATION AND FUNCTION IN THE STABILITY OPERATIONS

– *Major University Lecturer Bixi-Pompiliu MOCANU* –

Accepting the reality that NATO is one of the world's most important sources of security, Romania considers that participation to multinational OOTW represents a certain way to increase Romanian military achievements, to train themselves into the most appropriate battlefield conditions, to maintain operability of units and also a way to get accustomed to modern military structures.

Romania was and will be involved into these kinds of operations, with units included into multinational joint task forces, capable of imposing, reestablishing of peace, or even of taking part to battle.

National Support Elements are designated joint structures for sustaining both Romanian Army and Air Force deployed forces, and they have a major role in those strategic deployment, rotation and evacuation in theatres outside of national territory, mainly during certain moments as arrival, temporary stationing, and movement towards operational sites or theatre integration.

Participarea la operațiile de stabilitate sub egida organismelor internaționale de securitate (NATO, ONU, UE, OSCE) se înscrie în demersurile întreprinse de țara noastră pentru promovarea unor politici europene comune de largă deschidere și transparență și sprijinire continuă a

eforturilor comunității europene și euroatlantice pentru realizarea climatului general de pace și securitate în întreaga lume.

Pornind de la realitatea că una dintre sursele cele mai importante de securitate în lume la această oră este Alianța Nord-

Atlantică, România consideră că participarea la operații de stabilitate reprezintă o modalitate concretă de creștere a performanțelor organismului militar românesc, de antrenare a acestuia la condițiile cât mai apropiate de cele ale câmpului de luptă, de menținere a capacității operative a unităților și marilor unități și, totodată, o modalitate de familiarizare a forțelor armate române cu structurile militare moderne.

România a participat și va participa în continuare la astfel de operațiuni multinaționale, cu unități (mari unități) incluse în cadrul unei forțe multinaționale întrunite cu capacități ridicate de a impune, a restabili sau a menține pacea sau chiar pentru a duce acțiuni de luptă.

Având în vedere noile cerințe și totodată noile provocări pe care Alianța Nord-Atlantică a început să le perceapă, îndeosebi după atentatele comise în Statele Unite ale Americii, în septembrie 2001, s-a impus ca o necesitate adaptarea structurilor Alianței Nord – Atlantice la evoluția noului mediu de securitate.

Aceste evoluții au generat profunde transformări la nivelul structurii și arhitecturii C2 a Alianței Nord – Atlantice și au determinat orientarea experților militari către operațiunile multinaționale, cu implicații substanțiale asupra proceselor de planificare a forțelor și respectiv de planificare operațională.

În acest context, coerența și calitatea sprijinului logistic al forțelor angajate în teatrul de operații joacă, în mod evident, un rol esențial. Cu toate că noile abordări ale proceselor din logistica armatelor moderne acreditează din ce în ce mai mult importanța soluțiilor logistice multinaționale, evoluțiile și estimările actuale conferă Elementului de Sprijin Național (NSE) un rol deosebit pe termen

mediu, în arhitectura sprijinului logistic la nivelul teatrului de operații.

Nivelurile de sprijin logistic.

În cadrul operațiilor multinaționale altele decât războiul, putem distinge trei niveluri de sprijin logistic: strategic, operațional și tactic. Corespunzător acestor trei niveluri, se disting patru linii de sprijin logistic (trei mobile și una fixă-Baza Strategică) după cum urmează:

- linia I de sprijin logistic, materializată prin sprijinul logistic organic corespunzător eşalonului batalion (în cadrul brigăzii) sau brigadă (în cadrul diviziei);

- linia a II-a de sprijin logistic, materializată prin sprijinul logistic organic corespunzător eşalonului divizie multinațională;

- linia a III-a de sprijin logistic, corespunzătoare eşalonului corp de armată (teatru de operații) materializată prin: stocurile strategice și capacitățile logistice, din structura și în responsabilitatea Comandamentului Logistic Întrunit (JLC) al teatrului de operații; structuri logistice naționale participante în cadrul Pachetelor de Forțe-tip corp de armată (Corps Packages) sau a Rezervei Comune de Forțe (Pool of Forces); Elemente de Sprijin Național (NSEs); structuri și/sau soluții logistice multinaționale, pentru unul sau mai multe domenii funcționale ale sprijinului logistic: Națiune Lider (LN), Națiune Specializată (RSN), Unități Logistice Multinaționale Integrate (MILU); Unități Medicale Multinaționale Integrate (MIMU).

La nivelul liniei a treia de sprijin logistic, trebuie să existe și să fie asigurate, de regulă, următoarele capacități: sprijinul operației de primire, staționare temporară, continuare a deplasării forțelor și integrarea acestora în structurile de teatru, potrivit planului operației;

dezvoltarea și administrarea infrastructurii la nivelul teatrului de operații, inclusiv a căilor de comunicație; managementul și distribuția resurselor logistice la nivelul teatrului de operații; contractarea produselor și serviciilor la nivelul teatrului de operații; managementul mișcării și transporturilor.

Tot la acest nivel, regăsim și Elementul de Sprijin Național al fiecărui contingent, care reprezintă o structură independentă, componentă a teatrului de operații situat în afara teritoriului național. Prin extensie, Elementele de Sprijin Național ale contingentelor românești introduse în diverse teatre de operații, asigură și sprijinul logistic, juridic, financiar, administrativ și/sau de personal al reprezentanțelor României la comandamentele militare internaționale.

- baza strategică (așa-numita linie a IV-a de sprijin logistic), materializată prin facilitățile oferite de componentele economiei naționale ale fiecărui contingent introdus în teatrul de operații.

Elementele de Sprijin Național sunt structuri cu caracter întrunit, destinate susținerii componentelor terestră și aeriană ale contingentelor naționale ale României, care au un rol esențial în realizarea desfășurării, rotirii și respectiv a evacuării strategice a forțelor românești în/din teatrele de operații situate în afara teritoriului național, cu precădere a operației de primire, staționare temporară, deplasare către locațiile operaționale și integrare în structura de teatru.

Rațiunea principală a înființării Elementelor de Sprijin Național (ROU-NSEs) o constituie susținerea funcțiilor logistice la nivelul celei de-a treia linii de sprijin în cadrul teatrelor de operații. În acest sens vor fi exploatate toate posibilitățile existente la nivelul teatrului astfel: încheierea unor acorduri de sprijin

logistic reciproc cu celelalte structuri logistice multinaționale sau Elemente de Sprijin Național din teatru; înființarea unor capacități de depozitare de dimensiuni moderate, potrivit necesarului de resurse materiale al forțelor românești desfășurate în teatrul de operații; funcționarea, în cadrul Elementului de Sprijin Național (ROU-NSE) a ofițerilor de legătură pe aeroporturile/porturile de debarcare (APOD/SPOD) și respectiv materializarea legăturii cu Echipele pentru Asigurarea Operării și Mentenanței Componentei Aeriene (O&M-ACT) a contingentului național al României; asistența de specialitate în domeniul logistic și accesul la bazele de date ale Centrului Logistic Multinațional al Componentei Terestre – MNLC(L), Centrului Logistic Multinațional Întrunit (MJLC) și respectiv a NAMSA; implicarea Unităților Multinaționale Logistice Integrate (MILUs) și Unităților Multinaționale Medicale Integrate (MIMU), aflate la dispoziția comandantului forței NATO, prin coordonarea proceselor curente, împreună cu structura logistică a acesteia (C) J4; utilizarea unor elemente din infrastructura de telecomunicații și/sau servicii de comunicații și transmițeri de date; utilizarea unor furnizori locali de servicii logistice: manipularea mărfurilor în APOD/E, SPOD/E, RPOD/E și facilități de depozitare (handling), furnizarea utilităților (apă, gaze, energie electrică, canal, evacuarea deșeurilor) etc.

Abordarea flexibilă procesului de planificare a susținerii logistice prin utilizarea optimă a surselor de aprovizionare va determina, în final, reducerea efortului de susținere logistică și, implicit, a costurilor asociate. Odată încheiate, aceste acorduri și contracte de sprijin logistic specifice vor fi monitorizate

permanent de către staff-ul logistic al Elementelor de Sprijin Național.

Elementul de Sprijin Național are rolul primordial în identificarea agenților economici locali, prospectarea pieței diverselor produse și realizarea contractelor. O atenție deosebită se va acorda asigurării resurselor din clasa combustibililor și materialelor de construcții. În acest sens, datele principale privind amplasarea și funcționarea Elementelor de Sprijin Național vor fi obținute, în primă urgență, cu ocazia realizării recunoașterii strategice, iar constituirea și instalarea acestor structuri se va face în primele faze ale operației.

O atenție deosebită la proiectarea Elementelor de Sprijin Național va fi acordată Serviciilor de personal (PLS), destinate în principal asigurării moralului personalului român.

În acest sens, una din funcțiile de bază, specifică acestor structuri, va fi dedicată asigurării condițiilor corespunzătoare de trai ale personalului contingentelor naționale ale României, dislocate în teatrele de operații situate în afara teritoriului național: cabinet medical, asistență psihologică și religioasă, asigurarea legăturii INTERNET, telefonice și chiar video (în timp real) cu familiile militarilor români, crearea de spații tip club, bar, restaurant și/sau magazine tip PX destinate petrecerii timpului liber și satisfacerii nevoilor personale.

Misiunile Elementului de Sprijin Național al forțelor românești dislocate în teatre de operații situate în afara teritoriului național sunt: sprijinul operației de desfășurare, rotire și evacuare strategică a forțelor românești în și, respectiv, din teatrul de operații; materializarea liniei a treia de sprijin logistic, la nivelul teatrului de operații, prin asigurarea managementului fluxurilor logistice și a

domeniilor asociate, care ies din sfera de responsabilitate a structurilor logistice organice ale forțelor dislocate; coordonarea activităților logistice specifice, împreună cu structurile logistice la nivelul teatrului de operații (CJ4, MJLC, MNLC(L), MILU, MIMU), Elementele de Sprijin Național (NSEs) ale celorlalte națiuni prezente în teatru, autoritățile locale (în cazul în care acestea există), organizațiile internaționale, organizațiile nonguvernamentale și organizațiile private pe bază de voluntariat.

Organizarea și funcționarea elementului de sprijin național vizează o serie de aspecte, care trebuie îndeplinite în mod obligatoriu.

•**MODULARITATE.** Proiectarea unei structuri flexibile a Elementelor de Sprijin Național poate fi realizată prin utilizarea abordării modulare. Această metodă, care constituie totodată un principiu de organizare și constituire a Elementelor de Sprijin Național, constă în proiectarea din timp a unor module funcționale standardizate, capabile să îndeplinească toate funcționalitățile specifice. Ulterior, în cadrul procesului de planificare operațională, modulele pot fi selectate, adaptate și /sau eliminate, potrivit cerințelor operaționale.

Structura generică a Elementului de Sprijin Național prezintă două categorii de module funcționale astfel: module funcționale de management: comanda Elementului de Sprijin Național; Centrul Logistic Operațional; module funcționale de execuție: Grupul de Sprijin și Facilități pentru asigurarea Serviciilor de Personal.

•**DIVERSITATEA STRUCTURALĂ.** Dimensiunea și complexitatea structurală a Elementelor de Sprijin Național vor fi influențate de o serie de factori, după cum urmează: tipul operației militare – acțiune militară agresivă propriu-zisă, operații de sprijin al păcii, operații de menținere a

păcii, operații de întărire a păcii; existența sau inexistența unei Națiuni Gazdă potențiale; existența și gradul de agresivitate al facțiunilor aflate în conflict; existența și anvergura riscurilor și amenințărilor NBC; dimensiunea Forței Operaționale Multinaționale Întrunite (CJTF); caracteristicile politice și economice și socio-culturale ale zonei geografice; caracteristicile geo-climatice asociate și influența acestora asupra sănătății; factori de natură medicală care au în vedere existența, tipul și prevalența endemiilor și epidemiilor, precum și disponibilitățile de natură medicală ale teatrului de operații; tipul unităților combatante sprijinite; nivelul eșalonului sprijinit (divizie, brigadă etc.); caracterul acțiunilor militare; gradul de maturitate al teatrului de operații.

Elementul de Sprijin Național stabilește și menține legături permanente cu structurile naționale și de teatru, astfel:

a) *relații de comandă și control*: pe linie logistică-cu structura de Operații Logistice din cadrul Comandamentului Logistic Întrunit (JLC) și cu structura logistică organică a unităților combatante românești, dislocate în teatru; pe linie financiar-contabilă, cu Direcția Financiar-Contabilă și cu structura logistică organică a unităților combatante românești, dislocate în teatru; pe linia mișcării și transporturilor – cu Centrul de Coordonare a Mișcării; pe linia planificării operaționale – cu Comandamentul 2 Operațional Întrunit, prin reprezentantul acestui comandament, în cadrul Elementului de Sprijin Național;

b) *relații de coordonare*, cu următoarele structuri de teatru: Centrul Logistic Multinațional (MNLCL) din cadrul Comandamentului Componentei Terestre (LCC); structura logistică CJ4 a Comandamentului Forței Multinaționale

Întrunite (CJTFHQ); Celula de Coordonare Logistică Întrunită (JLCC) din cadrul Centrului Logistic Multinațional Întrunit (MJLC); Comandamentul Zonei de Comunicații (COMMZHQ), în cazul în care acesta există. Comandantul NSE se subordonează în teatru: comandantului Contingentului Național (NCC/SNR), iar în țară comandantului Comandamentului 2 Operațional Întrunit.

Procesul de alocare a resurselor umane necesare constituirii Elementelor de Sprijin Național al forțelor românești dislocate în teatre de operații situate în afara teritoriului național vizează o serie de criterii, astfel: Elementele de Sprijin Național au același nivel de operativitate (readiness) cu cel al structurilor pe care le sprijină; încadrarea cu personal se face prin utilizarea sistemului nucleu- completare, în vederea asigurării participării personalului nucleului în cadrul fazelor inițiale ale procesului de planificare; selecționarea personalului pentru nucleu și, respectiv, completare se face corespunzător domeniilor de activitate ale modulelor și compartimentelor funcționale ale Elementului de Sprijin Național potrivit unor criterii, care vor fi elaborate, în coordonarea Biroului Operații Logistice din Direcția Logistică (J4); biroul Operații Logistice din Direcția Logistică (J4) stabilește și menține o bază de date permanentă privind personalul pentru nucleu și completare destinat constituirii Elementelor de Sprijin Național.

Fiecărui Element de Sprijin Național standardizat îi corespunde un pachet de capacități, care țin seama de următoarele criterii: nivelul de operativitate; dimensiunea și structura prognozată a Elementului de Sprijin Național; existența în organică a unui Centru Logistic Operațional; dimensiunea Grupului de Sprijin; structura facilităților de asigurare a

Serviciilor de Personal; posibilitatea generării, pe timpul operației, a unui Element de Sprijin Național Înaintat.

Sistemul de comunicații și informatică are rol vital pentru îndeplinirea corespunzătoare a funcțiilor Elementului de Sprijin Național. Acesta va fi asigurat de către subunitatea de comunicații și informatică a NSE și va permite realizarea unei capacități tehnice specifice corespunzătoare, prin: conectarea la Rețeaua Militară Națională de Comunicații (RTP/STAR), care asigură comunicații de voce, fax și date în regim secretizat și nesecretizat; conectarea la Rețeaua de Comunicații Generală a NATO (NGCS); conectarea cu rețeaua (rețelele) de telefonie comercială (fixe și mobile) din teatru (unde este posibil), numai pentru comunicări nesecretizate; interconectarea la rețeaua INTRANET MILITAR propriu asigurând schimbul de mesaje prin serviciile oferite de acestea; rularea aplicațiilor informatice NATO-LOGREP, ADAMS, ACROSS; conectarea la rețeaua INTERNET, pentru schimbul de mesaje nesecrete; conectarea la rețelele de sateliți militari ale statelor membre NATO sau ale NATO; conectarea la rețelele de sateliți comerciali pentru asigurarea comunicării nesecrete de voce, fax sau date.

Elementul de Sprijin Național reprezintă în fapt „interfața”, elementul de legătură operațional dintre forțele naționale dislocate în teatrul de operații și structurile naționale, prin care se asigură sprijinul logistic al contingentelor naționale.

Obiectivele funcționale ce trebuie realizate de către NSE, în orice teatru de operații ar funcționa, trebuie să asigure: un coeficient de operativitate ridicat la tehnica blindată folosită în misiuni de luptă specifice, a căror frecvență s-a mărit de la o structură la alta; asigurarea ritmică cu piese și materiale, conform solicitărilor

detașamentelor naționale; planificarea regulată a zborurilor cu piese de schimb și materiale, pentru a se reduce posibilitatea creării unor stocuri de piese de schimb și materiale cu mișcare foarte lentă, conducând astfel la o folosire optimă a fondurilor financiare; transmiterea situațiilor întocmite de forțele dislocate în teatru, eșaloanelor superioare, în ceea ce privește scoaterile din funcționare a echipamentelor și tehnicii militare, pentru a evita pe cât posibil depozitarea unor materiale uzate moral și fizic, ce nu mai pot fi recondiționate și folosite în activitățile specifice de mentenanță. participarea și verificarea volumului de activități specifice, desfășurate cu ocazia executării zilelor de verificare și întreținere a tehnicii militare.

Trebuie subliniat că revistele tehnice organizate în teatrele de operații au scos în evidență calitatea întreținerilor executate de către formațiunea de mentenanță, cu sprijinul mecanicilor-conducători și al șoferilor.

Un alt obiectiv prioritar al activității NSE îl reprezintă îmbunătățirea calității hranei militarilor români pentru toate structurile dislocate în teatrele de operații, în condițiile în care există posibilitatea ca hrana să fie preparată de militari din națiuni diferite.

De regulă, orice structură de genul NSE primește un mandat pe care trebuie să îl respecte întocmai pe perioada îndeplinirii misiunii într-un teatru de operații. Acest mandat presupune: coordonarea sprijinului logistic național și organizarea afluirii sau defluirii personalului și tehnicii militare în/din teatrul de operații, asigurarea sprijinului logistic prin aprovizionarea contingentelor naționale cu materiale trimise din țară sau prin contractarea/achiziționarea acestora pe plan local; planificarea, bugetarea și

derularea activităților logistice ce se desfășoară centralizat la nivelul contingentelor naționale; stabilirea legăturilor cu celelalte structuri (militare, civile) care acționează în teatru, în vederea integrării în sistemul de sprijin multinațional; coordonarea activităților de pregătire și desfășurare a vizitelor de lucru în teatrul de operații; identificarea, contactarea și evaluarea potențialilor contractori, contractarea de bunuri și servicii în folosul contingentelor naționale; centralizarea datelor privind comportarea tehnicii și celorlalte bunuri materiale în exploatarea și transmiterea acestora la structura care gestionează misiunea; redistribuirea materialelor, planificarea și coordonarea transporturilor de aprovizionare; asigurarea unei legături permanente cu autoritatea națională care gestionează participarea la misiune (Cdm. 2 Op. Î) prin înaintarea de rapoarte de informare logistice; dezvoltarea serviciilor de asistență pe domeniile funcționale ale logisticii; crearea unei imagini favorabile României prin difuzarea de materiale audio, video și publicații care reflectă efortul militar pentru integrarea în NATO.

Concluzionând cele prezentate, sunt de părere că, pentru a se asigura eficiența

maximă a sprijinului logistic, organele de conducere din cadrul Elementului de Sprijin Național, dislocat alături de forțele luptătoare, trebuie să identifice cu claritate rolul fiecărei componente a structurii logistice din teatrul de operații, modalitățile de acțiune ale acestor componente, precum și felul în care vor fi utilizate.

Pentru realizarea acestui deziderat, sunt de părere că este necesară o analiză profundă a concepției operației, deoarece este obligatorie determinarea concretă a centrului de greutate al acțiunii pe care va trebui să se concentreze sprijinul logistic, a modalității de sprijin logistic a operațiunii ce se va desfășura, care poate fi multinațională, națională, combinată etc.

În acest sens, consider că Elementul de Sprijin Național trebuie să fie permanent în măsură să asigure la momentul și în locul dorit, în cantitățile și calitatea necesară, mijloacele de deplasare, de trai și de luptă, realizarea mentenanței tehnicii și echipamentelor, asistența medicală a personalului participant și utilizarea cu eficiență a infrastructurii existente în Teatrul de Operații și puse la dispoziție de țara gazdă.

BIBLIOGRAFIE:

1. SMG/PF - 4 Doctrina pentru sprijinul logistic al operațiilor întrunite, București, 2003.
2. Dispozițiunea șefului Statului Major General nr. SMG-90 din 18.10.2003, privind organizarea și funcționarea compartimentului Reprezentantului Național Superior și a Elementului de Sprijin Național pentru teatrele de operații în care România are dislocate forțe.
3. SMG nr. 46/21.09.2004 pentru aprobarea Concepției și procedurilor generale privind organizarea, constituirea și funcționarea Elementelor de Sprijin Național al forțelor românești dislocate în Teatrul de Operații situate în afara teritoriului național, București, 2004.
4. Andronic Benone; Mocanu Bixi-Pompiliu, *"Opinii privind organizarea Elementului de Sprijin Național"*. În: *Noi concepte în sprijinul logistic*. A XXX-a sesiune de comunicări științifice, 05 iulie 2004. Secțiunea: Logistică militară, Editura Universității Naționale de Apărare, București, 2004.
5. Col. prof.univ.dr. Andronic Benone, Mr.drd. Mocanu Bixi-Pompiliu, *"Opinii privind organizarea Elementului de Sprijin Național"*. În: *Timp și spațiu logistic*, Sesiune de comunicări științifice în cadrul Catedrei logistice, finanțe și contabilitate, Editura Universitatea Națională de Apărare, București, 2004.

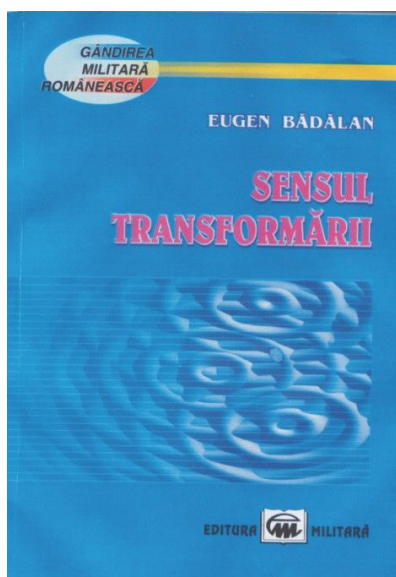
PREZENTARE
DE CARTE

BOOK
PRESENTATION

O NOUĂ APARIȚIE
ÎN EDITURA MILITARĂ

A NEW PUBLICATION

IN THE MILITARY PUBLISHING HOUSE

Recent, la Editura Militară a văzut lumina tiparului o nouă lucrare în domeniul gândirii militare românești. Cartea se intitulează *"SENSUL TRANSFORMĂRII"* sub semnătura generalului prof. univ. dr. Eugen BĂDĂLAN, șeful Statului Major al Armatei României. *"Problemele administrației militare"*, *"Condiția Forțelor terestre"*, *"Securitate Națională, Securitate internațională"*, sunt doar câteva dintre capitolele lucrării. Cartea se adresează atât cadrelor militare, cât și funcționarilor angajați în activități de apărare și securitate națională.

În continuare, vă prezint unele puncte de vedere privind lucrarea domnului general dr. Eugen BĂDĂLAN.

Recently, to the Military Publishing House saw the light of the printing a new worksheet in the Romanian military thoughts domain. The book is entitled *"Transformation Sense"* under the signature of the General

University Professor PhD Eugen BADALAN, Chief of the Romanian's Army Major Staff. *"Military administration problems"*, *"Land Forces condition"*, *"National security, international security"* are just some of the worksheet chapters. The book addresses to the military personnel as well as to the civil servants engaged into national and defence activities. Following, I present you some points of view about this worksheet.

**APRECIERILE DOMNULUI PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR
FLORIN CONSTANTINIU, MEMBRU CORESPONDENT
AL ACADEMIEI ROMÂNE**

Mareșalul Mac-Mahon, viitorul președinte al Franței, își avertiza subalternii că, dacă le va întâlni numele pe coperta unei cărți, îi va tăia de pe lista propunerilor de avansare. Expresie limpede a concepției că datoria ofițerului e să stea pe câmpii de instrucție, nu la masa de scris. Dacă o astfel de concepție ar fi

fost acceptată în toate armatele, astăzi nu am fi avut nemuritoarea carte *Despre război* a lui Clausewitz.

Raymond Aron remarcă îndreptățit că acei care nu l-au citit pe acest mare gânditor sau au făcut-o doar fragmentar citează mereu știuta definiție – *"Războiul este continuarea*

politicii cu alte mijloace". Adevărata definiție dată de Clausewitz războiului – arată filozoful francez – este însă cea de la sfârșitul primului capitol al cărții sale, o definiție tripartită, "compusă – scrie Clausewitz – din violența originară a elementului său, ura și dușmănia, care trebuie considerate ca un instinct natural orb, din jocul probabilităților și al hazardului, care fac din război o activitate literă a sunetului, și din natura subordonată a unui instrument politic, prin care revine purului intelect. Prima din aceste trei laturi interesează în mod deosebit poporul, a doua pe înaltul comandant și armata sa, a treia privește mai curând guvernul".

Acest citat este și o îndreptățire a rândurilor de față. Războiul interesează, așadar, poporul, șeful militar și armata, în sfârșit, guvernul, în măsura în care este conștient de responsabilitățile sale civice, fiecare dintre noi este - sau trebuie să fie - preocupat de fenomenul militar. Acest interes sporește când este vorba de un istoric.

Din dubla perspectivă - de cetățean și de cercetător al trecutului - am fost interesat de studiile, articolele și interviurile generalului Eugen Bădălan, întâlnite în publicațiile militare, al căror cititor pasionat am fost și sunt.

Lectura presei militare, în larga ei diversitate - de la "Observatorul Militar", cu informația curentă, la "Document", cu cea istorică - este, îmi îngădui să o spun, obligatorie pentru cel interesat de trecutul și prezentul românilor. Fenomenul militar a fost și rămâne o componentă fundamentală a vieții societății românești de ieri și de azi, o componentă ce nu poate fi ignorată decât cu prețul îngustării până la neînțelegerea realităților noastre, trecute și prezente.

În cunoașterea fenomenului militar, generalul Eugen Bădălan este o călăuză sigură, pentru că asociază profesionalismul de cea mai bună calitate cu puterea de analiză de mare pătrundere. În textele generalului Eugen Bădălan se simte experiența ofițerului, integrat pe deplin vieții militare, în primul rând, Forțelor Terestre, din care provine; un ofițer pentru care

cariera armelor a însemnat identificarea cu instituția militară, slujirea ei cu devotament și competență, ambele ridicate la cota cea mai înaltă.

Textele generalului Eugen Bădălan mi-au amintit de inscripția pusă pe ușa cabinetului amiralului Stanfield Turner, pe când era comandant al Academiei Navale a SUA "în fiecare zi, am nevoie de o idee nouă", invitație adresată subalternilor de a gândi și a dialoga. Într-unul din interviurile cuprinse în volumul de față, generalul Eugen Bădălan mărturisește: "Zilnic, îmi pun zeci de întrebări. Mă obligă viața, pentru că zilnic mă confrunt cu multe probleme, cărora trebuie să le găsim soluții și, pentru a găsi soluții, trebuie, mai întâi, să-ți formulezi întrebări". Citindu-l pe generalul Eugen Bădălan, înțelegi imediat că stăpânește la perfecțiune arta de a formula corect întrebările, ceea ce germanii, poate poporul cel mai înclinat spre reflecție, numesc *Fragestellung*.

Pentru înaltele funcții deținute de generalul Eugen Bădălan, acum cea de șef al Statului Major General, a ști să-și pună și să pună întrebările corespunzătoare este o necesitate vitală.

Armata, ca și societatea românească, în ansamblul ei, se află într-o fază de ample și profunde prefaceri. Pe plan intern, trecerea de la totalitarism la democrație conferă organismului militar alt loc și alte funcții în structurile de stat, după cum, pe plan internațional, sfârșitul "*războiului rece*" nu a însemnat așa cum credeau mulți, instaurarea unei păci binecuvântate, ci înlocuirea amenințării reprezentate de superputerea sovietică cu alte sfidări, nu mai puțin primejdioase.

Din scrierile și intervențiile generalului Eugen Bădălan se degajă percepția corectă a noilor realități geopolitice și geostrategice și, îndeosebi, a locului și rolului României în noul context internațional. Prezența în fruntea "*creierului armatei*" a unui asemenea om este chezașia cea mai sigură că armata română se află pe drumul cel bun. Atât timp cât rămâne valabilă observația lui Charles de Gaulle "*Sabia este axa lumii*", avem nevoie - o nevoie acută - de profesioniști de mare clasă, ca generalul Eugen Bădălan.

* Carl von Clausewitz, *Despre război*, Editura Militară, București, 1982, p. 69.

**APRECIERILE DOMNULUI GENERAL PROFESOR UNIVERSITAR DOCTOR H.C.
VASILE CÂNDEA, PREȘEDINTELE ACADEMIEI OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ
DIN ROMÂNIA**

În finalul unui eseu publicat cu mai bine de trei decenii în urmă în revista *Flacăra*, Constantin Noica, relevând nevoia unui anume simț al caracterului, al unei anume discipline și rețineri morale în conduita ascunsă a spiritului, afirma: "*Cine nu poate sluji Cetatea depășind-o, să o slujească integrându-se în ea*".

Interpretarea acestui adagiu este, deopotrivă, inutilă, ingrătă și perversă. Aceasta, întrucât judecățile limpezi elimină în ridicol eforturile demonstrative de a le interpreta, de a crea presupoziii dincolo de înțelesul prim, abrupt, neechivoc. De ce această aserțiune? De regulă, mai cu seamă atunci când în linia întâi a realităților care provoacă istoriei o altă istorie, motivați de neascunse, nestăpânite și fade complexe de superioritate, irup neîmplinirii, contemporaneitatea, sedusă de excесе fals strălucitoare și timorată de umbrele vindicative ale unui social imposibil de recondiționat istoric, aproape că își uită chiar contemporanii. Sau, mai degrabă, nedreaptă și întotdeauna grăbită, îi lasă în spațiul larg al numitorului comun al schimbării. Vremurile trăite pe frontul, acum, prea puțin adânc al transformărilor postdecembriste nu numai că nu fac excepție, dar confirmă constatarea enunțată.

Cu un amendament, însă, care, dincolo de faptul că ne onorează, ne creează obligații manifeste în regândirea, reconstrucția și reșezarea rosturilor sociale, evident din și în perspectiva și legitimarea responsabilităților noastre constituționale, confirmând realități validate istoric, instituția militară națională este și în aceste împrejurări deasupra contextului social, economic și politic care a produs-o și pe care îl deservește necondiționat.

În această privință, evoluția și, mai cu seamă, intuiția inspirată a generalului Eugen Bădălan, aplicată transformării și dezvoltării

organismului militar românesc, consolidează convingător teza afirmată.

Concluzia, implicând și determinările sale, nu este întâmplătoare și, o dată în plus, confirmă statutul academic al autorului, generalul Eugen Bădălan afirmându-se, cu o vigoare intelectuală remarcabilă, ca membru al *Academiei Oamenilor de Știință din România*.

Activitatea generalului Eugen Bădălan, circumscrisă efortului de a deschide știința militară românească spre provocările secolului XXI, dar și spre răspunsurile la acestea, îi personalizează strădania, contribuțiile domniei sale remarcându-se prin calitate, distincție academică, temeritate ideatică, profunzime conceptuală.

Volumul "*Sensul transformării*" este o pledoarie și o mărturie în acest sens. Remarcând caracterul inedit al acestei apariții editoriale – din câte știu este cea dintâi lucrare ce împlinește, în chip integral, truda publicistică de altitudine a unui lider militar – îmi îngădui aprecierea că, în atenția cititorului avizat, "*Sensul transformării*" se înfățișează drept o întreprindere teoretică extrem de complexă, deopotrivă prin: multitudinea conceptelor dezvoltate și aplicate; dezinvoltura exercițiului intelectual relevant, fapt ce creează dificultăți majore de acomodare "modelelor" culturale aride; relieful teoretic al problematicilor abordate, eterogen, dar nu inaccesibil, chiar și obiectivelor care vizau traseele cele mai înalte; complementaritatea largă a uzanțelor și a conceptelor argumentative, promovate spre a consolida identitatea demersurilor fundamentale; cultura manifestă a autorului, nu alocată în registre epatante, ci angajată în truda operațională a construcțiilor urgente; ancorarea modernă în național, fără derapaje, chiar și subtile, în naționalism sau în derivatele sale subterane și, evident nu în ultimul rând, prin flexibilitatea verticală a construcțiilor

conceptuale, ceea ce conferă demersurilor sale deschidere, calitatea de a provoca și, implicit, o largă disponibilitate spre clarificări fundamentale. Revenind la lucrare, la *"Sensul transformară"*, construcția acesteia, exceptând capitolul consacrat interviurilor definitorii pe care le-a acordat presei militare, denotă lapidar și fără echivoc spațiile teoretice în care generalul Eugen Bădălan a desfășurat un susținut, consistent și laborios exercițiu intelectual: *determinări teoretice ale construcției militare, probleme ale administrației militare, starea și condiția Forțelor Terestre, securitatea națională și securitatea internațională*. Nu vom analiza, chiar și în termenii proprii unei introduceri, lucrarea. Ne vom opri, însă, spre a-i releva orizonturile, obiectivele și ajungerile, asupra enunțării doar a problematicei abordate. Bunăoară, remarcând tendința spre abordarea și înțelegerea postmodernă a fenomenului militar, ne apar drept firești preocupări privind: *planificarea și utilizarea resurselor de apărare; evidențierea primatului acțiunilor politice asupra celor militare în operațiile de stabilitate; gândirea viitorului spațiului de luptă sub presiunea contrariilor inevitabile; creșterea gradului de letalitate în acțiunile militare asimetrice; proiectarea cerințelor tactice ale luptei moderne, ale caracteristicilor și ale tendințelor manifeste ale acesteia*. O componentă importantă a lucrării, spunem, pune în evidență preocuparea laborioasă, structurată, inedită, după câte cunoaștem, în teoria militară, privind problematica administrației militare. Din această perspectivă, generalul Eugen Bădălan, configurând rolul *Statului Major al Forțelor Terestre ca element important al administrației militare pentru suportul acțiunilor militare întrunite*, dezvoltă un întreg edificiu conceptual, relevând: *rolul națiunii al statului în legitimarea administrației militare; abordarea sistemică a socialului; rolul serviciilor publice; administrația publică și administrația militară; organizarea*

administrației militare; controlul exercitat de către administrația publică civilă asupra administrației militare. Cultivând, cu înțelepciune și o adâncă pătrundere a mutațiilor petrecute sau pe cale de a se petrece, în geopolitica și în geostrategia globală, preocuparea explicită pentru securitatea națională a României, în contextul imprevizibil al securității internaționale, autorul tratează teme, precum: *influența forțelor și a tendințelor din mediul de securitate asupra tipologiei conflictelor armate contemporane; rolul și perspectivele României în noul mediu de securitate; caracterul necesar al reorientării planului de relații internaționale spre participarea la comitetele și grupurile de lucru ale NATO; reflectarea intereselor naționale în strategia și în doctrinele militare; complementaritatea capacităților militare ale NATO și UE*. Am lăsat, cu bună intenție, la urmă acea parte a lucrării a cărei problematică se referă la *starea și condiția Forțelor Terestre*, esențial din următoarele considerente: generalul Eugen Bădălan este, lucru cu care se mândrește decent și rezervat, un "produs" autentic al Forțelor Terestre, așa zice eu, unul cu o incontestabilă valoare exponențială; iubește și prețuiește larg militarii tuturor categoriilor de forțe ale armatei, dar, în mod declarat, are ceva în plus pentru cei din rândul cărora s-a ridicat, recunoscându-le public meritul în propria sa afirmare. Dintre liderii care au condus în ultima vreme Forțele Terestre ale României, activitatea generalului Eugen Bădălan este caracterizată constant de aplecarea atentă și profundă asupra edificiului suprastructural al Forțelor Terestre, unde contribuțiile sale impun sau dezvoltă teme privind: *misiunile Forțelor Terestre pe timp de pace; rolul Forțelor Terestre în contextul aderării României la NATO; promovarea unei noi concepții de instruire a Forțelor Terestre; realizarea sistemului individual de luptă avansat în viziunea Forțelor Terestre; restructurarea și modernizarea sistemului de formare și*

dezvoltare profesională a personalului Forțelor Terestre; perfecționarea capabilităților operaționale ale Forțelor Terestre, prin utilizarea sistemului C4I2SR; tactica și statutul tacticii Forțelor Terestre; reflectarea legilor și principiilor luptei armate în doctrina pentru operații a Forțelor Terestre etc.

Interviurile acordate, dincolo de virtuțile teoretice, evidente de altfel pe fiecare palier de relevare și de interpretare a realității abordate, denotă neliniștea activă cu privire la continuitatea pe direcții durabile a procesului de transformare a armatei, cunoașterea, lucru important (!), neprelucrată și neelaborată preliminar a priorităților fundamentale ale construcției

militare naționale și, fapt la fel de important, constanța acestora în sfera preocupărilor majore ale generalului Eugen Bădălan.

Subliniind că "*Sensul transformării*" constituie o importantă contribuție de ordin practic, teoretic și metodologic la îmbogățirea patrimoniului statornic al științei militare naționale, apreciem drept salutară și inspirată inițiativa redacției revistei *Gândirea Militară Românească*, îngrijitorul trudem al acestei ediții, care, iată, adaugă responsabilităților sale majore și pe cea de adevărat consilier în promovarea și afirmarea editorială a Statului Major General.

APRECIERILE DOMNULUI COLONEL DOCTOR COSTINEL PETRACHE, REDACTOR ȘEF LA REVISTA "GÂNDIREA MILITARĂ ROMÂNEASCĂ"

În rosturile fundamentale ale Iedificărilor de anvergură, truda, nesomnul, neliniștea, teama, curajul, riscurile frontal asumate rămân, cel mai adesea, fie în documentele ferecate ale arhivelor secrete, fie în memoria nesigură a timpului trăitor, fie risipite pe frontul atât de generos, dar, și el, atât de incert, al publicisticii. Iar truditarii de altitudine ai faptelor care vertebralizează proiectele programatice ale devenirii rămân în istoria instituției, mai presus de toate, ca lideri cu roluri exacte, riguros formale, asociate etapelor specifice în care destinul acestora s-a îngemănat cu cel al instituției.

Sunt, iată, doar câteva dintre considerațiile care au motivat apariția acestui volum – *Sensul transformării* – deschizător, sub patronajul prestigios al *Editurii Militare*, al colecției ce poartă numele revistei noastre – *Gândirea Militară Românească*, publicație care, de aproape un veac și jumătate, reprezintă un adevărat front de idei și împlinire conceptuală a elitei militare

naționale, de fapt, al unui proiect prin care ne propunem să aplicăm strădaniilor noastre condiția statorniciei. Răspuns la provocările eliberate de orizonturile de așteptare ale construcției noastre militare, *Sensul transformării* constituie, ea însăși, o provocare: pune în rol principal nevoia istorică (nu ne este teamă de gravitatea afirmată) de a reuni și de a instrumentaliza acumulările fundamentale ale gândirii și științei militare naționale.

Este exact ceea ce ne-am încumetat să facem noi, redacția revistei *Gândirea Militară Românească*, în cazul acestei întreprinderi și de-acum încolo. De ce *Sensul transformării* ? Întrucât, simțind, la nivelul esențelor nespuse, pulsul explicit al lucrării astfel întregite, aceasta ne arată, din perspectiva înțelegerii aplicate, sensul dezvoltării construcției militare naționale acum, la începutul veacului, și pătrunzând cu luare-aminte tendințele intrinseci edificărilor conceptuale relevate, îndrăznim să spunem,

mult timp de-acum încolo, teză asupra căreia vom reveni.

Relativ la lucrarea propriu-zisă, mărturisim că, în ceea ce ne privește, ca îngrijitori ai acestei ediții, am întâmpinat unele dificultăți în configurarea arhitecturii sale editoriale. Am în vedere, în principal, complexitatea problematicilor pe care autorul le-a abordat, nemulțumindu-se nicidecum cu alunecarea superficială pe suprafața acestora; diversitatea conceptuală a temelor și analizelor elaborate, neîntâlnită frecvent în construcțiile teoretice ale autorilor consacrați; multidisciplinaritatea bazei de elaborare și complementaritatea largă, dar organică și lejer funcțională, a întemeierilor esențiale.

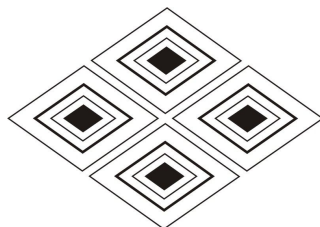
Am depășit dificultățile menționate și nu numai, seduși de "*povara*", ca un privilegiu, a virtuților descoperite, acum amintindu-ne: utilizarea conceptelor nu pentru a epata pe frontul larg deschis afirmării prin trudă și rigoare, ci ca instrumente pentru statornicirea cumpătată a afirmațiilor produse; promovarea și centrarea unității, din și în perspectiva efortului intelectual, nu *în* și *pe* actul gândirii, ci în spațiul principiilor manifeste; ancorarea inspirată în previziuni geopolitice și geostrategice corecte, unele dintre acestea având valoare referențială; întemeierea discursurilor tematice pe concepte, teze și idei de identificare, fapt ce sprijină asimilarea logică de către "țintă" a soluțiilor propuse; ușurința cu care destramă prejudecăți contraproductive și ocrotește sensibilități retrase; dirijarea formativă a accentelor spre esențial și prioritar, provocând disoluția elaborărilor

de seră; tezele formulate, principiile enunțate nu sunt ancorate în paradigme definitive, ci în arhetipuri deschise, lesne de înobilat în circumstanțe provocatoare.

În edificarea lucrării, deși părea o problemă, sistematizarea tematică și succesiunea dispunerii conținuturilor s-au dovedit a fi, în cele din urmă, relativ ușor de întreprins. Compartimentarea tematică s-a impus de la sine, iar în ceea ce privește rostuirea conținuturilor, ordinea cronologică s-a dovedit a fi în deplină concordanță cu spiritul demersurilor evocate, cu însuși *sensul transformării*. Analiza comprehensivă a lucrării și neocolirea judecăților refugiate în detalii cu rol vertebral în arhitectura unei opere complexe, cum, fără îndoială, este *Sensul transformării*, relevă nicidecum o împlinire a maturității, ci ajungerea la maturitate, ceea ce înseamnă, cu certitudine, că generalul Eugen Bădălan mai are multe de spus.

Nu în spiritul bătătorit al unei cutume la care apelăm spre a comite complezențe ordinare, ci pentru că, altfel, lucrării i-ar lipsi o parte importantă a trudei fără de care *Sensul transformării* nu ar fi ajuns la lumină, se cuvin mulțumiri speciale domnișoarelor Alina Ungheanu, Mihaela Calotă și Adelakla Dandea, a căror dăruire față de starea și condiția lucrării s-a consumat cu accente sacrificiale; redactorilor-șefi ai publicațiilor care au găzduit angajările publicistice ale autorului, pentru promptitudinea punerii acestora la dispoziție și, nu în ultimul rând, generalului Eugen Bădălan pentru încrederea investită în priceperea, condiția și devotamentul nostru.

REDAȚIA

O NOUĂ ȘI INTERESANTĂ LUCRARE DE ARTĂ MILITARĂ

General (r) prof. univ. dr. Valentin ARSENIE

A NEW AND INTERESTING MILITARY ART WORK

General (ret) University Professor PhD Valentin ARSENIE

La începutul acestui an în Editura Universității Naționale de Apărare a apărut cartea "**Schimbări și tendințe în strategia militară și arta operativă**", semnată de Benone Andronic și de Eugen Siteanu autori care "**au luminat**" generații de ofițeri-studenți și cursanți ai prestigioasei instituții de învățământ militar superior de pe Dealul Țăcăliei.

Lucrarea tratează principalele tendințe în strategie, tactică și în lupta armată în contextul procesului complex și contradictoriu de reconstituire a centrelor de putere, al strădaniilor internaționale de reinstaurare a stabilității și securității regionale, continentale și mondiale. Ea analizează aceste tendințe, având în vedere realitățile epocilor apuse și în special realitățile epocii informaționale, noile tipuri de amenințări și agresiuni și recrudescența terorismului.

At the beginning of this year at the National Defence University Publishing House appeared the book "Changes and tendencies in the military strategy and operative art", signed by two PhDs Benone Andronic and Eugen Siteanu, authors which

lighted generations of students-officers and pupils of the impressive institution of military superior education from the Tacălie Hill.

The work treats the main strategy, tactics and the armed war tendencies in the complex and contradictory reconstitution process context of the power centres, the regional, continental and global stability and security international restoration endeavours. It is analyzing these tendencies taking into account the ex-policies realities and, especially, intelligence époque realities, new threatening and aggression types and the terrorism 'recrudescence'.

Autorii atrag atenția asupra perspectivelor referitoare la fizionomia actuală și viitoare a războiului și a luptei armate, precum și a modului cum se vor reflecta toate acestea în gândirea militară

contemporană. Ei au extras seva gândirii militare creatoare din lucrările monumentale de tactică, strategie militară și în celelalte domenii de știință militară scrise recent de gânditori militari români

de mare prestigiu științific, membri ai Statului Major General, ai Universității Naționale de Apărare și ai Academiei Oamenilor de Știință din România. În demersul lor științific, aceștia au fost încurajați de măiestria cu care poporul român a știut să adapteze și să modernizeze strategia și arta operativă la condițiile lui specifice de mediu geostrategic, de potențial și resurse umane, spirituale, tehnice, științifice și materiale. Referitor la aceste probleme vitale, savantul Nicolae Iorga trage următoarele învățăminte: *“Cu sabia în mână de strajă la toate zărilor, iar când s-a frânt o clipă ca să lege din nou, tainic, oțelul, am întins brutalității arma subțire a inteligenței noastre”*. Acest mesaj plin de înțelepciune este valabil și astăzi, deoarece cu atât mai mult trebuie să facem uz acum de inteligență pentru a ne proiecta oportun strategia și arta operativă corespunzător cerințelor impuse de secolul al XXI-lea.

Autorii pornesc de la premiza că întreaga societate se schimbă continuu și afirmă că schimbările din toate domeniile sunt accelerate și nu sunt haotice. Dacă gândim strategic ele au un sens care poate fi identificat. Aceste idei le-au preluat din trilogia lui Alvin Toffler care spunea că *“astăzi crește viteza cu care se succed evenimentele ceea ce ne invită în mod rațional la creșterea vitezei de reacție”*. Autorii au mai adăugat la aceste idei schimbările din tactică, arta operativă și strategie sau, cu alte cuvinte, schimbările care au loc în domeniul acestora. Deoarece, dacă se schimbă toate, în mod logic, se schimbă sau trebuie să se schimbe strategia, arta operativă și tactica. De aceea mareșalul Foch s-a declarat de acord cu părerea lui Napoleon că tactica militară se schimbă din zece în zece ani. De asemenea, el și-a schimbat unele puncte de vedere chiar în timpul războiului (primul război mondial). Din toate acestea, am putea trage concluzia că, aparent, chiar și cele mai perfecte modele și date despre strategie sau despre arta operativă se bazează deseori pe supoziții

“fragile,” ceea ce i-a determinat pe autori să încerce să trateze arta operativă și strategia dintr-o perspectivă diferită de cea cu care noi toți suntem familiarizați.

Ei au căutat noi sensuri și determinări ale artei operative și, respectiv, ale strategiei, noi conexiuni și izvoare dintre care nu au uitat violența, banii și gândirea (imaginația, conștiința, cunoașterea etc.).

În secolul al XX-lea și începutul celui de-al XXI-lea, războiul și-a schimbat de mai multe ori modul de manifestare. Practic sfera de cuprindere a războiului s-a extins, mijloacele s-au diversificat, strategiile au evoluat și, din convențional (regulat), războiul a devenit neconvențional, disproporționat, omnidirecțional, asimetric. Chiar și tradiționalele războaie de gherilă și cele revoluționare au căpătat noi valențe și noi forme de exprimare. În cadrul războaielor asimetrice a apărut un nou tip de război – războiul terorist și corespunzător, războiul împotriva terorismului. Războiul de gherilă și cel revoluționar nu sunt forme noi de război, ci doar forme atipice. Ca urmare, și strategia care era la început convențională a luat ulterior forme alternative (strategia alternativă).

Autorii au subliniat acțiunile de luptă și procedeele folosite în diferite războaie (războiul convențional, războiul civil, războiul frontalier, acțiuni de stabilizare și menținere a păcii sub egida ONU, pentru contracararea agresiunilor asimetrice, războiul terorist și implicit cel antiterorist) pentru a se percepe mai bine schimbările care au loc în arta operativă și strategie.

Ei s-au mai oprit și la rolul pe care-l joacă tehnica, tehnologia, fiabilitatea, logistica și, în special, mentenanța în succesul sau insuccesul în lupta armată, la rolul decisiv al psihicului și comunicării în rezultatul acestor lupte armate și la importanța din ce în ce mai mare a cuceririlor științei și tehnicii mai ales a informaticii în războiul modern.

Autorii sunt de părere că în spațiul de luptă modern, atât la nivel tactic, cât și la cel strategic, se va pune accentul pe relațiile (corelațiile): "om-tehnică-om", "tehnică-tehnică", "tehnică-om" și "om-mesaj-om".

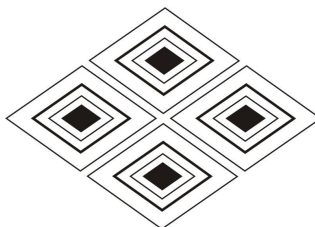
Prin urmare asistăm la o nouă abordare a tacticii și strategiei militare, și la anumite reconsiderări și schimbări ale acestora sub presiunea opiniei publice mondiale și a dreptului internațional care refuză un război mondial și, în general, războaiele, mai ales sub presiunea nevoilor Armatei României acum când ea face parte integrantă din armatele Aliate (ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord).

Așadar, ei și-au propus o sarcină dificilă, aceea de a provoca specialiștii militari la ample confruntări de idei privind necesitatea și oportunitatea unor profunde schimbări în conținutul tacticii și strategiei

militare care să corespundă fizionomiei războaielor care vor veni.

Deoarece și în NATO, s-au perfecționat mereu conceptele strategice, iar noul concept strategic NATO, elaborat la summit-ul de la Roma din 1991, și-a îmbogățit de câteva ori conținutul în perioada care a trecut până astăzi, autorii consideră că în această direcție trebuie să acționăm și noi, astfel încât să perfecționăm în continuare conceptele strategice și tactice ale științei militare, în concordanță cu modificările care au loc în mediul de securitate local, regional și global.

Bine scrisă, cu idei și concluzii clare, cartea domnilor colonei profesori universitari doctori Benone Andronic și Eugen Siteanu se recomandă a fi citită de ofițerii armatei române, pentru a se pune la punct cu ideile novatoare în gândirea militară contemporană.

CRONICĂ

EXTRAS DIN RAPORTUL DE ACTIVITATE AL ACADEMIEI OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA ÎN ANUL 2004

EXTRACTS FROM ACTIVITY REPORT OF/THE ROMANIEN SCIENTISTS ACADEMY IN 2004

SCOPUL ȘI PRINCIPALELE OBIECTIVE PENTRU ANUL 2004 ALE ACADEMIEI OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA

Scopul:

Activizarea tuturor membrilor titulari și corespondenți ai Academiei Oamenilor de Știință din România pentru desfășurarea de manifestări științifice cu mare impact asupra societății românești și mai ales asupra întregii comunități științifice din țară și străinătate, asigurând membrilor săi cadrul instituțional și organizatoric pentru realizarea sub egida AOȘ-R de lucrări științifice valoroase, derularea unor programe de cercetare de interes național finanțate de Ministerul Educației și Cercetării și de Uniunea Europeană.

Obiectivele fundamentale urmărite în anul 2004:

1. Organizarea Congresului al treilea al AOȘ-R, a sesiunilor de comunicări științifice, a simpozioanelor și discursurilor de recepție.
2. Asigurarea unui cadru adecvat de întâlnire a oamenilor de știință din diferite domenii, pentru dezbateră interdisciplinară a problemelor științifice de mare actualitate internă și externă.
3. Promovarea contactelor internaționale, prin crearea de legături cu organisme similare din străinătate, cu oameni de știință români din afara țării, precum și cu savanții străini, începerea acțiunii de organizare a unei noi filiale AOȘ-R în străinătate (la Melbourne, Australia).
4. Realizarea de colaborări cu instituții de învățământ și cercetare, cu uniuni de creație științifică, cu administrația centrală și locală.
5. Constituirea unei bănci de date cuprinzând membrii Academiei, domeniile de specialitate sau de activitate, competențele, realizările etc.

HOTĂRĂRILE LUATE DE COMITETUL DIRECTOR ȘI CONSILIUL NAȚIONAL ȘTIINȚIFIC LA ȘEDINȚELE DIN CURSUL ANULUI 2004:

- 03.02.2004 – ședința Comitetului Director;
 - s-a instituit Premiul «Henri Coandă» pentru acțiuni de diseminare, popularizare și comunicare în știință.
- 06.04.2004 – ședința Comitetului Director;
 - s-a stabilit cotizația pentru membru colectiv la 100 de euro/lună.
- 18.05.2004 – ședința Comitetului Director;
 - s-a instituit Premiul «Emil Mihuleac» pentru tineri studenți în management și economie;
 - s-a instituit Premiul «Nicolae Teodorescu» pentru activitatea de promovare a AOȘ-R în mediul științific național și internațional.
- ședința Comitetului Director;
 - modificarea statutului AOȘ-R: secțiile AOȘ-R sunt în număr de 12; secția psihologie filosofie va cuprinde și teologie, iar secția mass media se desființează; secția matematică fizică se desparte în două;
 - s-a propus activizarea membrilor titulari și corespondenți, micșorarea numărului membrilor AOȘ-R la 440: 220 membri titulari și 220 membri corespondenți, instituirea unor grupuri de lucru care să aducă contracte de cercetare prin intermediul AOȘ-R, în cadrul fiecărei secții și filiale;
- ședința Consiliului Național Științific;
 - a avut loc alegerea noului Comitet Director al AOȘ-R cu următoarea componență:
 - președinte: prof. univ. dr. H.C. VASILE CÂNDEA;
 - vicepreședinte : acad.prof.univ.dr. AURELIU SÂNDULESCU;
 - vicepreședinte: prof.univ.dr. DOREL ZUGRĂVESCU membru corespondent al Academiei Române;
 - secretar general științific: prof.univ.dr. ing. VALENTIN PAU;
 - secretar general executiv: prof.univ.asoc.dr.ing. ION PLĂVICIOSU.
 - s-a adoptat un proiect de lege pentru funcționarea AOȘ-R care va fi înaintat spre aprobare la Parlamentul României;
 - s-a întocmit documentația necesară pentru ca AOȘ-R să capete statutul de utilitate publică și a fost predată spre aprobare secretarului de stat în Ministerul Cercetării;
 - urmează refacerea acestei documentații și retrimiteră ei la M.Ed.C.
- 06.10.2004 – ședința Comitetului Director;
 - s-a hotărât inițierea de către AOȘ-R a acțiunii naționale *"Aer curat în toate orașele României"*;
 - s-a constituit o coaliție cu personalitate juridică care să implementeze acest program în orașele țării;
 - prof. univ. dr. doc. Iosif Tripșa a fost ales șeful departamentului de relații internaționale cu academiile de profil.
- ședința Consiliului Național Științific;
 - s-a hotărât înființarea unei filiale în Australia și a unui centru de cercetări româno-australian;
 - s-a hotărât înființarea a două centre de cercetări pe lângă AOȘ-R: centrul de cercetări în biomaterii prime și centrul de cercetare strategică pentru dezvoltarea durabilă a României;
 - s-a propus reluarea relațiilor cu World Federation of Scientifics - sunt desemnați prof. univ.dr.ing. Paul Sterian și prof. univ.dr.doc. Iosif Tripșa.

PRIMIRI DE NOI MEMBRI ÎN ANUL 2004

• Prof. univ. dr. doc. IOSIF TRIPȘA	– membru de onoare	03.02.2004
• Univ. "Valahia" – Târgoviște	– membru colectiv	06.04.2004
• Prof. univ. dr. ADRIAN RĂDULESCU	– membru de onoare post-mortem	18.05.2004
• Dr. ing. LAZĂR EDELEANU	– membru de onoare post-mortem	18.05.2004
• Prof. univ. dr. MARIN VOICU	– membru de onoare	01.06.2004
• Dr. ist. CRISTIAN POPIȘTEANU	– membru de onoare post-mortem	06.11.2004
• Prof. dr. ing. VECESLAV HARNAJ	– membru de onoare post-mortem	06.11.2004
• Prof. ing. AUREL PERȘU	– membru de onoare post-mortem	06.11.2004
• Gen. prof. dr. MIHAIL POPESCU	– membru de onoare	06.11.2004
• Prof. dr. arhiepiscop NIFON NICOLAE MIHĂIȚĂ – Univ. "Valahia" - Târgoviște	– membru de onoare	06.11.2004
• Prof. dr. DAN ZAMFIRESCU – Univ. "Valahia" - Târgoviște	– membru de onoare	06.11.2004
• Col. prof. dr. EUGEN SITEANU	– membru asociat	06.11.2004
• Col. dr. LIVIU SCRIECIU	– membru asociat	06.11.2004
• Prof. dr. DAN V. NICOLAU	– membru titular Australia	06.11.2004

MANIFESTĂRI ȘTIINȚIFICE ALE ACADEMIEI OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA

În anul 2004

- 13 mai – simpozion dedicat savantului Lazăr Edeleanu (1861-1941) deschizător de drumuri în petrochimia românească, Universitatea de Petrol și Gaze Ploiești și ceremonia de decernare a diplomei de membru de onoare postmortem și a plachetei de aur.
- 1-4 iunie – Cel de-al treilea Congres al AOȘ-R „Apa un miracol”, sub înaltul patronaj al președintelui României, Ion Iliescu, desfășurat la Universitatea Ovidius din Constanța. Cu acest prilej s-au acordat două diplome de membru de onoare, zece diplome de excelență și cincisprezece premii:

1. prof. univ. dr. doc. IOSIF TRIPȘA - diploma de membru de onoare și a plachetei de aur;
2. prof. univ. dr. ADRIAN RĂDULESCU - diploma de membru de onoare post-mort și placheta de aur.

S-au conferit diplome de excelență cu medalie de aur și cupă următoarelor personalități:

1. IOAN LASCĂR pentru colaborarea româno-americană în domeniul chirurgiei de vârf;
2. IOANA MARJA GRINTESCU pentru colaborarea româno-americană în domeniul ATI și chirurgiei de vârf;
3. McKay McKinnon M.D. clinical assistant professor for the roumanien-american – for collaboration in the field of the top surgery;

4. prof.univ.dr. MARIOARA GODEANU pentru contribuția adusă la desfășurarea celui de-al treilea Congres al AOȘ-R;
5. prof.univ.dr.doc. IOSIF TRIPȘA pentru contribuția adusă la desfășurarea celui de-al treilea Congres al AOȘ-R;
6. prof.univ.dr. VASILE SARBU pentru contribuția adusă la desfășurarea celui de-al treilea Congres al AOȘ-R;
7. prof.univ.dr. I.P.S. TEODOSIE pentru contribuția adusă la desfășurarea celui de-al treilea Congres al AOȘ-R;
8. prof.univ.dr. GHEORGHE BENGHA pentru descoperirea primei proteine canal pentru apă în hematia umană;
9. ing. GHEORGHE MARTIN pentru contribuția adusă la desfășurarea celui de-al treilea Congres al AOȘ-R;
10. prof. CRISTIAN LASCU pentru activitatea de cercetare în speologie.

S-au conferit premiile AOȘ-R (diplome și cupe) următoarelor personalități:

1. ION ILIESCU membru de onoare al AOȘ-R premiul „Nicolae Teodorescu” pentru cartea *„Integrare și globalizare. Viziunea românească”*;
2. prof.univ.dr.H.C. VASILE CÂNDEA – președinte AOȘ-R premiul „Nicolae Teodorescu” pentru cartea *„Chirurgie vasculară, bolile venelor și limfaticelor”*;
3. prof.univ.dr. VASILE SÂRBU premiul „Carol Davila” pentru cartea *„Pagini din istoria chirurgiei românești”*;
4. dr. VIRGIL RĂZEȘU premiul „Carol Davila” pentru întreaga activitate în domeniul medicinei;
5. acad. AURELIAN SÂNDULESCU premiul „Șerban Țițeica” - pentru dezvoltarea unui nou domeniu în fizica nucleară: emisia spontană de ioni grei;
6. prof.univ.dr. VICTOR CIUPINĂ premiul „Șerban Țițeica” pentru cartea *„Electricitate și Magnetism”* vol.I și II;
7. acad. CRISTOFOR SIMIONESCU premiul „Costin Nenițescu” pentru întreaga activitate de cercetare în domeniul chimiei;
8. prof.univ.dr. STOICA GODEANU premiul „Emil Pop” pentru cartea *„Diversitatea lumii vii”* vol. II partea 1 și 2;
9. prof.univ.dr. ADRIAN BAVARU și conf.univ.dr. RODICA BERCU premiul „Emil Pop” pentru cartea *„Morfologia și anatomia plantelor”*;
10. acad. RADU VOINEA premiul „Aurel Vlaicu” pentru întreaga activitate de cercetare în științe tehnice;
11. acad. TOMA DORDEA premiul „Aurel Vlaicu” pentru întreaga activitate de cercetare în științe tehnice;
12. prof.univ.dr.doc. CRISTIAN HERA membru corespondent al Academiei Române și prof.univ.dr. IOAN OANCEA premiul „Petru S. Aurelian” pentru cartea *„Probleme actuale ale agriculturii în contextul integrării europene și al globalizării”*, Editura A.R. 2003;
13. prof.univ.dr. VASILE BORONEANT și colaboratorii premiul „Dimitrie Cantemir” pentru cartea *„Porțile de fier II”*;
14. gen.lt. prof. univ. dr. TUDOR CEARAPIN, dr. în drept GABRIEL HOMOTESCU și col. prof.univ.dr. GHEORGHE TOMA, premiul „Mareșal Constantin Prezan” pentru cartea *„De la securitatea individuală la securitatea colectivă”*;
15. gen.conf.univ.dr. MIRCEA MUREȘAN și col.prof.univ.dr. GHEORGHE TOMA premiul „Mareșal Constantin Prezan” pentru cartea *„Provocările începutului de mileniu”*.

- 21 iunie – *Remember* gen.prof.univ.dr. Emil Mihuleac, fost vicepreședinte al AOȘ-R, la 3 ani de la dispariția sa. Sediul AOȘ-R. S-au înmănat cu această ocazie premiile „Emil Mihuleac” pentru rezultatele deosebite obținute în cercetarea științifică din domeniul managementului, unor tineri studenți la ASE: Alexandru I. Ștefănuț și Ioana Adriana Murariu.
- 30 iunie - lansare de carte „*Voievozi, domnitori, principii, regi, președinți și alți șefi de stat din spațiul românesc*”, dr. Cristache Gheorghe, dr. Florean Tucă, dr. Cezar Dobre, sub egida AOȘ-R, la Cercul Militar Național București.
- 10 august - conferința de presă susținută la sediul AOȘ-R. Inițierea proiectului de participare a României la programul internațional „Orașe cu aer curat”.
- 16-19 septembrie - Congresul Uniunii Medicale Balcanice și al Antantei Mediteraneene desfășurat sub egida AOȘ-R la Oradea. Cu acest prilej s-au decernat diplome de excelență și plachete de aur pentru următoarele personalități:
 1. prof. univ. dr. ing. dr. ec. Teodor Maghiar pentru promovarea științei românești în spațiul balcano-mediteranean;
 2. prof. univ. dr. Traian Teodor Maghiar jr. pentru promovarea științei românești în spațiul balcano-mediteranean;
 3. prof. univ. dr. Mircea Ifrim pentru promovarea științei românești în spațiul balcano-mediteranean.
- 22-23 septembrie – simpozion internațional „*Noi biomaterii prime pentru chimie, energetică și industriile conexe*”. Ediția I. Locul de desfășurare ICECHIM București.
- 24 septembrie – adunarea de constituire a coaliției „*Aer curat în toate orașele României*” – ICECHIM București.
- 12 octombrie – sesiunea științifică de toamnă dedicată operei științifice a domnului academician Mihai Drăgănescu la sediul AGIR București.
- 28-30 octombrie – al doilea Congres al Societății Române de Chirurgie Cardiovasculară, primul Congres al Societății Române de Chirurgie Toracică, primul Congres al Societății Române de Anestezie, Terapie Intensivă Cardiacă și Tehnologie Extracorporală desfășurate sub egida AOȘ-R la Cercul Militar Național București.
- 3-4 noiembrie – expoziția și simpozionul internațional „*Performanțe în chimia mileniului III*” ediția VIII-a și masa rotundă „*Strategia dezvoltării industriei chimice și a domeniilor conexe în perspectiva anului 2025*” ICECHIM București.
- 3-7 noiembrie – expo INDAGRA 2004, unde AOȘ-R a participat cu 3 standuri:
 1. *Asociația biocombustibilii în România*, cu studiul despre cultura sorgului zaharat și industrializarea lui totală: perspectivă pentru dezvoltarea durabilă a agriculturii românești și studiu despre cultura rapiței și transformarea ei în biocombustibil;
 2. S.C. Chiminform Data S.A: interesul pentru dezvoltarea în România a chimiei, petrochimiei și a ramurilor conexe, cătina un arbust puțin cunoscut și utilizat în România, Ecoforest de la filiala AOȘ-R Piatra Neamț cu brichetarea rumegușului și agroturismul în județul Neamț. Stațiunea experimentală Fundulea;
 3. Universitatea Biotera, cu diverse produse ecologice.

- 16 noiembrie – simpozionul *Ștefan cel Mare și Sfânt* – 500 ani de la săvârșirea din viață a voievodului Ștefan cel Mare. Cercul Militar Național București. Organizatori: Secția de Știință Militară și Secția de Istorie și Arheologie.
- 8 decembrie – simpozionul internațional *"Avantajele strategice ale tehnologiei informaționale și transferul de tehnologie în economia românească"*, ICECHIM București.
- 10 decembrie – sesiunea interdisciplinară de toamnă cu tema *"Actualitate și interdisciplinaritate în contextul dezvoltării durabile"* desfășurată la filiala Piatra Neamț.
- Cel de-al șaptelea simpozion – decembrie 2004 – susținut la filiala AOȘ-R New York S.U.A.

DISCURSURI DE RECEPȚIE SUSȚINUTE în anul 2004

- 30 ianuarie 2004 – discurs de recepție al domnului col. prof. univ. dr. Mircea Udrescu cu tema *"Logistica militară în contextul logisticii globale și a tipologiei viitoarelor conflicte militare"* cu ocazia primirii ca membru titular al AOȘ-R, și festivitatea de decernare a diplomei și plachetei de aur. Locul de desfășurare – sediul AOȘ-R.
- 23 martie discurs de recepție al domnului dr. ing. Dan Ion Predoiu cu tema *"Batardouri celulare, Hidroenergetică și Economie"* cu ocazia primirii ca membru titular al AOȘ-R, și festivitatea de decernare a diplomei și plachetei de aur. Locul de desfășurare – sediul AOȘ-R.

CONCLUZII

1. Anul 2004 a reprezentat din punct de vedere managerial, organizațional și științific, un an cu multe realizări care au culminat cu desfășurarea celui de-al III-lea Congres al Academiei Oamenilor de Știință din România și alegerea organelor de conducere.

2. Toate secțiile A.O.Ș.-R au desfășurat multiple activități științifice și editoriale. Rezumându-ne numai la Secția de Știință Militară, menționăm că pentru realizările de seamă ale acesteia este publicarea revistei semestriale, care și-a cucerit deja un loc meritoriu în ansamblul editorial din România.

În anul 2004, Secția de Știință Militară a participat cu două referate la Congresul al III-lea al A.O.Ș.-R și a ținut două ședințe de secție. De asemenea, a organizat două simpozioane (unul la Cercul Militar Național, iar cel de-al II-lea la Comandamentul Corpului 2 Operațional Întrunit de la Buzău). Au fost editate 10 (zece) cărți din care cele mai importante sunt: *"Războiul viitorului și viitorul războiului"* – general conf. univ. dr. Mircea MUREȘAN și general de brigadă dr. Gheorghe VĂDUVA; *"Tratat de știință militară"* vol. III – TACTICA; *"Arta militară de-a lungul mileniilor"*, 2 vol. – general conf. univ. dr. Mihail POPESCU, general prof. univ. dr. Valentin ARSENIE, general de brigadă dr. Gheorghe VĂDUVA; *"Tratat de tactică militară – Forțele terestre"*, 2 vol., general prof. univ. dr. Eugen BĂDĂLAN, general prof. univ. dr. Valentin ARSENIE, general de brigadă prof. univ. dr. Dumitru ALEXIU; *"Decizia strategică"* – general locotenent (r) prof. univ. dr. Iulian TOPLICEANU, col. (r) prof. univ. dr. ing. Eugen SITEANU.

PREȘEDINTELE ACADEMIEI OAMENILOR DE ȘTIINȚĂ DIN ROMÂNIA

General (r) prof. univ. dr. H.C. Vasile CÂNDEA

Revista de Științe Militare nr. 1/2005

Coperta I: Ministerul Apărării Naționale

Coperta IV: Universitatea Națională de Apărare

Tipografia Universității Naționale de Apărare
Șoseaua Panduri nr. 68-72, sector 5, București
Telefon: 021 / 410 08 01 / 231; 021 / 411 85 40